

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HISTORIE

**FERDINAND VANĚK - KLATOVSKÝ UČITEL,
PUBLICISTA, AKADEMICKÝ MALÍŘ,
KONZERVÁTOR, TOPOGRAF
A VLASTIVĚDNÝ PRACOVNÍK**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Barbora Tomanová
Učitelství pro 2. stupeň ZŠ, obor Dě-Ov

Vedoucí práce: Mgr. Eva Mušková, Ph.D.

Plzeň, 2013

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Plzni, ...2013

.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucí mé práce Mgr. Evě Muškové, Ph.D. za odborné rady a cenné připomínky, které mi byly v průběhu zpracování této diplomové práce poskytnuty. Dále bych chtěla poděkovat archiváři Janu Jirákoví z Vlastivědného muzea Dr. Hostaše v Klatovech a pracovníkům Státního okresního archivu Klatovy, kteří mi umožnili studovat potřebné prameny a literaturu k této práci.

Obsah

Úvod.....	6
1 Dětství a studium	11
2 Počátek Vaňkovy kariéry	21
3 Rodinný život Ferdinanda Vaňka	30
4 Činnosti v rámci působení v klatovském Městském muzeu	33
4.1 Publikační činnost.....	35
4.1.1 Soupis památek.....	44
4.1.2 Dějiny města Klatov	51
4.2 Konzervátorství	55
4.3 Další činnost v muzeu	64
4.4 Malířská činnost	69
4.5 Vzpomínková výstava.....	71
5 Pedagogická činnost.....	72
6 Kulturní a jiná angažovanost.....	80
7 Ocenění a upamatování se	85
8 Závěr života.....	86
Závěr	90
Resümee	93
Seznam pramenů a literatury.....	94

Úvod

Ferdinand Vaněk byl typickým příkladem kulturně a společensky angažovaného člověka druhé poloviny 19. a počátku 20. století. Tak jako mnoho jiných intelektuálů této doby, působil Vaněk v řadě oblastí, v nichž vykonal mnoho záslužného. Dnes je však téměř zapomenut, jednak proto, že se věnoval zejména regionálním záležitostem, jednak ho zastínily mnohem větší osobnosti jeho doby.

Mezi obory, jimž se Vaněk věnoval, nacházíme zejména pedagogiku, publicistiku, malířství, konzervátorství, topografii a vlastivědnou činnost. Nejvýznamněji se v nich angažoval v době svého působení v Klatovech. Do dějin tohoto šumavského města se zapsal jako člen trojlístku Karel Hostaš – Jindřich Vančura – Ferdinand Vaněk, který se zasloužil především o zmapování dějin klatovského regionu a o zachování řady významných památek. Ve své době byl Vaněk velmi uznávanou autoritou především v konzervátorství neboli v ochraně památek a ve vlastivědné činnosti. Dnes však zůstal v povědomí pouze kroužku historiků zaměřujících se na historii Klatovska a stále se zmenšujícímu se počtu pamětníků. Naopak Karel Hostaš, po němž bylo pojmenováno v roce 2003 klatovské muzeum, či Jindřich Vančura jako autor doposud nejrozsáhlejší syntézy k dějinám města jsou obyvatelům Klatov poměrně známí. Vaňkův přínos v konzervátorství a vlastivědné činnosti pro klatovský region měl však takový rozsah a význam, že stojí za to se jeho životem a dílem podrobněji zabývat a odborné i laické veřejnosti jej připomenout.

Tato práce si tudíž klade za úkol podrobně představit život a dílo Ferdinanda Vaňka, jelikož o něm doposud žádná biografická studie nebyla zpracována, rozhodně ne v takovém rozsahu, jež by zasluhoval.

Ferdinand Vaněk poměrně velkou část svého života zasvětil (jako jeho spolutvůrce) dnešnímu Vlastivědnému muzeu Dr. Karla Hostaše. V něm se nachází poměrně rozsáhlá Vaňkova osobní a úřední pozůstalost, které do současné doby nebyla věnována pozornost. Tato skutečnost je dalším důvodem pro sepsání této práce. V regionálních dějinách lze najít vždy mnoho osobností, které by si zasloužily, aby jim byla věnovaná pozornost historiků a dostaly se tak do širšího povědomí obyvatel regionu. V řadě případů tomu však brání nedostatek dochovaných pramenů. Dochovaná pozůstalost Ferdinanda Vaňka představuje naopak pokladnici vědění, která jakoby doposud nebyla objevena, respektive která doposud

ležela zcela ladem. Jako studentce historie orientující se na regionální dějiny se mi naskytla možnost tuto pokladnici otevřít, kterou jsem samozřejmě ráda využila.

Časové vymezení práce lze ohraničit lety 1849, kdy se Ferdinand Vaněk narodil, a 1939, kdy zemřel. Zásadním obdobím v tomto časovém úseku je doba, během níž Vaněk působil v Klatovech, což bylo mezi léty 1889, kdy přišel do Klatov na základě přijetí profesury na zdejším reálném a vyšším gymnáziu, a již zmíněným úmrtím v roce 1939.

Práce je rozdělena na několik kapitol vymezených jednotlivými etapami životní cesty Ferdinanda Vaňka. Stěžejní kapitola je věnována Vaňkově padesátiletému působení v klatovském muzeu, kterému zasvětil více jak polovinu svého života. Tuto rozsáhlou kapitolu proto dále člením dle jednotlivých oblastí, kterým se v rámci svého působení v muzeu Vaněk věnoval. Kvůli snaze zdůraznit kontext a souvislosti dochází v rámci pojednání o těchto jednotlivých oblastech muzejní činnosti k časovému prolínání s ostatními částmi práce.

Zdrojem informací pro zpracování tématu mi byla literatura a prameny nacházející se ve Vlastivědném muzeu Dr. Hostaše v Klatovech a ve Státním okresním archivu tamtéž. Literatura, která umožňuje poznat osobnost Ferdinanda Vaňka, není příliš rozsáhlá, zpravidla se jedná o dílčí články a či krátké životopisné črty obsahující povětšinou jen přehled důležitých mezníků v jeho životě. Již bylo konstatováno, že tyto texty nelze považovat za dostačující k popisu tak výjimečné osobnosti. Autorem řady těchto článků byl pracovník a později ředitel klatovského muzea František Plánička,¹ navíc i v těch případech, kdy je autorem někdo jiný, bylo zjevně výlučně z textů Pláničky čerpáno, ne-li přímo opisováno. Řada těchto životopisných medailonků vyšla v periodickém tisku, zpravidla při příležitosti nějakého životního jubilea Ferdinanda Vaňka.² Smutnou skutečností je, že některé z nich ve značné míře obsahují viditelně přejímané chybné údaje.³ Výjimku z hlediska kvality podávaných informací představuje pouze práce Karla Chytila.⁴ Mimo těchto črt stojí za zmínku také hned několik novinových nekrologů.⁵

---

¹ Např. PLÁNIČKA, František. Prof. Ferd. Vaněk pětasedmdesátníkem. *Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze*, 1925, roč. 33, č. 1, s. 14; TÝŽ. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem. *Šumavan*, 1. 4. 1939, roč. 71, č. 25, s. 2-3.

² Jubileum prof. Ferdinanda Vaňka. *Klatovské listy*, 29. 12. 1934, roč. 52, č. 52, s. 1; -Ib-, Profesor klatovského gymnasia Ferdinand Vaněk. *Nové Klatovsko*, 24.-31. 3. 2009, č. 13, s. 9.

³ Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem. *Šumavan*, 3. 1. 1920, roč. 52, č. 1, s. 2; Sedmdesátpět let prof. Ferdinanda Vaňka. *Šumavan*, 20. 12. 1924, roč. 56, č. 100, s. 2; BROUSKOVÁ, Libuše. Ferdinand Vaněk. *Klatovský deník*, 29. 3. 1999, roč. 8, č. 74, s. 12.

⁴ CHYTIL, Karel. Ferdinand Vaněk. In *Zvláštní otisk z ročenky Kruhu pro pěstování dějin a umění za rok 1929*. Praha: vlast. nákladem, 1930, s. 3-6.

⁵ Prof. Ferd. Vaněk mrtev. *Šumavan*, 29. 3. 1939, roč. 71, č. 24, s. 2; Vlastivědné muzeum dr. Hostaše v Klatovech (dále jen VMH Klatovy). Archiv. Fond Osobní archiv (dále jen A - OA). Složka Ferdinand

Další velmi stručná pojednání o životě Ferdinanda Vaňka jsou součástí literatury vydávané městským muzeem v Klatovech.⁶ Některé detaily o činnosti Ferdinanda Vaňka v klatovském muzeu, respektive o jeho spolupráci s Karlem Hostašem, obsahují rovněž některé příležitostné publikace a články vydané k dějinám tohoto ústavu.⁷ Zejména práce uveřejněné ve Věstnicích městského muzea Klatovy jsou v tomto ohledu významným zdrojem informací.⁸

Pro poznání a pochopení „předklatovského“ období života Ferdinanda Vaňka, zejména pokud jde o období jeho dětství, studia a první krůčky kariéry, jsou nezastupitelné jeho vlastní práce věnující se rodným Velvarům, studentskému spolku Archa, jeho učitelské profesi či Náprstkově průmyslovému muzeu.⁹

Kariérní postup pedagoga v druhé polovině devatenáctého století je velmi dobře popsán v práci Kateřiny Řezníčkové, která se věnuje i různým dalším faktorům středoškolského prostředí před vznikem Československa.¹⁰ První muzeologické zkušenosti Vaňka zprostředkovávají rovněž publikace pojednávající o Vojtovi Náprstkovi a jeho muzeu z pera Václava Gutwirtha,¹¹ Zdeňka Šolleho¹² a Mileny Secké.¹³ Zmínky o Vaňkovi obsahují

Vaněk 1. Malíř prof. Ferdinand Vaněk zemřel. *Národní politika*, 31. 3. 1939; Včera v pátek...*Šumavan*, 1. 4. 1939, roč. 71, č. 25, s. 3; JANDA, Václav. Poslední. (In memoriam † prof. Ferd. Vaněk). *Šumavan*, 8. 4. 1939, roč. 71, č. 27, s. 1-2; VANĚK, Karel. Náš dědeček. Památce zesnulého prof. F. Vaňka připsal vděčný vnuk. *Šumavan*, 29. 4. 1939, roč. 71, č. 33, s. 1; VMH Klatovy. A - OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Klatovské museum památce Ferd. Vaňka. *Práce*, 21. 6. 1949.

⁶ Např. VMH Klatovy. A - OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. *Klatovské museum vzpomíná*, nedatováno, s. 3-4.

⁷ Např. BENEDIKT, Jan. Historie klatovského muzea v letech 1882-1945. In *Sborník prací z historie a dějin umění 2*. Klatovy: Galerie Klatovy – Klenová, 2003, s. 89-120.

⁸ HOSTAŠ, Karel. O vzniku a vývoji muzea král. města Klatovy. In *Věstník Městského muzea v Klatovech 1882-1908*. Klatovy: vlast. nákladem, 1909, s. 12-16; PLÁNIČKA, František. Dr. K. Hostaš, tvůrce a ředitel muzea města Klatov. In PLÁNIČKA, František (et al). *Věstník muzea města Klatov III. Sborník Hostašův, vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského muzea dra K. Hostaše*. Klatovy: vlast. nákladem, 1924, s. 5-12; VANČURA, Jindřich. Sedmdesátník dr. K. Hostaš. In tamtéž, s. 19-25; SMOLÍK, Luboš. JUDr. Karel Hostaš – zakladatel klatovského muzea a iniciátor regionální vlastivědné práce. In *Věstník muzea města Klatov IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského muzea JUDr. Karla Hostaše*. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004, s. 1-3; SIEBEROVÁ, Ivana. Národopisné aktivity JUDr. Karla Hostaše. In tamtéž, s. 9-10.

⁹ VANĚK, Ferdinand. Vzpomínky z mého dětství na Velvary. In ČERMÁK, Rudolf; VANĚK, Ferdinand. *Velvary. Monografie věnovaná podřipskému městu*. Velvary: Družstvo pro postavení tělocvičny Sokolu ve Velvarech, 1927, s. 9-18; VANĚK, Ferdinand. Archa, bývalá společnost mladých výtvarníků v Praze. In *Zvláštní otisk z Ročenky Kruhu pro pěstování dějin a umění za rok 1929*. Praha: vlast. nákladem, 1930, s. 7-13; VANĚK, Ferdinand. Mé povolání učitelské. *Nové směry*, květen 1932, roč. V., č. 9, s. 115-117; VANĚK, Ferdinand. Vzpomínky na Náprstkovo průmyslové museum „U Halánků.“ In TYRŠOVÁ, Renata (red.). *Památce Vojty Náprstka ve sté výročí jeho narození. 1826-1926*. Praha: Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě, 1926, s. 94-97.

¹⁰ ŘEZNIČKOVÁ, Kateřina. *Študáci a kantoři za starého Rakouska. České střední školy v letech 1867-1918*. Praha: Libri, 2007.

¹¹ GUTWIRTH, Václav. *Vojta Náprstek*. Praha: Orbis, 1947.

¹² ŠOLLE, Zdeněk. *Vojta Náprstek a jeho doba*. Praha: Felis, 1994.

¹³ SECKÁ, Milena. *Vojta Náprstek. Vlastenec, sběratel, mecenáš*. Praha: Vyšehrad, 2011.

také dobové publikace Náprstkova muzea seznamující veřejnost se svou činností,¹⁴ které jsem společně

s výše uvedenými životopisnými pracemi o Náprstkovi využila rovněž ke krátkému představení samotného muzea.

Při shromažďování biografických informací o některých osobách v práci uvedených a při dohledávání významu některých pojmů jsme užívala *Ottův slovník naučný* a *Nový slovník československých výtvarných umělců*. Obě tyto příručky se ukázaly být v řadě případů jediným dostupným zdrojem informací. Protože se jedná ve své podstatě o pomocnou literaturu, přímo na ně v poznámkách neodkazuji, nicméně naprostá většina výkladových poznámek čerpá právě z nich.¹⁵

Stěžejním pramenem, umožňující podrobně studovat život a dílo Ferdinanda Vaňka, je již zmíněná osobní pozůstalost Ferdinanda Vaňka uložená v archivu Vlastivědného musea dr. Hostaše v Klatovech. Jedná se o poměrně rozsáhlý fond, který obsahuje v první řadě osobní doklady Vaňka, jako například veškerá jeho vysvědčení, školní sešity, jmenovací dekrety, jubilejní korespondenci, nekrology apod. Tato část fondu mi umožnila provést alespoň částečně opravu chyb uváděných ve zmíněných životopisných člancích. Dále je součástí tohoto fondu Vaňkova osobní korespondence s jednotlivci i oficiálními institucemi. Osobní korespondence umožňuje, i když pouze prostřednictvím korespondenčních partnerů, vykreslit alespoň v hrubých obrysech Vaňka jako člověka zažívajícího životní radosti a strasti. Oficiální korespondence naproti tomu poskytla obraz Vaňka jako odborníka zejména v oboru ochrany uměleckých a historických památek, ale i jako významného člena nejrůznějších institucí. V neposlední řadě jsou součástí fondu dokumenty vztahující se k Vaňkově odborné a literární činnosti. Rukopisy, přednášky, přípravný studijní materiál či vydané populárně vědecké práce jsou velmi důležitým pramenem pro vystihnoutí Vaňkovy pracovní morálky a umožňují identifikovat původ a autorství řady Vaňkových názorů a myšlenek, které jinak v literatuře uvedeny nejsou. Díky této části fondu bylo možné provést kompletní přehled publikační činnosti Ferdinanda Vaňka. Součástí fondu jsou také zlomky z osobní pozůstalosti členů Vaňkovy rodiny.¹⁶

Kromě tohoto fondu je nezbytné věnovat pozornost korespondenci mezi Vaňkem a Hostašem a Vaňkem a Vančurou, která je uložena v písemných pozůstalostech Karla

---

¹⁴ *Rozvrh sbírek Průmyslového musea českého, kteréž založila Anna Náprstková, občanka pražská roku 1873.* Praha: vlast. nákladem, 1879; *Náprstkovo České průmyslové museum.* Praha: vlast. nákladem, 1904.

¹⁵ *Ottův slovník naučný. Ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí. První díl – dvacátý osmý díl.* Praha: J. Otto, 1888-1909; TOMAN, Prokop. *Nový slovník československých výtvarných umělců. Svazek 1., Svazek 2.* 5. opr. vydání. Praha: I. Železný, 2000.

¹⁶ VMH v Klatovech. A – AO. Složka Ferdinand Vaněk 1-8.

Hostaše a Jindřicha Vančury.¹⁷ Analýza této korespondence umožňuje postihnout podobu spolupráce i přátelské vztahy mezi těmito klatovskými osobnostmi. K ověření základních osobních údajů o Ferdinandovi Vaňkovi a hlavně o jeho rodině byly využity zejména klatovské matriky.¹⁸

K problematice učitelského působení Vaňka na reálném a vyšším gymnáziu v Klatovech jsou důležitým pramenem programy neboli výroční zprávy tohoto ústavu, které jsou pro léta zdejšího Vaňkova působení kompletně k dispozici. Ačkoliv tyto zprávy podávají velmi stručné informace o chodu vzdělávacího ústavu během roku, lze na jejich základě přesně určit, které předměty a v jakém rozsahu Vaňk vyučoval a jaké další funkce ve škole vykonával. Do určité míry umožňují také dedukovat příčiny předčasného Vaňkova odchodu z ústavu.¹⁹

V době, kdy jsem se začala zajímat o osobnost Ferdinanda Vaňka a kdy jsem bádala v jeho poměrně rozsáhlé pozůstalosti, byl tento fond dosud nezpracován. Teprve poté, co jsem ukončila excerpce a plně se věnovala vlastnímu psaní, došlo k jeho uspořádání, jehož důsledkem bylo vytvoření zcela nové struktury fondu. Jednotlivé jeho části byly tematicky rozděleny do složek, které byly nově přečíslovány. Vzhledem k tomu, že se jedná o poměrně velký fond (a v neposlední řadě i z důvodu časových) zachovávám v práci původní systém číslování. Při uspořádání fondu byl vypracován přehledný inventář, takže by neměl být v případě potřeby problém jednotlivé archiválie uvedené v práci ve fondu dohledat. Některé novinové články, které jsou ve formě výstřižků součástí pozůstalosti, se mi nepodařilo nalézt v tištěné podobě, proto je v práci uvádím jako archivní materiál.

Doufám, že tato práce přispěje k hlubšímu poznání klatovské regionální historiografie a znovuobjevení Ferdinanda Vaňka nejen klatovskou a nejen ryze odbornou veřejností. Ferdinand Vaněk si naší úctu a obdiv jistě zaslouhuje.

---

¹⁷ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Písemná pozůstalost Karla Hostaše. Dopisy Ferdinand Vaněk 1898-1913; Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!).

¹⁸ Státní oblastní archiv Plzeň (dále jen SOA Plzeň). Sbírká matrik. Farnost Klatovy, kniha narození 1888-1906, sign. 74; Sbírká matrik. Farnost Klatovy, kniha narození 1888-1907, sign. 76; Sbírká matrik. Farnost Klatovy, kniha úmrtí 1905-1911, sign. 83.

¹⁹ Programy a výroční zprávy c. k. státního reálného a vyššího gymnasia v Klatovech vydané za školní roky 1889 až 1909. Klatovy: nákladem vlastním, 1890-1909.

1 Dětství a studium

Ferdinand Vaněk se narodil 18. prosince roku 1849 ve Velvarech jako desátý²⁰ potomek Marie²¹ a Josefa²² Vaňkových. Jeho matka byla majitelkou staršího domu čp. 7 na severní straně náměstí,²³ v němž celá rodina žila. V těsné blízkosti domu na volném travnatém prostranství trávil malý Ferdinand čas s ostatním velvarskými dětmi při hrách.²⁴

Jakým způsobem se matka stala vlastnící domu nelze z pramenů doložit, přesto víme, že z tohoto domu přímo nepocházela. Její otec Josef Sturm,²⁵ Ferdinandův děd, byl majitelem Předního mlýna²⁶ ve Velvarech, který nesl čp. 17;²⁷ šlo tedy o rozdílný dům, než který byl

---

²⁰ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Poznámkový sešit jednoho ze synů Ferdinanda Vaňka – částečný rozrod Josefa Vaňka, děda Ferdinanda Vaňka.

²¹ Marie Vaňková, rozená Strumová (*1810 ve Velvarech - † 1892 v Praze). VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Vysvětlivky k fotografii rodinného příbuzenství prof. Ferd. Vaňka v Klatovech.

²² Josef Vaněk měl tři sourozence: Františka Vaňka, který vykonával post rady finančního ředitelství v Praze, Rozálii Strummovou, která se provdala do Velvar č. p 17, a Jana Vaňka, který zemřel v mladém věku. Josef Vaněk byl dvakrát ženatý. Jeho první ženou byla jakási Šranková z Velvar. Z tohoto manželství měl jednu dceru, Marii. Ta zemřela v útlém věku. Druhá jeho manželka, Ferdinandova matka, pocházela ze stejného domu ve Velvarech, jako manžel Josefovy sestry Rozálie. Tudiž Josef Vaněk si vzal sestru svého zetě. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Poznámkový sešit jednoho ze synů Ferdinanda Vaňka – částečný rozrod Josefa Vaňka, děda Ferdinanda Vaňka; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Poznámkový sešit Ferdinanda Vaňka, 1913/1914, s. 55.

²³ Tento dům byl postaven již okolo roku 1600 Janem Mitisem, nejdříve radním písařem, později primasem města Velvary, který zemřel v roce 1614. Dům byl v roce 1904 přestavěn, ale to již nebyl ve vlastnictví rodiny Vaňků, která jej držela pouze do roku 1869. Informace o historii domu pocházejí přímo od Ferdinanda Vaňka, který se historií domu zřejmě badatelsky zabýval. Napovídá tomu jeho poznámka o rodovém znaku stavitele domu. Rodový znak mu přiznává na základě téhož znaku zobrazeného ve dvou ze třech velvarských kostelů, sv. Kateřina a sv. Jiří. Třetím kostelem byl kostel Všech svatých, který navštěvoval Ferdinand. Tyto badatelské poznatky Vaněk uplatnil ve svém příspěvku Vzpomínky z Mého dětství na Velvary. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Vysvětlivky k fotografii rodinného příbuzenství prof. Ferd. Vaňka v Klatovech; VANĚK, F. Vzpomínky z mého dětství, zde 9, 13.

²⁴ Více o dětských hrách velvarských dětí a vzhledu náměstí i dalších částí města VANĚK, F. Vzpomínky z mého dětství, s. 9-18.

²⁵ Josef Šturm byl ženatý s Ludmilou Šturmovou, rozenou Scharfovou, pocházející původně z domu čp. 9 ve Velvarech. Vlastivědné muzeum dr. Hostaše v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Vysvětlivky k fotografii rodinného příbuzenství prof. Ferd. Vaňka v Klatovech. Tyto vysvětlivky psal zřejmě sám Ferdinand Vaněk, protože u popisu Josefa Vaňka, otce Ferdinanda, je v závorce uvedeno: „...*(můj otec)*...“.

²⁶ Na základě četby uvedených Vaňkových vzpomínek usuzuji, že Přední mlýn bylo všeobecně vžitě označení pro jeden z mlýnů nacházející se v okolí Velvar. Pro další mlýny se používalo označení například Pohorní mlýn nebo Nový mlýn. Pojmenování Přední mlýn vzniklo zřejmě na základě toho, že se nacházel nejvýše z hlediska toku potoka. VANĚK, F. Vzpomínky z mého dětství, s. 10-11.

²⁷ Ohledně určení číslo popisného Předního mlýna Josefa Šturma se prameny rozcházejí. V práci Vzpomínky z mého dětství na Velvary sám Vaněk uvádí, že dům byl označen číslem 184. Ale na fotografii znázorňující členy rodiny a jejich bydliště je mlýn označen číslem 17 a připojený komentář k této fotografii, jehož autorem, jak se domnívám, byl opět samotný Vaněk, toto označení nepopírá, ale ani nepodává informaci o změně čísla, což by se dalo předpokládat, když přihlédnu k tomu, že v případě jeho rodného domu tak učinil. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Vysvětlivky k fotografii rodinného příbuzenství prof. Ferd. Vaňka v Klatovech; VANĚK, F. Vzpomínky z mého dětství, s. 9.

posléze ve vlastnictví Marie. Samotný Ferdinand o svém rodném domě mluví jako o domě „mých rodičů“,²⁸ z čehož lze usuzovat, že dům zakoupili Vaňkovi jako manželé, respektive Josef Vaněk. Po jeho smrti samozřejmě dům zůstal ve vlastnictví matky. Tím je po mém soudu vysvětleno, proč všechny další Vaňkovy životopisné črty mluví o Marii Vaňkové jako o majitelce domu.

Ferdinandův otec pocházel z Přelíc²⁹ ze statku čp. 15.³⁰ Tento statek byl majetkem Ferdinandových prarodičů Josefa a Magdaleny Vaňkových,³¹ kteří na statku hospodařili jako sedláci.³² Josef Vaněk ml. byl kancelistou,³³ nejdříve na velvarském magistrátu a později u tamějšího okresního soudu,³⁴ avšak zemřel již v raném dětství Ferdinanda.

Vaňkovi měli celkem jedenáct dětí, a to Annu, Petra, Karolínu, Josefa, Františka,³⁵ Vincence, Vincence, Bedřicha, Eduarda, Ferdinanda a Františku.³⁶ Pouze šest z nich se dožilo dospělého věku: Anna,³⁷ Karolína,³⁸ Josef,³⁹ Eduard,⁴⁰ Ferdinand a Františka.⁴¹ Rodina patřila

---

²⁸ VANĚK, F. Vzpomínky z mého dětství, s. 9.

²⁹ Přelíc je obec nacházející se 9 kilometrů severozápadně od Kladna. Zajímavostí je, že pečeť jednoho z vladyků z Přelíc, Ondřeje z Přelíce, by se měla být uložena v Vlastivědném muzeu dr. Hostaše v Klatovech, což jistě souvisí s působením Ferdinanda Vaňka. *Obec Přelíc* [online]. [Cit. 25. 1. 2012]. Dostupné z: <http://www.prelic.cz/hist/index.htm>

³⁰ V tomto statku později žila teta Ferdinanda Vaňka Rozálie Sturmová se svým mužem Albrechtem Strumem a následně i jejich dcera Anna, provdaná Nitrová. Sturmovi měli dále dcery Marii a Karolínu a syna Josefa. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Poznámkový sešit Ferdinanda Vaňka, 1913/1914, s. 54-55.

³¹ Magdalena Vaňková, rozená Mužíková, pocházela z Knovízů u Kladna. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Vysvětlivky k fotografii rodinného příbuzenstva prof. Ferd. Vaňka v Klatovech.

³² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Vysvětlivky k fotografii rodinného příbuzenstva prof. Ferd. Vaňka v Klatovech.

³³ Kancelista byl kancelářský úředník nejnižšího stupně.

³⁴ VANĚK, F. Vzpomínky z mého dětství, s. 9.

³⁵ Jednoho parte ze sbírky smutečních oznámení Muzea dr. Hostaše v Klatovech zřejmě náleží sourozenci Ferdinanda, Františku Vaňkovi Podle něj zemřel v roce 1872 na krátkou nemoc v Keszthely v Maďarsku, kde sloužil jako nadporučík u 4. husarského pluku. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Parte Franze Wanieka.

³⁶ Nejmladší ze sourozenců, Františka, se po sňatku jmenovala Košťálová a svého bratra Ferdinanda přežila. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Poznámkový sešit jednoho ze synů Ferdinanda Vaňka – částečný rozrod Josefa Vaňka, děda Ferdinanda Vaňka; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Parte Ferdinanda Vaňka.

³⁷ Anna Bernardová, rozená Vaňková, byla manželkou Bedřicha Bernarda, který působil na velkostatku Medlešice jako ředitel. Medlešice jsou zřejmě dnes částí města Chrudim, dříve to byla samostatná vesnice se zámkem, ke kterému náležel statek, dvůr, pivovar, sladovna a cihelna. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Vysvětlivky k fotografii rodinného příbuzenstva prof. Ferd. Vaňka v Klatovech.

³⁸ Karolína Hynková, později Trinklová, rozená Vaňková se nejdříve provdala roku 1864 za Jana Hynka, advokátního koncipienta a notáře ve Velvarech. S ním žila v domě rodiny Vaňků, tedy domě čp. 7. Hynek zemřel již v roce 1867, z manželství se narodil jeden syn. Rodinný dům po těchto událostech prodala Vroce 1885 se Karolína podruhé provdala. Jejím druhým manželem byl Arnošt Trinkl, hospodářský úředník a účetní v Žinkovech a Seči. I on však již roku 1887 zemřel. Vaněk se o své sestře Karolíně zmiňuje v práci Vzpomínky z mého dětství na Velvary v souvislosti s činností ochotníků, neboť účinkovala v ochotnických divadelních představeních. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Vysvětlivky k fotografii rodinného příbuzenstva prof. Ferd. Vaňka v Klatovech; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis F. Vaňka Robertu Čermákovi z Velvar odpovídající na jeho dotaz ohledně sestry Karolíny, 16. 9. 1932; VANĚK, F. Vzpomínky z mého dětství, s. 16.

zřejmě v rámci Velvar mezi ty majetnější. Napovídá tomu jednak již zmíněné vlastnictví domu, který nepatřil zrovna mezi nejmenší, jednak skutečnost, že děti (prokazatelně Eduard a Ferdinand) byly vychovávány chůvou.⁴² Ferdinandův zájem o historické památky se projevil poměrně brzy, ještě v době, kdy znal pouze své rodné město a vliv na něj měli pouze dospělí členové jeho rodiny a vyučující na městské škole. V roce 1858 došlo k opravě děkanského kostela sv. Kateřiny, zejména jeho interiéru. Po celou dobu oprav docházel malý Ferdinand ve svém volnu do kostela a sledoval práci řemeslníků, zejména malířů a štafířů.⁴³ Pozoroval především pozlacování oltářních soch, výměnu oltářního obrazu a přemalování kůru, které v pozdějších letech Vaněk již jako zkušený restaurátor kritizuje jakožto nedbalé a nepřesné. Také byla otevřena krypta, ale u toho Ferdinand nemohl být, protože v době otevření, byl ve škole a hluboce litoval, že o takový zážitek přišel.⁴⁴ Tato velmi silná Vaňkova vzpomínka je dokladem toho, že motivací ke studiu památek nebylo ani tak setkání s řadou významných osobností, jako právě popsané dětské pozorování rekonstrukčních prací.

Od svých devíti let, tedy od roku 1858, pobýval Vaněk v sirotčinci sv. Jana Křtitele v Praze, kam byl poslán na výchovu. Jednalo se zřejmě o logické vyústění jeho studia, protože ve Velvarech byla pouze trojtřídní městská škola, do které Vaněk docházel od roku 1854.⁴⁵

---

³⁹ Josef Vaněk žil v Polici nad Metují a v České Skalici. Jeho manželkou byla Matylda (Mathilda) Vaňková, rozená Pohlová. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Vysvětlivky k fotografii rodinného příbuzenstva prof. Ferd. Vaňka v Klatovech; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis F. Vaňka Robertu Čermákovi z Velvar odpovídající na jeho dotaz ohledně sestry Karolíny, 16. 9. 1932.

⁴⁰ Eduard Vaněk působil nejdříve jako hospodářský úředník na panství hraběte Harracha, poté vykonával funkci archiváře v Libčanech. Později žil v Trpístech u Stříbra a v Žinkovech. Jeho manželkou byla Marie Vaňková, rozená Hesová. Za pozornost stojí skutečnost, že Eduard i Ferdinand se narodili ve stejném roce. Vzhledem k tomu, že Ferdinand se narodil až v závěru roku a u Eduarda jeho přesné datum narození neznáme, je možné, že sourozence dělilo od sebe pouze několik měsíců. Tomu by odpovídal i soupis sourozenců, který je seřazen od nejstaršího po nejmladšího, přičemž Ferdinand je v něm uváděn až na 4. místě po Eduardovi. Druhou možností je, že Eduard a Ferdinand byli dvojčata, avšak o této skutečnosti se nikde žádný pramen ani životopisná literatura nezmiňují. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Vysvětlivky k fotografii rodinného příbuzenstva prof. Ferd. Vaňka v Klatovech; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis F. Vaňka Robertu Čermákovi z Velvar odpovídající na jeho dotaz ohledně sestry Karolíny, 16. 9. 1932.

⁴¹ Františka Košťálová, rozená Vaňková byla ženou Synesia A. Košťála, vrchního inspektora státních drah. Františka byla jediným ze sourozenců, jak je již výše poznamenáno, která svého bratra Ferdinanda přežila. V době jeho smrti jí bylo osmdesát pět let. Pomineme-li dětskou úmrtnost, dožívali se členové rodiny Vaňků (včetně matky Marie) podle dochovaných zmínek poměrně vysokého věku, který je typický spíše pro dnešní dobu, než pro přelom 19. a 20. století. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Parte Ferdinanda Vaňka.

⁴² VANĚK, Ferdinand. Vzpomínky z mého dětství na Velvary. In ČERMÁK, Rudolf; VANĚK, Ferdinand. *Velvary. Monografie věnovaná podřipskému městu*. Velvary: Družstvo pro postavení tělocvičny Sokolu ve Velvarech, 1927, s. 9-18, zde 9, 15.

⁴³ Štafíř byl řemeslník zabývající se úpravou plastik, oltářů, nábytku, zlacením a stříbřením.

⁴⁴ VANĚK, F. Vzpomínky z mého dětství, s. 16.

⁴⁵ Ferdinand Vaněk později napsal, že v době, kdy školu začal jako čtyřletý chlapec (sic!) navštěvovat, se jednalo o dvojtřídní školu. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Odpověď F. Vaňka Vincencii Lorenzové na dotaz ohledně J. Straky, tehdejšího velvarského učitele, 17. 3. 1935.

První třídu absolvoval dvakrát, avšak již ve druhé třídě byl Vaněk v psaní nejlepším ze třídy.⁴⁶ Zmíněný pražský sirotčinec založili v roce 1773 svobodní zednáři a vedli jej přinejmenším do doby dětství Ferdinanda Vaňka.⁴⁷ Prostřednictvím docházky do německé obecné školy se Vaněk naučil mj. velmi dobře německy. Protože i zde se projevilo Vaňkovo nadání (nebo alespoň zájem, přinejmenším v četbě),⁴⁸ pokračoval ve studiích na úplné nižší reálce v Chrudimi, kam byl poslán v roce 1862 a nastoupil hned do druhé třídy.⁴⁹ Po absolvování tohoto ústavu v roce 1864⁵⁰ se stal studentem c. k. české vyšší reálky v Praze, kde maturoval v roce 1867.⁵¹

⁴⁶ VANĚK, F. Vzpomínky z mého dětství, s. 10, 16, 17.

⁴⁷ FALK VON FALKENHEIM, Vinzenz. *Geschichte des Prager Waisenhauses zum hl. Johann dem Täufer*. Praha: vlast. nákladem, 1863, s. 1; *Historie. Svobodné zednářství v České republice* [online]. [Cit. 6. 2. 2012]. Dostupné z: http://www.zednari.cz/historie_.html.

⁴⁸ Ve svých vzpomínkách Vaněk popisuje, jak v pozdějším věku trávil svůj volný čas ve velvarských luzích, kde si četl různé romány. Uvádí například Hugovi Bídníky nebo Donovského Tři Čechy. Zároveň tuto vzpomínku váže na své dětství a letní období, zřejmě tedy by takto trávil čas už jako mladý středoškolský student. VANĚK, F. Vzpomínky z mého dětství, s. 11.

⁴⁹ Již podle vysvědčení z druhého pololetí druhé třídy na této škole je zjevné, které obory budou pro Vaňkovu budoucí kariéru zásadní. Pouze ze zeměpisu s dějepisem, kreslení a krasopisu byl schopen získat známky „výborné“ nebo „skoro výborné.“ Zdá se, že přechod na novou školu nebyl pro Ferdinanda zcela bezproblémový. V některých předmětech se však postupně zlepšil. S jazyky ovšem Vaněk bojoval po celou dobu studia a stále byl ohodnocován známkami „obstojně“ či „dostatečně.“ VMH Klatovy. A – OA.. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení úplné nižší reálné školy v král. věn. městě Chrudimi, čj. 302, 6. 3. 1863; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení úplné nižší reálné školy v král. věn. městě Chrudimi, čj. 857, 6. 8. 1863; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení úplné nižší reálné školy v král. věn. městě Chrudimi, čj. 944, 5. 8. 1864; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení úplné nižší reálné školy v král. věn. městě Chrudimi, čj. 413, 1. 3. 1864.

⁵⁰ Z této doby si Vaněk uchoval svůj sešit z krasopisu, tedy z předmětu, který později sám vyučoval. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 4. Krasopis Ferdinand Vaněk, 4. 8. 1864.

⁵¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení učitelské způsobilosti od c. k. vědecké zkušební komise pro reálné učitelství v Praze, čj. 911, 21. 6. 1877 (opis téhož vysvědčení ve složce 2). V dataci nástupu či ukončení školní docházky v tom či onom vzdělávacím ústavu, se životopisná literatura s dochovanými prameny (např. vysvědčeními) často liší, a to ponejvíce o jeden rok – na reálce měl podle nich končit v roce 1865 a na akademii v roce 1868. Domnívám se, že chyba nastala při sepsání jednoho z prvních článků Františkem Pláničkou, odkud jí ostatní autoři jednoduše opisují. Plánička se zřejmě této chyby dopustil na základě informací, které o sobě v některých pramenech podává sám Vaněk. Například v dopisu Karlu Chytilovi sám tvrdí, že reálku absolvoval v letech 1864 až 1868, ovšem my z vysvědčení bezpečně víme, že školu ukončil o rok dříve. V jiném dopise c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro království České, sděluje rovněž svá životopisná data a zároveň uvádí, že Akademii studoval dokonce pět let. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Odpověď F. Vaňka na Chytilův dopis ze dne 6. 4. 1930, 10. 4. 1930; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Odpověď F. Vaňka na žádost c. k. zemského konzervátorského úřadu pro král. České čj. 700 ex 1918, datovanou 12. 3. 1918, obsahující životopisná data, 23. 3. 1918. Ohledně rozdílné datace Vaňkova studia srov. PLÁNIČKA, František. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem. *Šumavan*, 1. 4. 1939, roč. 71, č. 25, s. 2-3; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Katedra jej přivedla do Klatov. *A-Zet západočeský*. 21. 3. 1944; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. *Klatovské museum vzpomíná*, s. 3; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Životopisný článek bez názvu (strojopis); Sedmdesát pět let prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Data o životě a díle prof. Ferd. Vaňka; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. FP (zřejmě František Plánička). K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 1; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České, čj. 700/ai 1918, 23. 3. 1918; správný údaj uvádí pouze CHYTIL, K. Ferdinand Vaněk, s. 3.

Podle většiny životopisů byl mladý Ferdinand umělecky nadaný ve více směrech, a proto se rozhodoval, zda má po absolvování střední školy studovat státní konzervatoř, nebo Akademii výtvarných umění.⁵² Ačkoliv se zřejmě Ferdinandovo hudební nadání vyrovnalo jeho nadání malířskému, padla jeho volba na studium malířství. Jedním z argumentů pro tuto volbu byly i tehdejší lepší existenční výhlídky absolventa studia malířství. Z dnešního pohledu se jedná o zajímavý argument, protože existenční vyhlídky v jakékoli umělecké oblasti nejsou téměř nikdy jisté. Jako další důvod svého rozhodnutí uvádí sám Ferdinand Vaněk skutečnost, že stát se malířem byl už jeho dětský sen.⁵³ Na Akademii výtvarného umění začal navštěvovat hlavní přípravnou třídu kreslení a úspěšně její oba dva semestry.⁵⁴ Poté studoval pět semestrů obor „*Antiken-Modell und Malersaal*.“⁵⁵ Během těchto necelých čtyř let,⁵⁶ kdy celkem na Akademii výtvarného umění absolvoval celkem sedm semestrů výuky, patřili mezi jeho vyučující například ředitel ústavu Josef M. Trenkwald⁵⁷ nebo

---

⁵² Akademie výtvarného umění v Praze byla založena v roce 1800. K vyučování využívala uvolněné prostory v Klementinské koleji. Jejím prvním ředitelem a zároveň jediným vyučujícím byl Josef Bergler. Postupně na ústavu vyučovala více pedagogů, kteří své žáky vzdělávali například v oblastech kreslení, kovorytectví, figurální malbě a krajinářství. Akademie byla posléze rozšířena o školy architektury a sochařství. Později došlo k jejímu přesídlení do budovy na tehdejším Rudolfově nábřeží (dnes Alšovo nábřeží, resp. náměstí Jana Palacha).

⁵³ CHYTIL, K. Ferdinand Vaněk, s. 3.

⁵⁴ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugnis aus der Elementar-Zeichenschule und Vorbereitungs-klasse, 7. 3. 1868; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugnis aus der Elementar-Zeichenschule und Vorbereitungs-klasse, 25. 7. 1868.

⁵⁵ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugnis aus Akademie bildender Künste, 1. 3. 1869; VMH Klatovy, A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugnis aus Akademie bildender Künste, 24. 7. 1869; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugnis aus Akademie bildender Künste, 10. 3. 1870; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugnis aus Akademie bildender Künste, 23. 7. 1870; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugnis aus Akademie bildender Künste, 10. 3. 1871.

⁵⁶ Na základě doložených let zahájení a ukončení studia Vaněk skutečně studoval na akademii 4 roky. Sám ale později v jednom ze svých dopisů, v němž uvádí životopisná data, tvrdil, že studoval pět let, a tuto informaci poté přejímají různé další životopisné články. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České, čj. 700/ai 1918, 23. 3. 1918.

⁵⁷ Josef M. Trenkwald (*13. března 1824, Praha - † 28. července 1897, Vídeň) po absolvování pražské malířské akademie odcestoval studovat do Vídně a do Říma. Brzy po návratu byl jmenován ředitelem Akademie výtvarného umění v Praze. Tento post vykonával v letech 1867 až 1873. Poté působil jako ředitel akademie ve Vídni. Je autorem obrazu *Vjezd Leopolda vítězného do Vídně po návratu z Jeruzaléma*, olejového obrazu *Venkované na útěku před nepřítelem*, *Přenesení ostatků sv. Vojtěch do Prahy* ad.

profesoři Emanuel Roman⁵⁸ a Antonín Lhota,⁵⁹ představitelé romantického směru v malířství.⁶⁰

Zásadní roli v životě Ferdinanda Vaňka ovšem sehráli zejména dva jeho „neumělečtí“ profesoři z akademie - Karel Vladislav Zap⁶¹ a František Jan Zoubek.⁶² Prostřednictvím působení těchto dvou historiků na jeho osobu se v něm, jak sám Vaňka podotýká, probudila během studií záliba v archeologii.⁶³ Již na studiích Vaňka vytváří řadu kreseb, které jsou jako ilustrace k článkům zmíněných profesorů publikovány v časopisu *Archeologické památky*, právě, kteří zde publikovali své archeologické výzkumy. A také si začíná zapisovat při různých příležitostech, zejména při svých cestách a procházkách, do sešitů poznámky a kresby.⁶⁴

---

⁵⁸ Emanuel Rom (* 1812, Praha - † 18. května 1878, Praha), žák malířské akademie v Praze. Jako profesor působil na přípravné škole na pražské akademii a po odchodu Trenkwalda se stal ředitelem akademie. Mezi jeho práce patří obraz *Hlava Kristova* nebo oltářní obraz *Svatý Jakub* umístěný v kostel v Kopidlně.

⁵⁹ Antonín Lhota (* 2. ledna 1812, Kutná Hora - † 9. září 1905, Volyně) absolvoval pražskou malířskou akademii. Po návratu ze studijních cest do Vídně, Mnichova, Benátek a Říma se stal na téže škole pedagogem. Je autorem nástěnné malby *Křest Bořivojův* v letohrádku královny Anny, obrazů *Libušino prorocství*, *Karel IV. na Karlštejně* ad. Namaloval také řadu oltářních obrazů, například pro hlavní oltář kostela v Praze na Karlově. Je rovněž autorem návrhů oken v Arnoštově kapli v chrámu sv. Víta. V roce 1882 byl zvolen prvním rektorem Akademie výtvarného umění v Praze.

⁶⁰ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaňka 7. Vysvědčení učitelské způsobilosti od c. k. vědecké zkušební komise pro reálné učitelství v Praze, čj. Číslo 911, 21. 6. 1877; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaňka 1. *Klatovské museum vzpomíná*, s. 3; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaňka 1. Data o životě a díle prof. Ferd. Vaňka; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaňka 1. FP (zřejmě František Plánička). K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 1; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaňka 1. Klatovské museum památce Ferd. Vaňka. *Práce*. 21. 6. 1949; VANĚK, F. Mé povolání učitelské s. 115; PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 2-3; Prof. Ferd. Vaňka sedmdesátníkem, s. 2; CHYTIL, K. Ferdinand Vaňka, s. 3.

⁶¹ Karel Vladislav Zap (* 8. ledna 1812, Praha - † 1. ledna 1871, Benešov), úředník, pedagog, historik, spisovatel. Vystudoval pražskou univerzitu, poté působil mnoho let jako účetní v Haliči. Po svém návratu do Prahy nastoupil na místo středoškolského profesora, vyučoval český jazyk a dějepis. Přispíval svými články do *Květů*, *České včely* a *Časopisu českého musea*. Spolupracoval s *Maticí českou*, byl členem Archeologického muzejního sboru a Jednoty svatovítské pro dostavbu chrámu sv. Víta. Za jeho stěžejní práci je považována jeho *Českomoravská kronika – ZAP*, Karel, Vladislav. *Českomoravská kronika. Kniha první*. Praha: I. L. Kober, 1862; *TÝŽ. Českomoravská kronika. Kniha druhá*. Praha: I. L. Kober, 1868; *TÝŽ. Českomoravská kronika. Kniha třetí*. Praha: I. L. Kober, 1872. Dále sepsal například *TÝŽ. Historické a umělecké památky pražské. 25 rytin na oceli*. Praha: I. L. Kober, 1864.

⁶² František Jan Zoubek (* 6. prosince 1832, Kostelec nad Ohří - † 29. června 1890, Praha), pedagog a historik, vyučoval historii, filologii a češtinu. Působil na německém gymnáziu v České Lípě, české reálce v Praze a – jako ředitel - na Hlavní a průmyslové škole na Smíchově. Své historické články publikoval v *Lumíru*, v *Osvětě*, v *Besedě*, v *Poslu z Prahy*, *Hlasu* atd. Redigoval a později vedl redakci *Památek archeologických a místopisných*. Jeho hlavním dílem jsou práce pojednávající o životě a práci J. A. Komenského například *ZOUBEK, František Jan. Jana Amose Komenského Didaktika analytická*. Praha: Beseda učitelská, 1874.

⁶³ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaňka 8. Odpověď F. Vaňka na žádost c. k. zemského konzervátorského úřadu pro král. České čj. 700 ex 1918, datovanou 12. 3. 1918, obsahující životopisná data, 23. 3. 1918.

⁶⁴ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaňka 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České, čj. 700/ai 1918, 23. 3. 1918; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaňka 1. Prof. Ferd. Vaňka. *Šumavan*, 31. 1. 1920; BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 114.

Během studií na akademii si Vaněk také údajně odsloužil roční vojenskou službu.⁶⁵ Tu podle biografických článků vykonával v Hradci Králové u 28. pěšího pluku⁶⁶ v letech 1869 a 1870. Tyto informace však vzbuzují řadu otázek. První, co zaujme, je skutečnost, že Vaněk zřejmě neodsloužil vojenskou službu v plné délce, tedy nesloužil po dobu celého roku. Nasvědčuje tomu skutečnost, že zatímco vysvědčení z druhého semestru prvního ročníku studia na Akademii výtvarného umění datovaného 24. 7. 1869 obsahuje poznámku, že Vaněk vykonává jednoroční vojenskou službu, na následujícím vysvědčení, kde by se takový údaj mohl logicky předpokládat, se taková zmínka již nevyskytuje.⁶⁷ Samotný Vaněk v jednom svém shrnutí životopisných dat tvrdí, že v roce 1869 tuto jednoroční službu vykonal.⁶⁸ V takovém případě by ovšem musel nastoupit v lednu a ukončit službu v prosinci, takže v roce 1870 by již vojenskou službu konat nemohl. Dále zaráží, že Vaněk měl z doby, kdy vykonával vojenskou službu, vysvědčení z Akademie. Bylo nějak studentům studovat a zároveň plnit tuto vojenskou povinnost? Pokud ano, jak bylo takové studium prakticky realizováno, když službu Vaněk vykonával v Hradci Králové? Přitom na základě zmíněného vysvědčení prokazuje Vaněk ve svém vysvědčení učitelské způsobilosti svoji odbornost na základě absolvování sedmi semestrů na Akademii výtvarného umění,⁶⁹ což je plná délka jeho studia se započtením přípravné třídy a vojenské služby. Jistou indicií může být zjištění, že 28. pluk po ustanovení branné povinnosti doplňoval své řady v kasárnách na Brusce v Praze.⁷⁰ Sloužil tedy Vaněk v Hradci Králové, nebo v Praze? A konečně je třeba upozornit na to, že

---

⁶⁵ V roce 1868 byla zavedena všeobecná branná povinnost, která platila pro všechny muže žijící na území Rakouska-Uheraska od dosažení 21. roku do 42. roku. Branná povinnost v sobě zahrnovala tyto povinnosti: přihlásit se k záznamu branců a dostavit se k odvodu. Ta vznikala 1. lednem roku, v němž bravec dosáhl 21 let a končí rokem, kdy dosáhne rokem 23 let. Po splnění odvodu se branná povinnost mění na služební povinnost, jejíž délka je rozdílná podle toho, zda se jedná o vojsko, loďstvo nebo zeměbranu a způsob plnění je také rozdílný. Po uplynutí doby služební se na mužské občany do dosažení věku 42 let vztahuje povinnost sloužit v případě války v domobraně.

⁶⁶ Ferdinand Vaněk sloužil u k. k. Infanterie Regiment Nls. 28. jako svobodník. Tento pluk byl založen Leopoldem I. v roce 1698. Jeho egalizačními barvami byly trávově zelené límce a manžety s bílými knoflíky. V době Vaňkovy služby byl majitelem pluku Ludvík von Benedek a posádku měl podle některých pramenů v Praze, což se neslučuje s informací z životopisných článků o Vaňkovi, protože ten službu vykonával v Hradci Králové. V roce 1875 byl Vaněk zproštěn branné povinnosti pro neschopnost výkonu služby po 6 letech, 6 měsících a 25 dnech. Služební povinnost v případě vojska činila buď 3 roky v řadě a 7 let v záloze nebo 10 let v náhradní záloze. Proto se domnívám, že Vaněk po splnění odvodní povinnosti nastoupil ihned do náhradní zálohy, kde neodsloužil plných 10 let. VMH Klatovy. A – OASložka Ferdinand Vaněk 1. Abschied.

⁶⁷ VMH Klatovy, A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugnis aus Akademie bildender Künste, 24. 7. 1869; VMH Klatovy, A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugnis aus Akademie bildender Künste, 10. 3. 1870.

⁶⁸ VMH Klatovy, A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Odpověď F. Vaňka na žádost c. k. zemského konzervátorského úřadu pro král. České č.j. 700 ex 1918, datovanou 12. 3. 1918, obsahující životopisná data, 23. 3. 1918.

⁶⁹ VMH Klatovy, A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení učitelské způsobilosti od c. k. vědecké zkušební komise pro reálné učitelství v Praze, čj. 911, 21. 6. 1877.

⁷⁰ *Historie k. u. k. Infanterieregiment Nr. 28 Pražské děti* [online]. [Cit. 22. 1. 2013]. Dostupné z: <http://ir28.cz/historie-pluku>.

Vaněk byl odveden dříve, než v roce, kdy dosáhl věku 21 let, a původní doba jeho služby měla být dva roky.⁷¹ Jak to, že mohl Vaněk odsloužit pouze rok nebo dokonce pouze půl roku? Natolik měl podlomené zdraví, že byl zproštěn plné odvodní povinnosti? S lítostí musím konstatovat, že na tyto otázky se mi dosud nepodařilo nalézt věrohodnou odpověď.

Již v době svých studií na akademii se Ferdinand Vaněk spřátelil se svými vrstevníky, budoucími významnými malíři a sochaři. Byli to především Josef Václav Myslbek,⁷² František Knobloch,⁷³ František Ženíšek,⁷⁴ Antonín Chittussi,⁷⁵ Josef Mukařovský,⁷⁶ Josef Tulka⁷⁷ a Bohumír Roubalík.⁷⁸ Vyjmenovaní spolužáci, kteří Vaňka vesměs důvěrně

⁷¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Životopisný článek bez názvu (strojopis); VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Data o životě a díle prof. Ferd. Vaňka; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. FP (zřejmě František Plánička). K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České, čj. 700/ai 1918, 23. 3. 1918; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení učitelské způsobilosti od c. k. vědecké zkušební komise pro reálné učitelství v Praze, čj. 911, 21. 6. 1877; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugniss aus Akademie bildender Künste, 24. 7. 1869.

⁷² Josef Václav Myslbek (* 21. července 1848, Praha - † 2. června 1922, Praha) náleží k tzv. generaci Národního divadla. Své umělecké studium započal v ateliérech Seidana a Levého. Poté studoval v letech 1868 až 1872 na Akademii výtvarných umění v Praze. Mezi jeho nejvýznamnější práce patří sousoší *Zpěvohra a Činohra* na bočním portálu fasády Národního divadla, socha *Umírající Žižka*, čtveřice sousoší na Palackého mostě, jezdecká *socha sv. Václava* a v neposlední řadě výzdoba interiéru Národního divadla. Více o osobě a práci tohoto umělce např.: DVOŘÁKOVÁ, Zora. *Josef Václav Myslbek. Umělec a člověk uprostřed své doby*. Praha: Melantrich, 1979; MYSLBEK, Josef, Václav. *Korespondence*. Praha: SNKLHU, 1960; ŠTĚCH, Václav Vilém; ŠPANIEL, Otakar; KOFRÁNEK Ladislav; POKORNÝ, Karel. *Josef Václav Myslbek*. Praha: SNKLHU, 1954. Václav Vilém Štěch je autorem mnoha dalších prací věnujících se osobě Josefa Václava Myslbeka.

⁷³ František Knobloch, byl synovcem majitele restaurace, v níž se studenti akademie scházeli (viz níže). Sám Vaněk Františka popisuje jako „těžkopádného portrétistu.“ VANĚK, F. *Archa*, s. 8.

⁷⁴ František Ženíšek (* 25. května 1849, Praha - † 15. listopadu 1916, Praha) studoval na malířské akademii v Praze a ve Vídni. Společně s Mikulášem Alšem je tvůrcem nástěnných maleb v Národním divadle a především autorem jeho opony. Dále namaloval řadu obrazů jako například Božena, podobizna Františka Josefa I. aj. Na Umělecko-průmyslové škole v Praze působil po jejím otevření několik let jako profesor figurálního kreslení.

⁷⁵ Antonín Chittussi (* 1847, Ronov - † 1891, Praha) započal studovat malbu na výtvarné akademii v Praze, z níž odešel do Mnichova a poté do Vídně. Nakonec studia dokončil opět v Praze. Dále studoval ještě v Paříži, kde získal nemalý věhlas. Chittussi je označován za prvního českého moderního krajináře. Jmenuji alespoň tato jeho díla: *Ronovský mlýn*, *Krajina z Polabí*, *Rybník na českém jihu*, *Česká chalupa*.

⁷⁶ Josef Mukařovský (* 6. dubna 1851, Mohuč - † 1. listopadu 1921, Klatovy), kreslíř a ilustrátor, po absolvování výtvarné akademie v Praze, kde patřil mezi nejlepší Trenkwaldovi žáky přispíval svými pracemi do řady časopisů, zejména do Světozoru.

⁷⁷ Josef Tulka (* 3. ledna 1846, Nová Paka - † 1882, neznámo kde) započal studium na Akademii výtvarných umění v Praze v roce 1866, zde náležel mezi Trenkwaldovi nejlepší žáky. Za ním šel i na akademii do Vídně. Během studií hrával v karlínském divadle na housle, vyučoval malbě a kreslení a v neposlední řadě retušoval fotografie. Mezi jeho nejvýznamnější práce patří malba lunet v lodžích Národního divadla. Je autorem například těchto obrazů: *Smrt sv. Václava*, *Uškrcení sv. Ludmily*, *Navštívení P. Marie*. V osmdesátých letech 19. století Tulka odešel studovat práce malířských mistrů do Itálie, kde se již zřejmě malířství aktivně nevěnoval. Více o něm VAVROUŠEK, Bohumil. *Josef Tulka. Román života a dílo*. Praha: Topičova edice, 1940.

⁷⁸ Bohumír Roubalík (* 25. listopadu 1845, Praha - † 17. března 1928, Praha) náleží k nejlepším žákům Trenkwalda a patří rovněž mezi malíře generace Národního divadla. Studoval díla mistrů a zároveň tvořil své práce v Belgii a Paříži. Zpočátku úzce spolupracoval s Františkem Ženíškem. Mezi jeho práce patří například *Sv. Ivan*, malba v kapli sv. Anny v chrámu sv. Víta, malba fresky ve foyer Národního divadla. Zde je autorem

oslovovali „*Váno*“,“⁷⁹ trávili svůj volný čas ponejvíce v Knoblochově restauraci,⁸⁰ která sídlila nejprve v Liliové ulici, kde se zřejmě oficiálně jmenovala U Nebeských. V roce 1869 založili výše uvedení studenti stolní spolek, kam dále ještě docházeli například František Šafařovič, František Kryšpín a jiní. Později, když byla již restaurace přestěhována na Betlémské náměstí a jmenovala se Benešova restaurace,⁸¹ získal v ní spolek studentů i svoji vlastní místnost. Důvod byl zcela praktický – mladí umělci debatovali mezi sebou tak hlasitě, že v prostorách restaurace byli ostatní návštěvníci rušeni.

Zisk vlastních prostor dal základ pro vznik *Archy* v roce 1873.⁸² Název byl odvozen od biblické Noemovy archy a autorem byl podle vzpomínek Vaňka zřejmě Josef Kreuter, avšak zcela jist si tím nebyl.⁸³ Archa tedy oficiálně vznikla až v době, kdy většina zakládajících členů své studium absolvovala. I přesto se stále jednalo o bohémskou společnost mladých výtvarníků. Uměleckou výzdobu spolkové místnosti obstarali během večerů, kdy se členů *Archy* sešlo málo, zejména Myslbek s Ženíškem.⁸⁴ Činnost archy byla poměrně bohatá. Kromě nejrůznějších večírků byl vyhrazen jeden den v týdnu diskusím. Jejich témata byla povětšinou ohlášena dopředu. V rámci tohoto diskusního dne probíhaly často i přednášky, například Antonín Wiehl⁸⁵ přednášel ostatním členům o vykopávkách v Pompejích a Jan

---

také nástrojných maleb *Zlatý věk*, *Vzkříšení umění* a nástěnného obrazu *Mythus*. Přispíval do časopisů *Zlatá Praha* a *Světlozor*. Byl jmenován asistentem na Akademii výtvarných umění v Praze, kde později působil jako profesor.

⁷⁹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis Bohumíra Roubalíka F. Vaňkovi o podmínkách přijetí studentů na Akademii výtvarných umění v Praze, čj. 6665, 6. 6. 1905.

⁸⁰ Pan Knobloch, majitel Knoblochovy restaurace v Praze, označované též za Plzeňskou, pocházel z Plzně. Než přišel do Prahy, provozoval v Plzni taktéž hostinskou živnost a to v Solní ulici. Rohová budova byla i po jeho odchodu stále restaurací nesoucí název U Knoblochů. Podle vzpomínek Ferdinanda Vaňka odešel pan Knobloch do Prahy v 50. letech 19. století a začal jako jeden z prvních hospodských v Praze točit plzeňské pivo. Jeho restaurace se stala později místem, kde se scházela pražská inteligence. VANĚK, F. *Archa*, s. 7.

⁸¹ K přestěhování restaurace na Betlémské náměstí došlo v roce 1871. Tamtéž, s. 8.

⁸² Místnost, která náležela společnosti Archa, se nacházela vedle hlavního sálu restaurace a její okna směřovala do dvora sousedního domu, kde bydlel Jan Neruda. I zde byli ale členové společnosti velmi hluční, takže si obyvatelé sousedního domu stěžovali. Tamtéž, s. 9.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ Alegorické scény a výjevy charakteristické pro danou stolní společnost na zdech místnosti doplnil Mukařovský portréty jednotlivých členů v životní velikosti, a to v místech, kde pravidelně sedávali. Po dokončení portrétu si každý ze členů pod ten svůj upevnil vlastnoručně vyrobený erbovní štít se svým jménem. Vaněk dodává, že jeho erb obsahoval kantora čtoucího knihu, který má paruku. Dále na něm byla letící žena, která měla znázorňovat osvětu, ustříhávající kantorovy cop. Nový majitel restaurace tyto malby nechal později přebílit. Erby si členové *Archy* odnesli, posléze je však prodali obchodníkovi Janu Chulhofovi. Tamtéž, s. 11-13.

⁸⁵ Antonín Wiehl (*26. dubna 1846, Plasy - † 4. listopad 1910, Praha) vystudoval techniku v Praze a mnohé zkušenosti načerpal při svém cestování po Evropě. Nejdříve působil jako asistent na katedře architektury na české technice. Později se stal samostatným architektem a stavitelem. Mezi jeho díla patří hřbitovní arkády a některé náhrobky na Slavíně, pražská městská spořitelna, staroměstská vodárna u Karlova mostu, farní budova u sv. Petra ad. Byl jmenován konzervátorem c. k. ústřední komise pro zachování uměleckých a historických památek. Stal se členem České akademie pro vědy, slovesnost a umění. Působil v Českém spolku architektů a inženýrů, jemuž po mnoho let předsedal. Funkci jednatele zastával v městském museu v Praze. Přispíval do řady časopisů jako například *Zprávy Spolku architektů a inženýrů v král. Českém*,

Zeyer⁸⁶ o zážitcích z cesty do Benátek. Dále se v Arše zpívalo, zejména kvarteto Horák, Vaněk, Košťál a Němec, předváděli se komické výstupy, scénky apod., to vše nad sklenicí zlatavého moku či jiných nápojů. Archa se stala velmi známou po celé Praze a docházeli do ní následně i další významní umělci, například již zmíněný architekt Antonín Wiehl či rovněž uvedený Jan Zeyer, dále malíř autodidakt Dr. Agathon Klemt,⁸⁷ dramatik Emanuel Bozděch,⁸⁸ sochař Josef Mauder,⁸⁹ umělecký kritik Vilém Weitenweber, malíři historických námětů francouzské školy Václav Brožík⁹⁰ a Alfréd Wierusz Kowalski,⁹¹ docent české techniky Karel Otakar Čech, malíř Maxmilián Pirner,⁹² herec Jiří Bittner⁹³ ad. Ze všech výše jmenovaných označuje Vaněk za nejpravidelnější návštěvníky Myslbeka, Ženíška a Mukařovského. Sám Vaněk tuto společnost navštěvoval nejdříve dvakrát až třikrát týdně, později, když se jeho finanční situace zlepšila, se stal podle svých slov pravidelným návštěvníkem.

Časopisu Společnosti přátel starožitností a Časopise výstavním. Více k tomuto umělci WIRT, Zdeněk. Antonín Wiehl a česká renesance. Praha: Štenc, 1921; Antonín Wiehl. Sborník příspěvků přednesených na konferenci pořádané ke 100. výročí úmrtí významného českého architekta v Plasích 23. září 2010. Plasy: Město Plasy, 2012.

⁸⁶ Jan Zeyer (*21. března 1847, Praha - † 6. května 1903, Praha) studoval techniku v Praze, poté cestoval po Itálii. Po svém návratu spolupracoval s Wiehlem a postavil několik domů v Praze, v Kolíně provedl přístavbu radnice, v Roudnici vystavěl vilu. Psal články do *Národních listů*, *Radikálních listů* a do *Časopisu společnosti starožitností*. V devadesátých letech 19. století byl předsedou Společnosti starožitností.

⁸⁷ Agathon Klemt (* 1830, Praha - † 5. července 1889, Praha), vystudovaný právník, jinak malíř samouk. Mezi jeho díla patří například *Kouzelná studna* či *Poslední kvas krále zimního*. Je autorem řady podobizen Františka Josefa I. nebo korunní prince Rudolfa. Vedle malířství se věnoval literární činnosti a modelování.

⁸⁸ Emanuel Bozděch (*21. července 1841, Praha - nezvěstný od 10. 2. 1889) po nedokončených univerzitních studiích působil nejdříve jako vychovatel a poté se dal na dráhu dramatika. Mezi jeho hry patří například *Světa pán v županu*, *Generál bez vojska* nebo *Zkouška státníkova*. Dále se věnoval divadelní kritice a psaní fejetonů.

⁸⁹ Josef Mauder (*1. prosince 1854, Praha - † 15. listopadu 1920, Praha) působil jako profesor na c. k. státní průmyslové škole v Praze. Mezi jeho díla patří sochy alegorických postav *Historie* a *Literatura* před vchodem do budovy Národního musea, tři sochy na Slavínu – *Okřídlený genius*, dvě sedící ženy, dále busty, reliéfy a podobizny Vrchlického, dr. Braunera nebo prof. Weisse. Za *Okřídleného génia* a dvě sedící ženské sochy pro Slavín byl ohodnocen první cenou České akademie věd a umění, již byl poté rovněž členem.

⁹⁰ Václav Brožík (* 5. března 1851, Hamr u Třemošné - † 1901, Paříž) začal nejprve studovat na pražské Akademii výtvarných umění, poté na akademii v Drážďanech, v Pilotyho ateliéru v Mnichově a nakonec v Paříži, kde dosáhl věhlasu. Mezi významné Brožíkovy malby patří například *Pěvec balad*, *Odsouzení mistra Jana Husa* a *Defenstrace*.

⁹¹ Alfréd Wierusz Kowalski (* 11. října 1849, Varšava - † 16. únor 1915, Mnichov), polský malíř, který kromě Drážďan a Mnichova studoval také v Praze. V Mnichově po absolvování studia působil jako profesor na akademii. Je autorem například obrazů *V únoru*, *Krátký odpočinek* nebo *Krakovská selská svatba*.

⁹² Maxmilián Pirner (* 13. února 1854, Sušice - † 2. dubna 1925, Praha) studoval pražskou a vídeňskou akademii výtvarných umění, na pražské poté působil jako profesor. Tento malíř a ilustrátor řazen do generace Národního divadla. Mezi jeho ilustrátorské práce patří knihy Heinricha Heineho, Lessinga a Lenaua. Mezi jeho známá díla patří rovněž cyklus pastelových kreseb *Démon láska*, dvě kompozice *Láska pozemská* a *Láska nebeská*, dále *Pod Tetínem*, *Náměsíčná* atd.

⁹³ Jiří Bittner (* 23. ledna 1845, Milavče), herec a spisovatel. Svoji kariéru začínal v kočující společnosti, poté působil v českém zemském divadle, v dvorním vévodském divadle v Meininkách, v divadle Victoria v Berlíně a nakonec v pražském Národním divadle. Byl autorem především fejetonů a humoresek.

Společnost Archa existovala do roku 1880.⁹⁴ Tento rok zároveň zemřel František Knobloch, který převzal hostinskou živnost po smrti svého starého Knoblocha. Z Betlémského náměstí musel odejít do Ferdinandovy třídy (dnes Národní), kde si otevřel vlastní plzeňský hostinec, jehož provoz ale zřejmě nebyl výnosný a Františka dovedl k sebevraždě.⁹⁵ S většinou členů společnosti však Ferdinand Vaněk udržoval styky, ať už soukromé nebo pracovní, po celý život. A nejpozději o svých pětasedmdesátinách byl právě on posledním žijícím členem Archy.⁹⁶

Ve stejné době, kdy docházel do společnosti Archa, byl Vaněk také členem pražského pěveckého sdružení Hlahol.⁹⁷ Podle dobových pramenů, disponoval příjemným barytonem.⁹⁸ Sám však na své působení v tomto spolku zdaleka nevzpomínal tak často, jako na své přátele z Archy.

2 Počátek Vaňkovy kariéry

Po absolvování studia se Vaněk začal věnovat své pedagogické dráze, při níž mohl uplatnit své umělecké nadání, a zároveň mu nabízela – na rozdíl od dráhy umělce - existenční jistotu. Je určitým paradoxem, že člověk tak umělecky nadaný, u něhož by se předpokládalo inklinování k bohémскому způsobu života, se ve svém osobním životě zřejmě rozhodl zcela na základě racionálního úsudku a jediným náznakem bohémství bylo členství ve výše zmíněné společnosti Archa a krátké období užívání si pražské kultury v době po studiích, kdy

⁹⁴ Jak tomu bývá u většiny původně vzniklých studentských společností, i Archa zanikla pod tíhou povinností, budování kariéry. VANĚK, F. Archa, s. 12.

⁹⁵ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. *Klatovské museum vzpomíná*, s. 3; VMH Klatovy Složka Ferdinand Vaněk 1. Data o životě a díle prof. Ferd. Vaňka; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Osmdesát pět let prof. Ferdinanda Vaňka. *Národní Politika*, 18. 12. 1934; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Osmdesát pět let prof. Ferdinanda Vaňka. *Národní listy*, 18. 12. 1934; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. FP (zřejmě František Plánička). K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 1; PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 2-3; VANĚK, F. Mé povolání učitelské, s. 115-117; Jubileum prof. Ferdinanda Vaňka, s. 1; VANĚK, F. Archa, s. 7-13.

⁹⁶ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Prof. Ferdinand Vaněk. s. 1; Sedmdesát pět let prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2.

⁹⁷ Pěvecký spolek Hlahol byl založen roku 1860 v Praze. Mezi zakládající členy patřili například František Palacký, František Ladislav Rieger nebo Jan Evangelista Purkyně. Poprvé pod tímto názvem veřejný spolek vystoupil roku 1861 na pohřbu Václava Hanky. Původně mužský sbor se v roce 1873 přeměnil na smíšený. Na základě své koncertní činnosti při nejrůznějších příležitostech byl spolek vnímán jako první a nejvýznamnější první český pěvecký spolek. Existuje dodnes - podrobnější informace o něm lze nalézt na webových stránkách *Zpěvácký spolek Hlahol* [online]. [Cit. 3. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.hlahol.cz/index.html>.

⁹⁸ PLÁNIČKA, F. *Za profesorem Ferdinandem Vaňkem*, s. 2.

v Praze vyučoval. Druhým závažným důvodem, který vedl Vaňka k rozhodnutí věnovat se pedagogické práci a nikoli dráze akademického malíře, byl jeho zdravotní stav, zejména jeho vrozená nedostatečná fyzická zdatnost,⁹⁹ která se po mém soudu odrazila i ve zkrácené délce jeho vojenské služby, jak bylo rozvedeno výše. Třetí důvod pro zavrnutí malířské kariéry představovala Vaňkova tehdejší finanční situace, která mu nedovolovala rozvíjet jeho talent dalším (tehdy poměrně obvyklým) studiem na celosvětově známých uměleckých akademiích například v Paříži, Drážďanech nebo v Mnichově, kde studovali jeho spolužáci, jmenovitě například spolužák z reálky Bohuslav Janáček, který ho ke studii na mnichovské akademii údajně přemlouval.¹⁰⁰

Konečně posledním a patrně zásadním důvodem pro toto životní rozhodnutí, který zároveň souvisel s důvodem prvním, bylo Vaňkovo vlastní sebehodnocení. Sám o sobě hovořil jako o malíři sice s talentem, ale s tak malým, že by patřil pouze mezi průměrné malíře, kteří si téměř nic nevydělají. Otázkou je, zda tento argument považovat za důkaz Vaňkovy schopnosti racionálně si přiznat své nedostatky, nebo spíše dokladem jeho nízkého sebevědomí. V mnoha oslavných životopisných článcích o jeho osobě je vždy v závěru zdůrazněno několik Vaňkových charakterových rysů, mezi nimiž se nejednou objevuje hodnocení jako „*prostý ctižádosti*“,“¹⁰¹ „*nevýbojný, ústraní vyhledávající*“¹⁰² nebo „*skromný*.“¹⁰³ Vzhledem k povaze těchto článků bylo hodnocení Ferdinanda Vaňka samozřejmě výlučně pozitivní a i charakteristiky jinak vnímané jako neutrální či dokonce negativní vyznívaly v tomto kontextu spíše pozitivně.¹⁰⁴ Přesto se na základě uvedených zmínek domnívám, že hlavní příčinou Vaňkova rozhodnutí vzdát se kariéry uměleckého malíře byla jeho osobnost trpící nízkým sebevědomím. Tuto tezi potvrzuje i dopis jednoho z Vaňkových celoživotních přátel Jana Dunovského, který zmiňuje údajné vyjádření několika znalců, že je Vaňkova malířského umu ve školství škoda a například jmenovitě Ženíšek se prý jednou vyjádřil takto: „...že ze všech druhů z akademi největší naděje vzbuzoval jsi Ty

---

⁹⁹ Ačkoliv máme dochovány fotografie Vaňka až v jeho středních letech a ve stáří, i z nich je zřetelné, že měl poněkud subtilní postavu.

¹⁰⁰ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Životopisný článek bez názvu (strojopis); VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Data o životě a díle prof. Ferd. Vaňka; PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 2-3; VANĚK, F. Mé povolání učitelské, s. 115-117; Sedmdesát pět let prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2.

¹⁰¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Životopisný článek bez názvu (strojopis).

¹⁰² PLÁNIČKA, F. Prof. Ferd. Vaněk pětasedmdesátníkem, s. 14.

¹⁰³ . PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 2-3.

¹⁰⁴ Jako příklad jedné z mnoha osobnostních charakteristik Vaňka uveďme článek k jeho osmdesátým pátým narozeninám: „...*Vaněk není člověkem velké ctižádosti, základním rysem jeho povahy jest příkladná věru skromnost. Raduje se, může-li prokázati někomu dobrou službu, nebaží po slávě, stačí mu vědomí, že pracoval poctivě a že nežil darmo. Ušlechtilý jeho duch nežárí na úspěch jiných, nepřije si poct a uznání.*“ Jubileum prof. Ferdinanda Vaňka, s. 1.

[tj. Vaněk].¹⁰⁵ Prvním učitelským působištěm Ferdinanda Vaňka byla c. k. česká vyšší reálka v Praze nacházející se v Panské (dnes Ječné) ulici, kde vykonával tehdy funkci ředitele ústavu Jan Šťastný.¹⁰⁶ Nebylo to ale jeho první setkání s pedagogickou profesí, protože nějaké praktické zkušenosti již načerpal při vyučování u Jungmanna a Adolfa Weidlicha dva roky před svým oficiálním nástupem do školství. Ve školním roce 1871/1872 totiž získal místo asistenta na Kreslířské škole při univerzitě a reálném gymnasiu v Praze, na níž byl ředitelem právě Adolf Weidlich.¹⁰⁷ Na reálce v Panské ulici, kde on sám před lety studoval,¹⁰⁸ pak působil od školního roku 1872/1873, přesně od 9. října,¹⁰⁹ jako asistent kreslení a modelování (deskriptivy) u profesora Jana Zítka.¹¹⁰ Hlavním úkolem Vaňka jako asistenta bylo vypomáhat zmíněnému profesorovi v případech, kdy třídy disponovaly velkým počtem žáků. Při výuce kreslení a modelování nelze již z povahy těchto předmětů odučit látku za katedrou, důležité je věnovat se žákům do značné míry individuálně, upozorňovat je na chyby a ukazovat jim správný postup.¹¹¹ Dalšími Vaňkovými kolegy byl například dr. Jan Gebauer nebo Vít Ondrák. Následující školní rok bylo Vaňkovi nejprve potvrzeno místo asistenta kreslení,¹¹² ovšem záhy se stal suplentem,¹¹³ protože profesor Zítek onemocněl a posléze byl

¹⁰⁵ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis Jana Dunovského F. Vaňkovi, 1. 3. 1923.

¹⁰⁶ Jan Šťastný vykonával také funkci c. k. školního rady. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení z c. k. české reálky Pražské, č. 327/1884, 15. 9. 1884 (opis téhož vysvědčení ve složce 2). Ve svých vzpomínkách Vaněk ředitele Šťastného zmiňuje zejména v souvislosti s jeho dlouholetou přípravou na státnice z kreslení a geometrie, kdy mu Šťastný doporučoval, aby státnice složil co nejdříve. Také ho zmiňuje v rámci vyprávění o osobě Jana Zítka, neboť oba dva byli vegetariáni. VANĚK, F. Mé povolání učitelské, s. 115-117.

¹⁰⁷ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Zeugnis Ferdinanda Vaňka aus Ziechen Schule für die K. k. Universität und die K. k. Gymnasium in Prag, 10. 10. 1872.

¹⁰⁸ Tuto skutečnost Vaněk ve svých pamětech Vaněk několikrát naznačuje, např.: „...zasedat ve sboru se starými, bývalými svými učiteli jako jejich „kolega“ a svým hlasem také spolurozhodovat při konferencích o klasifikaci.“ VANĚK, F. Mé povolání učitelské, s. 115-117; Potvrzuje ji i Vaňkovo potvrzení c. k. zemské školní rady snesením z 26. 10. 1872 č. 13378. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Oznámení o potvrzení postu asistentem kreslení na c. k. vyšší reál. v Praze, č. 338, 5. 11. 1872.

¹⁰⁹ Školská rada přijetí Ferdinanda Vaňka potvrdila 26. října 1872. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení z c. k. české reálky Pražské, č. 336/1875, 25. 7. 1875 (opis téhož vysvědčení ve složce 2).

¹¹⁰ Jan Zítek (* 1826, Praha - † 6. července 1895, Lčovice), mědirytec a pedagog. Vystudoval grafické umění na pražské akademii a na akademii ve Vídni. Mezi jeho práce patří *Fantona delle Tartarughe, Pomník Radeckého v Praze, Sv. Petr a Jan biřmují poprvé v Samarí*. Tomuto profesorovi Vaněk ve svých pamětech v rámci popisu učitelského sboru věnuje několik řádků. Popisuje ho jako špatně česky mluvícího podivína napadajícího následkem prodělané mrtvice na levou nohu, který byl častým terčem posměchu žáků. Zároveň o něm však hovoří jako o vzdělaném mědirytcovi a učiteli, kterého si žáci vážili. Dále popisuje jejich vzájemných vztah a podrobně rozepisuje činnosti, které pro něj Vaněk vykonával. Více viz VANĚK, F. Mé povolání učitelské, s. 116.

¹¹¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení z c. k. české reálky Pražské, č.j. 336/1875, 25. 7. 1875.

¹¹² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Oznámení o potvrzení postu asistenta při kreslení na c. k. vyšší reálku v Praze, č. 430/1873, 11. 11. 1873. Potvrzení postu asistenta či jakéhokoli jiného „nižšího“ místa na škole zřejmě školská rada vydávala každý rok. Z toho vyplývá, že tito pracovníci školy dostávali pouze roční pracovní smlouvy. Zarážející ovšem je, že toto potvrzení obdržel zaměstnanec téměř vždy minimálně s měsíčním zpožděním od nástupu do své funkce. Potvrzení přitom výslovně obsahovalo nejen informaci, že

poslán na odpočinek. Na toto místo byl Vaněk doporučen ředitelem ústavu.¹¹⁴ Sám měl poté k dispozici asistenty Anýže a Jana Hulu, protože vyučoval kreslení a modelování ve všech třídách vyšší reálky a po dobu dvou let zastával post náměstního učitele.¹¹⁵

Na české reálce v Praze působil Ferdinand Vaněk celkem tři roky, do června 1875.¹¹⁶ Zároveň vyučoval také na státní průmyslové škole a průmyslové škole Výrobního spolku.¹¹⁷ Ve školním roce 1875/1876 získal nové místo na obecné nižší reálce v Jičíně, kde jeho úvazek činil 16 hodin kreslení a 4 hodiny krasopisu.¹¹⁸ Následně ve školním roce 1876/1877 stále ještě jako suplent na obecné reálné gymnázium v Teplicích, jehož vyučovacím jazykem byla němčina.¹¹⁹

Ještě v době, kdy vyučoval na jičínské reálce, se 16. března roku 1876 přihlásil ke státní zkoušce z kreslení od ruky. Zkouška se skládala z několika postupných kroků. Vaněk musel nejprve samostatně vypracovat zadané otázky z geometrického rýsování.¹²⁰ Poté

---

pracovní poměr byl prodloužen, ale také o výši platu zaměstnance a době, po které bude mzda pobírána. Ferdinand Vaněk jako asistent pobíral plat 400 zlatých ročně. Do této sumy se nezapočítávaly prázdniny, tedy po dobu trvání školního roku mu bylo vypláceno každý měsíc 40 zlatých. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Oznámení o potvrzení na post asistenta při kreslení na c. k. vyšší reálku v Praze, č. 476/1877, 12. 10. 1877. Úsměvně v tomto případě působí potvrzení Vaňka na reálce z roku 1878, jelikož obsahuje formulí „...byl jste zase na školní rok 1878/1879 potvrzen ...“ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Oznámení o potvrzení na post asistenta při kreslení na c. k. vyšší reálku v Praze, č. 404/1878, 2. 10. 1878.

¹¹³ Jako suplent dostával Ferdinand Vaněk již 600 zlatých ročně, které mu byly vyplácené po dobu dvanácti měsíců, tedy dostával 50 zlatých k prvnímu v měsíci, a to od listopadu roku 1873. VANĚK, F. Mé povolání učitelské, s. 117; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Oznámení o schválení místa suplenta pro Ferdinanda Vaňka na c. k. české vyšší reálce v Praze, č. 523/1873, 22. 12. 1873. Suplent zastával nejnižší post mezi ostatními učiteli na střední škole (asistent byl totiž ještě níž, jak vyplývá z výše uvedeného, ovšem patrně nebyl považován za vyučujícího, protože sám ani učit nemohl). Nebyl řádným členem učitelského sboru a hlavní náplní jeho učitelské práce bylo zastupovat nemocné profesory a vyučovat v paralelních třídách. ŘEZNÍČKOVÁ, K. *Študenti a kantoři*, s. 149-152, 186.

¹¹⁴ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Oznámení o schválení místa suplenta pro Ferdinanda Vaňka na c. k. české vyšší reálce v Praze, č. 523/1873, 22. 12. 1873.

¹¹⁵ Náměstní učitel neboli provizorní učitel zastával o trochu vyšší pozici než suplent. Jeho úkolem bylo zastupovat profesora, který byl pověřen místo vyučování jinou funkcí, například funkcí školského inspektora nebo napsáním učebnice. ŘEZNÍČKOVÁ, K. *Študenti a kantoři*, s. 152; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení z c. k. české reálky Pražské, č. 336/1875, 25. 7. 1875.

¹¹⁶ K 25. červnu 1875 bylo Ferdinandovi Vaňkovi vystaveno vysvědčení s číslem 336. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení z c. k. české reálky Pražské, č. 336/1875, 25. 7. 1875; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení z c. k. české reálky Pražské, č. 327/1884, 15. 9. 1884.

¹¹⁷ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis Ferdinanda Vaňka pro Hohes k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht in Wien, 8. 6. 1883.

¹¹⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení z nižší reálné školy v Jičíně, č. 111, 21. 6. 1876 (opis téhož vysvědčení ve složce 2); VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis ředitelství c. k. nižší reálky v Jičíně ředitelství c. k. reálnému a vyššímu gymnasiu v Kolíně, 5. 10. 1886.

¹¹⁹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Zeugnis aus Realgymnasium Teplitz, č. 168, 10. 9. 1882; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis Ferdinanda Vaňka pro Hohes k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht in Wien, 8. 6. 1883.

¹²⁰ Vaněk dostal za úkol sestavit půdorys a nárys dvou zadaných těles, kterými byla koule a kruhový přímý kužel, se zakomponováním světelných paprsků určeného směru. Z tohoto úkolu byl Vaněk ohodnocen známkou dostatečně, kvůli nevyhovujícímu komentáři, který práci doplňoval. VMH Klatovy. A – OA.

podstoupil klausurní zkoušku, jejíž dvě části se uskutečnily 3. a 5. května a zbylá třetí část potom 10. a 11. května roku 1877.¹²¹ Mezitím složil ústní zkoušky, konané 7., 8. a 9. května téhož roku.¹²² Na základě vykonání všech těchto částí státní zkoušky byl Ferdinand Vaněk 19. května 1877 C. k. vědeckou zkušební komisí pro reálné učitelství uznán způsobilým vyučovat kreslení od ruky na vyšších reálných školách s českým vyučovacím jazykem.¹²³ Získal tedy profesorskou aprobaci z kreslení a geometrie (deskriptivy). Přesto i nadále zastával post suplenta, nebyl totiž profesorem, ale pouze aprobovaným kandidátem učitelství kreslení. Vaněk totiž získal aprobaci pro vyučování v jazyce českém, ovšem na reálce v Teplicích, kde v té době působil, byla, jak je již zmíněno výše, vyučovacím jazykem němčina, takže namísto Vaňka byl na této škole jmenován profesorem kreslení někdo jiný.¹²⁴

Na definitivní ustanovení středoškolským profesorem musel nyní již plně aprobovaný Ferdinand Vaněk čekat ještě dlouhých 12 let. Na středních školách profesorská místa nebyla, a když se nějaké uvolnilo, okamžitě se o něj ucházelo více zájemců. Takto například Vaňkovi uteklo místo na reálném gymnáziu ve Vysokém Mýtě, o něž se ucházel kde se sice v roce 1883, ovšem upřednostněn byl jiný kandidát.¹²⁵ Žádosti o udělení profesorského místa přímo ministerstvu kultu a vyučování.¹²⁶ Tímto způsobem Vaněk neúspěšně žádal například hned

---

Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení učitelské způsobilosti od c. k. vědecké zkušební komise pro reálné učitelství v Praze, č. 911, 21. 6. 1877.

¹²¹ U klausurní zkoušky Vaněk vypracovával otázky ze třech okruhů - kreslení od ruky, kresba ornamentů a figurální kresba. Viz odkaz uvedený v předchozí poznámce.

¹²² Ústní část státní zkoušky z kreslení a geometrie se skládala samozřejmě z deskriptivní geometrie, dějin umění, anatomie, ale také z tzv. přednášky na zkoušku a z českého jazyka jakožto jazyka vyučovacího. Z geometrického rýsování Vaněk obdržel tři otázky, z anatomie pak hlavní otázku týkající se dolních končetin, z dějin umění odpovídal rovněž na tři otázky a část věnovaná českému jazyku obsahovala překlad z němčiny do češtiny, gramatiku a syntax. Přednáška na zkoušku byla Vaňkovi komisí na základě vysvědčení z jičínské reálky odpuštěna. Viz odkaz uvedený v pozn. č. 120.

¹²³ Na tyto státní zkoušky se Vaněk začal připravovat již v době působení na pražské české reálce, avšak jak sám píše, například gramatika českého jazyka ho moc nebavila, a i když si s několika kolegy domluvili doučování deskriptivy od asistenta z techniky Aleše Strnada, jeho příprava na zkoušky nebyla nijak valná. Na doučování přestal docházet a věnoval se raději zpěvu, návštěvě divadel a své tehdejší lásce Josefíně Jelínkové. Díky tomu složil Vaněk zkoušky o tři roky déle, než původně plánoval (zřejmě podal i žádost o odklad těchto zkoušek) a s velkou pravděpodobností ho právě tato liknavost stála místo na pražské reálce VANĚK, F. Mé povolání učitelské, s. 117 Poněkud liknavému přístupu ke složení státních zkoušek odpovídal i jejich výsledek. Kromě ústní zkoušek z anatomie a dějin umění, ze kterých obdržel známku dobře, a přednášky na zkoušku, která mu byla prominuta, složil všechny zbývající zkoušky na dostatečně. Především ústní zkouška z českého jazyka byla hodnocena slovy. „...jen stěží lze uznati dostatečně schopným češtiny.“ S jazyky, nejen s českým, ale i německým, ostatně Vaněk zápolil už při studiu na nižší reálce v Chrudimí, viz pozn. č. 49. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení učitelské způsobilosti od c. k. vědecké zkušební komise pro reálné učitelství v Praze, č. 911, 21. 6. 1877; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Pozvánka na klausurní zkoušky, č. 521, 28. 3. 1877; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Potvrzení o složení učitelské zkoušky, č. 771, 20. 5. 1877.

¹²⁴ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Odpověď F. Vaňka na dopis Karla Chytila, 10. 4. 1930.

¹²⁵ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Žádost o profesorské místo k městské radě Vysokého Mýta, č. 990, 27. 6. 1883.

¹²⁶ Ačkoliv tyto žádosti o udělení místa adresoval Vaněk vždy přímo ministerstvu kultu a vyučování, vyjadřovaly se k němu rovnou školy, jejichž uvolněná profesorská místa byla předmětem Vaňkovi žádosti.

dvakrát o profesorské místo na Průmyslové škole v Praze,¹²⁷ na české státní průmyslové škole v Brně,¹²⁸ na české průmyslové škole v Plzni,¹²⁹ nebo na reálném a vyšším gymnasiu v Kolíně.¹³⁰

Po ročním působení v Teplicích se Vaněk na počátku školního roku 1877/1878 vrátil zpět na c. k. českou reálku do Prahy, přesídlené do Ječné ulice, kde taktéž opakovaně, leč marně žádal o profesorské místo.¹³¹ Jak sám Vaněk konstatoval (a je to samozřejmě patrné i z jeho neúspěšných žádostí), získat profesorské místo se ukázalo jako velký problém. Proto raději, ač byl aprobovaným kandidátem, působil jako asistent, než aby neměl místo žádné.¹³² A tak pracoval jako asistent profesora Aloise Studničky, jenž ho přivedl do Náprstkova Českého průmyslového muzea (o Vaňkově činnosti zde bude pojednáno níže). Kromě vyučování na vyšší reálce pod vedením profesora Studničky měl hodiny i na nižším stupni pod profesorem Mužákem. Během tohoto svého druhého působení na pražské reálce je Vaněk jako asistent hodnocen učitelským sborem velmi pozitivně. Je vyzdvihována především jeho ochota a horlivost pro výkon učitelského povolání a také jeho kreslířské a modelářské umění, zejména kreslení ornamentální a figurální.¹³³

Důvodem zamítnutí jeho žádosti bylo zpravidla: „...místo jinému žadateli bylo uděleno.“ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis Ferdinanda Vaňka pro Hohes k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht in Wien, 1. 8. 1886.

¹²⁷ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis Ferdinanda Vaňka pro Hohes k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht in Wien, 18. 8. 1882; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis Ferdinanda Vaňka pro Hohes k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht in Wien, 8. 6. 1883. V těchto žádostech Vaněk uvádí vše, co by mu mohlo pomoci konečně získat profesorské místo. Zmiňuje například své působení v Náprstkově průmyslovém muzeu (viz níže) nebo úroveň ovládnání německého jazyka. Samozřejmě mimo to obsahovaly žádosti přílohy dokládající jeho způsobilost.

¹²⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis Ferdinanda Vaňka pro Hohes k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht in Wien, 9. 7. 1886.

¹²⁹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis Ferdinanda Vaňka pro Hohes k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht in Wien, 1. 8. 1886.

¹³⁰ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis Ferdinanda Vaňka pro Hohes k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht in Wien, 2. 8. 1886.

¹³¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis Ferdinanda Vaňka pro Hohes k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht in Wien, 5. 7. 1882; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis Ferdinanda Vaňka pro Hohes k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht in Wien, 23. 12. 1883; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis Ferdinanda Vaňka pro Hohes k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht in Wien, 25. 1. 1884.

¹³² VANĚK, F. Vzpomínky na Náprstkovo průmyslově museum, s. 94.

¹³³ Mzdové ohodnocení asistentů se za uplynulá léta, kdy Vaněk působil mimo Prahu, vůbec nezměnilo, takže i nadále dostával plat 400 zl. ročně. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Potvrzení postu asistenta na c. k. české reál. v Praze, 394/1879, 20. 10. 1879; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Potvrzení postu asistenta na c. k. české reál. v Praze, č. 470/1880, 1. 11. 1880; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Potvrzení postu asistenta na c. k. české reál. v Praze, č. 402/1881, 24. 10. 1881; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Potvrzení postu asistenta na c. k. české reál. v Praze, č. 398/1882, 28. 10. 1882; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Potvrzení postu asistenta na c. k. české reál. v Praze, č. 327/1883, 20. 10. 1883; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení z c. k. české reálky Pražské, č. 327/1884, 15. 9. 1884.

Velmi důležitým působištěm bylo pro Vaňka reálné a vyšším gymnázium v Kolíně, kam odešel v roce 1884 po sedmiletém působení v Praze na základě svého vlastního rozhodnutí.¹³⁴ V Kolíně získal Vaněk místo výpomocného učitele¹³⁵ kreslení, krasopisu a měřictví.¹³⁶ Vedle své výuky se sám dále vzdělával – v letech 1885 a 1886 navštěvoval večerní vyučování na kolínském pokračovací škole, aby zde nabyt poznatky v oblasti ornamentálního a figurálního modelování podle vzorů. Úspěšné absolvování těchto kurzů dokládají Vaňkova frekventační vysvědčení.¹³⁷ Z doby, kdy Vaněk působil na kolínském gymnáziu, pocházejí zřejmě i Vaňkovy přednášky dochované v písemné podobě.¹³⁸ Především se ale v Kolíně seznámil s prof. Jindřichem Vančurou, který vyučoval na téže škole češtinu a dějepis. Tito dva, předpokládám, že i s ostatními členy učitelského sboru, se podle Vančurových vzpomínek scházeli v „Olympe u Bekrtů“, což byla bezesporu místní restaurace či hostinec.¹³⁹ A byl to zřejmě právě Vančura, kdo podnítl Vaňka k podání žádosti o místo profesora na reálném a vyšším gymnáziu Klatovech. Stalo se tak v roce 1889 a Vaněk byl se svojí žádostí poprvé úspěšný. Dne 26. června 1889 byl jmenován řádným profesorem na státním reálném a vyšším gymnáziu v Klatovech.¹⁴⁰ Pro úplnost ještě dodejme,

---

¹³⁴ Na pražské reálce činil Vaňkův úvazek více hodin než v Jičíně. Zpravidla se jednalo o 23 nebo 24 hodiny týdně, ve školním roce 1879/1880 dokonce 26 hodin týdně. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis ředitelství c. k. české reálky v Praze dosvědčující započtení studenských a asistentkých let, č. 161/1907, 1. 5. 1907.

¹³⁵ Výše platu, který Vaněk jako výpomocný učitel dostával, činila 600 zl. ročně. Tato částka byla vyplácena po celý rok, tedy i během prázdnin. Na základě toho lze soudit, že se jednalo prakticky o tutéž pozici jako v případě suplenta. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Potvrzení postu výpomocného učitele na c. k. reál. a vyš. gymnáziu v Kolíně, č. 141, 22. 11. 1884; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Potvrzení postu výpomocným učitelem na c. k. reál. a vyš. gymnáziu v Kolíně, č. 71, 10. 11. 1885; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Potvrzení postu výpomocným učitelem na c. k. reál. a vyš. gymnáziu v Kolíně, č. 65, 8. 11. 1886; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Potvrzení postu výpomocným učitelem na c. k. reál. a vyš. gymnáziu v Kolíně, č. 48, 6. 11. 1887; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Potvrzení postu výpomocným učitelem na c. k. reál. a vyš. gymnáziu v Kolíně, č. 69, 17. 10. 1888.

¹³⁶ Tyto předměty zde Vaněk vyučoval od 16. 9. 1884 do 15. 9. 1889. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení z c. k. reálného a vyššího gymnasia v Kolíně, č. 432, 25. 8. 1889.

¹³⁷ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení frekventační c. k. odborné školy pro kreslení a modelování v Kolíně, č. 10, 2. 12. 1886.

¹³⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Přednáška v Kolíně 1888. To zda se skutečně jedná o přednášky, proslovené v rámci výuky v Kolíně, nelze s přesností říci, poněvadž byly takto označeny někým jiným, nikoli přímo Vaňkem. Zřejmě šlo o nějakého dřívějšího pracovníka klatovského muzea, který se osobě Vaňka věnoval, jelikož popisek označující tyto přednášky je proveden stejně (barevná tužka, vzhled písma) jako různé poznámky a doplnění ve složkách Ferdinanda Vaňka.

¹³⁹ VMH Klatovy. Archiv. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 26. 12. 1924.

¹⁴⁰ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Oznámení o jmenování skutečným učitelem při stát. reál. a vyš. gymnáziu v Klatovech, č. 18550/1889, 1. 8. 1889; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Oznámení o úmrtí Ferdinanda Vaňka radou města Klatovy a kuratoria městského muzea v Klatovech; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Oznámení o úmrtí Ferdinanda Vaňka ředitelstvím a profesorským sborem Státního reálného gymnázia Jaroslava Vrchlického v Klatovech; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. *Klatovské museum vzpomíná.*, s. 4; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Životopisný článek bez názvu

že před odchodem do Klatov usiloval Vaněk z Kolína o získání učitelského místa i na jiných ústavech, například si v roce 1886 podával žádost na českou státní průmyslovou školu v Brně, avšak ani tento ústav jeho žádosti nevyhověl.¹⁴¹

V době, kdy Vaněk vyučoval na pražských školách, se vedle pedagogické činnosti věnoval již i muzejnictví. V letech 1879 až 1884 působil jako kustod a knihovník v Náprstkově¹⁴² Českém průmyslovém muzeu. Tuto funkci vykonával jako druhý¹⁴³ v pořadí od jeho založení v roce 1873.¹⁴⁴ Myšlenka zřídit v Praze specializované muzeum se zrodila již v roce 1862, kdy Náprstek pobýval v Londýně. Zde dospěl k závěru, že je potřeba zvyšovat rozhled českého průmyslu a prohlubovat vzdělání Čechů v této oblasti, tak jako v jiných evropských státech. Prostředkem k tomuto cíli mělo být právě muzeum s tímto zaměřením. Základem pro průmyslové muzeum se staly předměty, které Náprstek nahromadil (k realizaci instituce došlo až během posledních let Náprstkova života). Jednalo se například o dary, které mu zasílali buď cestovatelé, jako třeba známý Emil Holub, nebo Češi žijící v zahraničí, dále

---

(strojopis); VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Data o životě a díle prof. Ferd. Vaňka; Jubileum prof. Ferdinanda Vaňka, s. 1; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. FP (zřejmě František Plánička). K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem. *Šumavan*, 3. 1. 1920; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České, č.j. 700/ai 1918, 23. 3. 1918; VANĚK, F. Mé povolání učitelské, s. 117; PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 3; Sedmdesátpět let prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; BROUSKOVÁ, L. Ferdinand Vaněk, s. 12.

¹⁴¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Zamítající odpověď na Vaňkovu žádost o pracovní místo na c. k. české státní průmyslové škole v Brně, č. 291, 10. 9. 1886.

¹⁴² Vojta Náprstek (* 17. 4. 1826 Praha - † 2. 9. 1894 Praha) vystudoval práva ve Vídni. Zde se seznámil prostřednictvím Augusta Pfitzmayera s čínskou kulturou. Byl členem Jednoty česko-moravsko-slezské. Po revoluci roku 1848, kdy byl na něho ve Vídni vypsán zatykač, odjel Náprstek do Ameriky, kde se taktéž politicky angažoval, mj. založil první český časopis v Americe. Během svého pobytu sbíral nejrůznější předměty (zejména přírodniny a tiskoviny) pro České (dnes Národní) museum. Po návratu do Čech vytvořil ze svého domu „U Halánků“ centrum inteligence a místo, kam mířila většina cizinců při svém pobytu v Praze. Neustále udržoval styk s různými cestovateli a jejich společná sběratelská činnost se stala základem pro Náprstkovo průmyslové muzeum. Podrobně se osobě Vojty Náprstka věnuje Zdeněk Šolle ve své práci, která obsahuje ve svém úvodu taktéž rozsáhlý přehled dalších prací pojednávající o díle a životě Vojty Náprstka viz ŠOLLE, Zdeněk. *Vojta Náprstek a jeho doba*. Praha: Felis, 1994. Nejnovější monografii o Vojtovi Náprstkovi publikovala nedávno Milena SECKÁ viz. SECKÁ, Milena. *Vojta Náprstek. Vlastenec, sběratel, mecenáš*. Praha: Vyšehrad, 2011.

¹⁴³ V několika životopisných novinových článcích o Ferdinandu Vaňkovi se tvrdí, že tuto funkci vykonával jako první. Jedná se zřejmě o chybu, která se vyskytla v jednom článku a později byla pouze opakována, jak je tomu v těchto textech poměrně často. Srov. např.: VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Katedra jej přivedla do Klatov. *A-Zet západočeský*, 21. 3. 1944; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. *Klatovské museum vzpomíná*, s. 4; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. FP (zřejmě František Plánička). K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 3; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2.

¹⁴⁴ VMH Klatovy. A – OA. Prof. Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení od V. Náprstka z Českého průmyslového musea, 27. 6. 1884 (opis téhož vysvědčení ve složce 3); VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Katedra jej přivedla do Klatov. *A-Zet západočeský*, 21. 3. 1944; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. *Klatovské museum vzpomíná* s. 4; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. FP (zřejmě František Plánička). K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České, č.j. 700/ai 1918, 23. 3. 1918; PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 2-3; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; CHYTIL, K. Ferdinand Vaněk, s. 4.

o předměty, které si sám přivezl z Ameriky a konečně o exponáty, které byly zakoupeny na světové výstavě v Londýně v roce 1863 z příspěvků od předních českých osobností, například Františka Ladislava Riegla. I později vytvořil Náprstek řadu sbírek díky příspěvkům od svých příznivců. Sídlem muzea se stal dům Náprstkovy matky Anny „U Halánků“ neboli také hostinec „U černého orla,“ který za tímto účelem Náprstek zdědil. Kromě matky přispěla k realizaci muzea svým jměním i Náprstkova teta, sestra jeho matky, Barbora Serafinová. Muzeum bylo slavnostně otevřeno pro veřejnost v roce 1874. Nahromaděné předměty byly v domě rozděleny do těchto sbírek etnografické, archeologické, kulturně-historické, do sbírky lidového umění apod. O tyto sbírky se v počátcích muzea staral vedle samotného Náprstka a jeho ženy Josefky zejména Alois Studnička.¹⁴⁵ Ten zde pracoval především v letech 1862 až 1867, v době mezi svými studii. Od poloviny 70. let pak působil jako profesorem kreslení na pražské vyšší reálce, jemuž dělal, jak jsem již výše zmínila, na přelomu 70. a 80. let asistenta Ferdinand Vaněk. Protože se muzeum neustále rozrůstalo o nové sbírky, povolal Studnička, který do muzea docházel i přes své učitelské zaměstnání a pořádal sbírky v době svého volna, svého asistenta, aby mu vypomáhal nejen s výukou, ale i se správou sbírek, hlavně s jejich katalogizací.¹⁴⁶ Je zajímavé, že o pokračování práce Aloise Studničky v muzeu i v době jeho pedagogického působení na rálce se dobové publikace jako například Ottův slovník naučný nijak nezmiňují. Podle nich Studnička pracoval v Náprstkově muzeu pouze v době mezi svými studii.

Vaněk pracoval v muzeu pod jeho dozorem v letech 1879 a 1880, ovšem pouze v době letních prázdnin. Do muzea docházel dvakrát týdně. Seznámil se s organizací sbírek a s administrativní činností muzea. Po Studničkově definitivním odchodu z muzea na počátku 80. let po něm Vaněk převzal úlohu správce sbírek, ovšem již roku 1884 na ni musel

---

¹⁴⁵ Alois Studnička (*6. února 1842, Janov u Soběslavy - † 9. září 1927, Sarajevo), kreslíř, v letech 1862 až 1867 působil v Průmyslovém muzeu Vojtěcha Náprstka, kde založil sbírku národních krojů. Po studiu na technice vyučoval na průmyslové škole na Smíchově. Po několika letech vyučování zahájil další studium na Akademii výtvarného umění v Praze, načež se stal učitelem kreslení a modelování a toto své zaměstnání vykonával v několika pražských školách. Následně zastával post ředitele na řemeslnické škole v Jaroměři. Na základě úspěšného vedení této školy byl Studnička povolán, aby v Sarajevě založil odbornou školu pro truhláře, koláře, zámečníky a kováře. Na základě svých zkušeností sepsal několik prací o řemeslnických školách, učební osnovy pro kreslení a vyučovací plány pro řemeslnické školy. Přednášel a psal odbornou literaturu v oblasti kreslení a jeho výuky – např. STUDNIČKA, Alois. *Škola stínování. Pro vyšší třídy škol občanských, průmyslových a dívčích a pro nižší školy reální a gymnasiální*. Praha: vlast. nákladem, 1871; TÝŽ. *O slohu v průmyslu uměleckém a v řemeslech výtvarných*. Praha: vlast. nákladem, 1879; TÝŽ. *Sborníček pro malíře a lakýrníky*. Praha: vlast. nákladem, 19---. Sám vydával časopis pro kreslení a krasopis *Český kreslíř*, který byl prvním v tomto oboru, vedle toho přispíval do řady dalších časopisů. V neposlední řadě je autorem řady vynálezů a didaktických pomůcek.

¹⁴⁶ VANĚK, F. Vzpomínky na Náprstkovo průmyslově museum, s. 96.

rezignovat kvůli svému přeložení mimo Prahu.¹⁴⁷ Zdá se, že ještě předtím, než se Vaněk rozhodl odejít z Prahy do Kolína vyučovat na reálném gymnáziu, zkusil žádat o místo kustoda v brněnském průmyslovém muzeu. Naznačuje to vysvědčení z Náprstkova muzea, které si nechal vystavit. Z toho můžeme usuzovat, že muzejní práce se zřejmě Vaňkovi velmi zalíbila a byl ochoten ji upřednostnit před svou pedagogickou dráhou. Nakonec k tomu došlo až v Klatovech, ale o tom bude ještě podrobně pojednáno níže.

Během onoho poměrně dlouhého časového úseku, kdy pracoval jako asistent a suplent, ačkoli již měl složené státní zkoušky, uskutečnil Ferdinand Vaněk také svůj studentský sen – o prázdninách cestoval do zahraničí, kde se zajímal hlavně o různé historické a umělecké památky. Získával tak nové poznatky v oboru archeologie, které poté uplatnil zejména při své činnosti v Klatovech. Tyto studijní cesty Vaněk podnikal například do Vratislavi, Berlína, Magdeburku, Drážďan, Vídně, Mnichova, Řezna, Norimberka, Kostnice a do dalších alpských zemí mimo Německo.¹⁴⁸

3 Rodinný život Ferdinanda Vaňka

Ferdinand Vaněk spolu s manželkou Bertou měl tři děti – Oldřicha, Mařenku a Jana.¹⁴⁹ Bohužel pouze nejmladší syn Jan přežil svého otce a pokračoval v rodinné linii - měl tři syny, Karla,¹⁵⁰ Ferdinanda a Jiřího.¹⁵¹

---

¹⁴⁷ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení od V. Náprstka z Českého průmyslového muzea, 27. 6. 1884; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis Ferdinanda Vaňka pro Hohes k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht in Wien, 8. 6. 1883; GUTWIRTH, V. *Vojta Náprstek*, s. 27, 26; ŠOLLE, Z. *Vojta Náprstek*, s. 176, 177; *Náprstkovo České průmyslové museum*. Praha: vlast. nákladem, 1904, nestránkováno; *Rozvrh sbírek Průmyslového muzea českého*, s. 1-9; VANĚK, F. Vzpomínky na Náprstkovo průmyslové museum, s. 94-97.

¹⁴⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Odpověď F. Vaňka na žádost c. k. zemského konzervátorského úřadu pro král. České č.j. 700 ex 1918, datovanou 12. 3. 1918, obsahující životopisná data, 23. 3. 1918; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České, č.j. 700/ai 1918, 23. 3. 1; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Prof. Ferd. Vaněk. *Šumavan*, 31. 1. 1920; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Katedra jej přivedla do Klatov. *A-Zet západočeský*, 21. 3. 1944.

¹⁴⁹ SOA Plzeň. Sbírká matrik. Farnost Klatovy, kniha narození 1888-1906, sign. 74, s. 46, 68; SOA Plzeň. Sbírká matrik. Farnost Klatovy, kniha narození 1888-1907, sign. 76, s. 28; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Parte Berty Vaňkové; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2.

¹⁵⁰ Nejstarší jeho vnuk Karel vzpomínal na svého dědečka, zejména na to, jak svá vnučata brával do muzea, jak s nimi chodil na procházky nebo jak jim postavil létajícího draka. VANĚK, K. *Náš dědeček*, s. 1.

¹⁵¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Parte JUDr. Jana Vaňka.

Manželka Berta se narodila 14. září roku 1857 do rodiny Aloisie a Jana Novotných. Její otec působil nejprve jako hospodářský úředník (ředitel panství v Radboři) a později jako funkcionář státního návladnictví u okresního soudu v Kolíně. Zemřel 4. června 1894 a jeho dcera tehdy byla na základě dostupných pramenů jedinou dědičkou jeho majetku. Zda byla Berta rovněž jeho jediným potomkem, nelze z těchto pramenů jednoznačně prokázat.¹⁵² Berta se dožila 50 let, což je ve srovnání s Ferdinandem velmi málo. Zemřela po vleklé dlouholeté nemoci 2. března v roce 1911.¹⁵³ Je možné, že se jednalo o psychické onemocnění.¹⁵⁴

Prvorozený syn Václava Vaňka Oldřich se narodil 15. ledna roku 1890 v Klatovech.¹⁵⁵ Svá školní léta zahájil na klatovské obecné škole. Poté pokračoval na nižším gymnáziu v Klatovech a na reálce v Písku, kde v roce 1910 složil maturitu. Další jeho studia byla směřována na Vysokou školu báňskou v Příbrami a dokonce i do Štýrské Lubně, kde získával poznatky po dobu dvou semestrů. V roce 1919 nastoupil do československých petrolejářských dolů v Kbelcích na Slovensku. Protože však Oldřich trpěl tuberkulózou, musel hornické zaměstnání opustit – při práci v dolech se jeho nemoc zhoršila. Místem jeho dalšího působení se tedy stala redakce *Času* a poté ministerstvo zahraničních věcí, kde získal místo smluvního úředníka. Dále byl zaměstnán opět v redakci, tentokrát v týdeníku *Samostatnost*. Redaktorem tohoto časopisu byl od roku 1914 do roku 1925. Toto místo však musel opět opustit ze zdravotních důvodů. Nakonec působil na Státním pozemkovém úřadu v Praze, kde byl úředníkem statistického oddělení. Oldřich byl velmi vzdělaným člověkem s velmi všestrannými zájmy. Jedním z mnoha oborů, kterými se zabýval, byla orientalistika, již studoval na Filosofické fakultě Karlovy univerzity jako mimořádný posluchač. Právě o nových poznatcích v orientalistice Oldřich Vaněk psal ve svých článcích, zejména o Bedřichu Hrozném a jeho práci. Vedle zmíněných redakcí, ve kterých byl po nějakou dobu zaměstnán, přispíval Oldřich také například do *Tribuny*, *Národní Politiky*, *Národních listů* a i po svém odchodu z redakce *Samostatnosti* i nadále do tohoto časopisu.¹⁵⁶ Také byl členem redakce *Klatovských listů*. Své práce podepisoval značkou O. V. nebo pseudonymem Sir Rouger. V Klatovech byl členem spolku *Úhlava, spolku akademiků pro Pošumaví*

¹⁵² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Berty Vaňkové c. k. státnímu návladnictví v Kutné Hoře, 17. 7. 1894; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Berty Vaňkové c. k. okresnímu hejtmanství v Kolíně, 17. 7. 1894.

¹⁵³ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Parte Berty Vaňkové; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2.

¹⁵⁴ V jednom dopise se František Adolf Borovský zmiňuje v souvislosti se zprávami od Vaňka o jasných dnech v souvislosti s hysterií ženy a léčením od Josefa Thomayera. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis F. A. Borovského F. Vaňkovi, 26. 12. 1901.

¹⁵⁵ SOA Plzeň. Sběrka matrik. Farnost Klatovy, kniha narození 1888-1907, sign. 76, s. 28.

¹⁵⁶ Viz např. VANĚK, Oldřich. Poznámky k článku min. dr. Ed. Beneše. *Samostatnost*, 11. 12. 1924, roč. 19, č. 49, s. 2; TÝŽ. Unie Polska s Československem. *Samostatnost*, 7. 1. 1926, roč. 21, č. 1, oddělení Literární činnost klatovanů, s. 1; TÝŽ. Francouzská krize v evropské politice. *Tamtéž*, s. 2; TÝŽ. Bílá hora. *Samostatnost*, 6. 11. 1924, roč. 19, č. 44, s. 3. Na poslední článek novinář podepisující se A. H. reagoval a z velké části citoval tento článek v *Lidu* 9. listopadu 1924. Článek Bílá Hora se nesl v negativistickém pojetí boje na Bílé Hoře. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Za báňským technikem Oldřichem Vaňkem, nest.; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Úmrtí. *Samostatnost*, 10. 6. 1927., roč. 26, č. 23 (přepis článku). O osobnosti Oldřicha Vaňka a jeho práci pro týdeník *Samostatnost* více viz SKÁCELÍK, F. Za zesnulým red. Vaňkem. *Samostatnost*, 17. 6. 1927 (strojový přepis článku).

v Klatovech, jehož byl předsedou a také byl tajemníkem Okresního národního výboru v období předcházející vzniku První republiky.¹⁵⁷ Oldřich Vaněk zemřel 6. června roku 1927 ve věku pouhých 37 let na následky dlouholeté plicní nemoci v klatovské nemocnici. Na tuberkulózu se předtím léčil také v sanatoriu v Pleši. Na základě dostupných pramenů byl Oldřich zřejmě starým mládencem, nezanechal po sobě kromě otce a bratrovy rodiny jiné příbuzné.¹⁵⁸

Jediná dcera Ferdinada Vaňka Marie se narodila 12. prosince roku 1890 v Klatovech.¹⁵⁹ Bohužel, protože zemřela v mladém věku, v pouhých 19 letech „*po kratším utrpení*“,¹⁶⁰ konkrétně po prodělání aktuního zánětu ledvin, nejsou kromě životopisných dat o její osobě známe další podrobnosti.¹⁶¹

Jan Vaněk, nejmladší potomek Ferdinanda Vaňka, se narodil 1. června roku 1892 v Klatovech.¹⁶² Stejně jako jeho otec se dožil velmi vysokého věku 82 let. Zemřel 17. dubna roku 1974 v Praze. Svoji ženu, Květu Vohryzkovou, si vzal 16. 4. 1919. Se svojí rodinou žil v Praze, kde pracoval jako úředník na ministerstvu dopravy.¹⁶³

Pokud přihlídneme k roku, kdy se narodil nejstarší Oldřich, i ke skutečnosti, že ještě ve svých třiatřiceti letech byl Ferdinand Vaněk svobodný,¹⁶⁴ ženil se poměrně dlouho, a to i na svoji dobu. Vaněk si svoji ženu vzal zřejmě těsně před svým příchodem do Klatov, jelikož když odcházel z Kolína, přál mu Vančura, aby brzo ženu našel.¹⁶⁵ Jednu z příčin pozdního sňatku můžeme jistě právem spatřova ve Vaňkově dlouholetém marném úsilí získat profesorské místo a tím pádem i vyšší finanční příjem, ze kterého by mohl rodinu uživit.

V Klatovech žil Ferdinand Vaněk s rodinou zřejmě na několika místech. Po svém přestěhování do „brány Šumavy“ bydlel s manželkou v domě čp. 7/I., kde se jim narodil syn Oldřich. Tehdy se ulice, v níž se dům nacházel, jmenovala Hradební, dnes nese název Pavlíkova.¹⁶⁶ V době narození Marie a Jana obývala rodina dům čp. 132/I v Krameriově ulici.

---

¹⁵⁷ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. SMOLÁK, Adolf. Oldřich Vaněk. *Klatovské listy*, 11. 6. 1927, č. 24; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení z Dějin starého Orientu, 2. 7. 1920; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Poznámky z Úvodu do studia Orientu.

¹⁵⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Parte IngC. Oldřicha Vaňka; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Za báňským technikem Oldřichem Vaňkém, nest.

¹⁵⁹ SOA Plzeň. Sbírká matrik. Farnost Klatovy, kniha narození 1888-1906, sign. 74, s. 46.

¹⁶⁰ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Parte Mařenky Vaňkové.

¹⁶¹ Zemřela 28. 9. 1910. SOA Plzeň. Sbírká matrik. Farnost Klatovy, kniha úmrtí 1905-1911, sign. 83, s. 271; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Parte Mařenky Vaňkové; Prof. Ferd. sedmdesátníkem, s. 2.

¹⁶² SOA Plzeň. Sbírká matrik. Farnost Klatovy, kniha narození 1888-1906, sign. 74, s. 68.

¹⁶³ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Parte JUDr. Jana Vaňka.

¹⁶⁴ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Qualifications Tabelle Ferdinanda Vaňka.

¹⁶⁵ VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 9. 8. 1888.

¹⁶⁶ SOA Plzeň. Sbírká matrik. Farnost Klatovy, kniha narození 1888-1907, sign. 76, s. 28; SCHORŮK, Adolf. *Nejnovější a nejuplněnější plán královského města Klatov*. Klatovy: vlast. nákladem, 1914. Uloženo v archivu VMH Klatovy pod č. M44.

I dnes se tato ulice honosí jménem tohoto slavného klatovského rodáka, avšak dům, v němž Vaněk přinejmenším dva roky bydlel, již zde nestojí. Na jeho místě se nachází Dům dětí a mládeže.¹⁶⁷ Dalšími místy, kde měl Vaněk v Klatovech bydliště, byly domy čp. 131/I a čp. 176/I. Tyto dva domy spolu sousedily. Čp. 131/I se nacházelo v tehdejší Jirsíkově ulici, dnes je tato ulice pouze prodloužením již zmiňované Krameriovy ulice. Čp. 176/I. se nachází v domě stojícím na rohu tehdejší Jirsíkovy Dlouhé ulice (dnes se jedná o ulice Krameriovu a Čs. legií).¹⁶⁸

4 Činnosti v rámci působení v klatovském Městském muzeu

Jak již bylo zmíněno výše, Ferdinand Vaněk v Klatovech žil a pracoval od roku 1889 až do své smrti v roce 1939. Po celých padesát let se aktivně přispíval ke kulturnímu rozkvětu města Klatov, zejména v oblasti muzejnické práce, kulturní historie, památkové péče a v neposlední řadě i na poli výtvarného umění. Dělo se tak především ve spolupráci s archeologem a muzeologem dr. Karlem Hostašem,¹⁶⁹ pod jehož vedením se Vaněk zejména

---

¹⁶⁷ SOA Plzeň. Sběrka matrik. Farnost Klatovy, kniha narození 1888-1906, sign. 74, s. 46, 68; SCHORŮK, A. *Nejnovější a nejúplnější plán*.

¹⁶⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Lístek od F. A. Borovského V. Vaňkovi, 19. 11. 1925; VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 13. 1. 1924; SCHORŮK, A. *Nejnovější a nejúplnější plán*.

¹⁶⁹ Karel Hostaš (* 11. 3. 1854, Poleň – † 22. 6. 1934 Klatovy), zemský advokát, okresní starosta, purkmistr, konservátor, historik a spisovatel, se narodil do rodiny řezníka. Na jeho výchovu a budoucí směřování měl velký vliv jeho strýc, poleňský farář P. Viktorin Livora. Hostaš studoval klatovské gymnázium a poté právnickou fakultu na univerzitě v Praze. Již během studií působil jako mundant (opisovač načisto) v advokátní kanceláři zemského poslance JUDr. Václava Sedláčka v Klatovech. V téže kanceláři působil po ukončení studia jako koncipient a setrval zde až do získání doktorátu. Kromě krátkého období, kdy vykonával povinnou soudní praxi v Praze, a doby, kdy působil v rámci přípravy k advokátní zkoušce v Hořovicích, zůstal vždy věrný Klatovům a zřídil si zde vlastní advokátní kancelář. Od roku 1903 vykonával funkci starosty okresu a od roku 1912 byl starostou města Klatovy. V roce 1882 bylo na základě Hostašovy aktivity založeno v Klatovech městské muzeum, které se v roce 1907 opět jeho přičiněním přestěhovalo do budovy Spořitelny. V důsledku jeho archeologické činnosti bylo objeveno mnoho významných nalezišť (např. Poleň, Husín u Tajanova nebo les u Habartic) a došlo k podstatnému rozšíření muzejních sbírek. Hostaš byl velmi aktivní i publikačně, je autorem řady děl věnující se dějinám, konzervátorské činnosti a místopisu - např. HOSTAŠ, Karel. *Dějiny městečka Poleně*. Klatovy: Otakar Čermák, 1934; TÝŽ. *Josef Dobrovský v lidové tradici*. Klatovy: Otakar Čermák, 1936; TÝŽ. *O poustevnách a poustevnících na Šumavě a v Pošumaví*. Praha: vlast. nákladem, 1925; TÝŽ. *K historii divadla v Klatovech*. Klatovy: Závod tiskařský a nakladatelský, 1921 atd. Svými odbornými statěmi přispíval do časopisů *Archeologické památky, Český lid, Časopis společnosti přátel starožitností českých* atd. Byl členem mnoha archeologických a muzejnických institucí a spolků, jako například *Archeologické komise při České akademii věd a umění, Společnosti přátel starožitností českých v Praze*, jejímž byl i zakládajícím členem a od roku 1916 jejím čestným členem, nebo *Svazu českých museí*. Vedle těchto celozemských komisí a spolků zastával různé funkce i v klatovské

angažoval, a historiografem města Klatov a jejich okolí dr. Jindřichem Vančurou.¹⁷⁰ Právě Vančura byl tím, kdo na Vaňkův příchod do Klatov upozornil Hostaše a doporučil mu ho jako možného spolupracovníka.¹⁷¹ Tito tři muži se svým společným působením v oblasti vlastivědného regionálního výzkumu staly jedněmi z nejvýznamnějších osobností Klatov nejen 19., ale do značné míry i 20. století. Jejich práce jsou dodnes využívány a ceněny. Vaněk v tomto trojlísku zastával roli technického a uměleckého poradce,¹⁷² přičemž uplatňoval zejména své bohaté znalosti z dějin umění a stavebních slohů, které načerpal při svém studiu na Akademii výtvarných umění. Teoretické znalosti doplňoval Vaněk rozvinutými praktickými dovednostmi kreslířského a malířského umění, ještě více snad pak kreslení technického. Propojením svých znalostí, dovedností, talentu a zejména osobního nasazení se Vaněk zasloužil o zachování mnoho významných historických a uměleckých památek a následně i o jejich popularizaci. Patrně nejvíce je ceněna jeho ilustrátorská práce na klatovském svazu *Soupisu památek*, kde jeho malířský um využil dr. Hostaš, a možná ještě

Měšťanské besedě či v *Sokolu*. V roce 1924 byl zvolen čestným občanem města Klatovy. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Klatovské museum vzpomíná, s. 1-3; ČERNÝ, Adolf B. Pozdrav přáteli Hostašovi. *Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze*, 1924, roč. 32, č. 1, s. 5-10; VANĚK, Ferdinand. JUDr. Karel Hostaš. Příspěvek k jeho životopisu. *Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze*, 1924, roč. 32, č. 1, s. 11-16. Více k životu a dílu Karla Hostaše například: JUDr. Karel Hostaš. *Životopisná črta napsaná u příležitosti jeho 60tých narozenin*. Příspěvek ke kulturní historii našeho kraje. Klatovy: Redakce Šumavana, 1914; PLÁNIČKA, František. *Dr. Karel Hostaš. Tvůrce a ředitel musea města Klatov. Vzpomínka k sedmdesátým narozeninám*. Klatovy: Městské museum, 1924; PLÁNIČKA, František (et al). *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův, vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského musea dra K. Hostaše*. Klatovy: nákl. vlastním, 1924; *Věstník musea města Klatov, svazek IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského muzea JUDr. Karla Hostaše*. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004.

¹⁷⁰ Jindřich Vančura (* 31. srpna 1855, Klatovy - † 2. leden 1936, Praha), historik, pedagog a překladatel, Pocházel z rodiny klatovského truhláře. Studoval na klatovském gymnáziu, kde se ve třetí třídě seznámil s o rok starším Karlem Hostašem, který tento ročník pro nemoc opakoval. Prostředí Vančurovy rodiny formovalo oba dva chlapce, protože Vančurův otec neustále doplňoval rodinou knihovnu, v níž se díky tomu nacházely všechny skvosty tehdejší doby. Vančura i Hostaš se spolu zapsali na pražskou právnickou fakultu, ale Vančura již v prvním ročníku přestoupil na fakultu filozofickou, kde vystudoval historii, románské a slovanské jazyky a angličtinu. Poté vyučoval na středních školách v Praze, Kolíně, Hradci Králové a Klatovech. V roce 1890 byl promován doktorem filosofie. Je autorem řady kritických rozprav o historických spisech jednotlivých národů, například našeho rukopisu Královédvorského. Tyto rozpravy byly uveřejňovány například v časopisech *Naše Doba* nebo *Athenaeum*. Překládal z francouzštiny a doplnil o poznámky dílo Ernsta Denise, jemuž věnoval také samostatné životopisné dílo. Dále je autorem několika studií ve *Věstníku klatovského musea* a v *Časopise českého musea*. Naprosto zásadní jsou jeho dvousvazkové dějiny města Klatov, o nichž bude ještě pojednáno podrobněji. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Klatovské museum vzpomíná, s. 3; VANĚK, F. JUDr. Karel Hostaš, s. 11-12; BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 89-120, zde s. 104.

¹⁷¹ VMH Klatovy. Archiv. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!) Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 26. 12. 1924.

¹⁷² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Posmrtná vzpomínka na prof. Ferd. Vaňka a Th. Kinsera, s. 1; PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 2-3.

více v *Dějínách města Klatov*, jejichž autorem je dr. Jindřich Vančura. Díky jeho vyobrazení památek v těchto publikacích vešlo mnoho památek do všeobecné známosti.¹⁷³

Veškerou tuto činnost realizoval Vaněk během svého působení v Městském muzeu v Klatovech.¹⁷⁴ Jak píše téměř všechny životopisné články, spolupráce Vaňka a Hostaše započala ihned v roce 1889, kdy tuto dvojici Vančura seznámil. Jejich prvním společným úkolem byla inventarizace památek v jednotlivých okresech. Již 28. prosince 1889, tedy po dvou a půl měsících od Vaňkova nástupu do klatovského gymnázia, byl obecním zastupitelstvem jmenován do funkce odborného poradce průmyslového oddělení zdejšího muzea. V roce 1893 se stal již přímým zaměstnancem muzea v pozici kustoda tohoto oddělení. Zároveň byl ustanoven členem kuratoria muzea.¹⁷⁵

4.1 Publikační činnost

Ferdinand Vaněk je autorem řady vlastivědných publikací, zaměřených především na Pošumaví. V publikační činnosti Vaňka podporoval v rámci společné práce v muzeu zejména dr. Hostaš. První Vaňkovy literární počiny jsou však podstatně staršího data. Již v době svého

---

¹⁷³ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. In memoriam; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Oznámení o úmrtí Ferdinanda Vaňka radou města Klatovy a kuratoria městského muzea v Klatovech; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Klatovské museum památce Ferd. Vaňka. *Práce*, 21. 6. 1949; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 2-3).

¹⁷⁴ Počátek Městského muzea v Klatovech lze datovat od roku 1879, kdy vznikla myšlenka získat sbírku starožitností klatovského sběratele Františka Junga. Na základě tohoto plánu vznikl uvnitř městského zastupitelstva muzejní výbor, který začal usilovat o koupi Jungovy pozůstalosti. Roce 1882 Jung zemřel, jeho sbírka byla za 500 zl. koupena a stala se základem sbírek nově vzniklého muzea. Jeho sídlem byla nejprve místnost v druhém poschodí radnice. Od samého počátku se o sbírky staral dr. Karel Hostaš, jmenovaný do této funkce muzejním výborem konečná podoba organizačního uspořádání muzea v čele s kuratorem, které potvrdilo Hostaše v roli jednatele a zároveň správce muzea. Obě funkce zastával až do své smrti. Muzeum bylo rozčleněno na část archeologickou, historickou, numismatickou a knihovnu, která obsahovala také archiv. Sbírkou se ihned po vzniku muzea rozrůstaly v důsledku i na základě nejrůznějších darů, které sem zaslali lidé jak z Klatovska, tak i ze zahraničí. V roce 1884 bylo muzeum přemístěno do prostor tzv. starého gymnázia, které tento ústav již nevyužíval. Jednalo se o bývalý refektář a klášterní kapli dominikánského kláštera s vedlejší síní. Důvodem bylo především rozšíření sbírek do takové míry, že stávající prostory na radnici již nemohl svou kapacitou stačit. V gymnáziu bylo muzeum umístěno do roku 1906, kdy byla muzeu vystavěna zcela nová účelová budova. Více k historii Městského muzea v Klatovech např. HOSTAŠ, K. O vzniku a vývoji muzea, s. 12-16. BENEDIKT, J. Historie klatovského muzea, s. 89-120.

¹⁷⁵ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Potvrzení o funkcích F. Vaňka v muzeu, č. 1299, 19. 3. 1897; BROUSKOVÁ, L. Ferdinand Vaněk, s. 12.

pražského působení publikoval různé příspěvky v Hálkových *Květech*¹⁷⁶ a ve *Světozoru*.¹⁷⁷ Dále byl autorem několika článků ve Studničkově *Českém kreslíři*,¹⁷⁸ do nějž stejně jako do *Archeologických památek* přispíval i svými kresbami. V *Archeologických památkách* pak vydal řadu textů společně s Hostašem, jako např. *Staré pohřebiště v Klatovech*, *Kostrové hroby u Janovic nad Úhlavou* či *Kulturní jáma u Klatov*.¹⁷⁹

Do rozsáhlého místopisu *Čechy*, který vyšel v prestižním Ottově nakladatelství, přispěl Vaněk rozsáhlou propagačně turistickou statí *Nové město Pražské a Hradčany*,¹⁸⁰ kterou sepsal společně s prof. Janem Dunovským¹⁸¹ v letech 1886 a 1887. Oba spoluautoři se seznámili na české vyšší reálce v Praze, kde oba vyučovali kreslení a deskriptivu. Tato dvojice, doplněná ještě dalším kolegou, rovněž učitelem kreslení a deskriptivy z reálky Jaroslavem Janouškem¹⁸² prováděla o svém volnu v době státních svátků a prázdnin inventarizaci historických památek v různých oblastech Čech. Za jednotlivými památkami osobně cestovali, kreslili je a pořizovali si různé poznámky. Výsledkem tohoto úsilí měl být umělecko-historický slovník podobný *Topograficko-statistickému slovníku Čech*¹⁸³ Jana Ev. Ortha¹⁸⁴ a Františka Sládka.¹⁸⁵

¹⁷⁶ Označení Hálkovy Květy se používá pro rozlišení mezi jednotlivými časopisy nesoucí jméno Květy, které vznikaly v 19. století. Vítězslav Hálek společně s Janem Nerudou založili tento beletristický týdeník roku 1865 jako druhý časopis nesoucí tento název.

¹⁷⁷ Světozor byl ilustrovaný týdeník, který založil František Skrejšovský roku 1867. Z řady redaktorů jmenujme lespoň ty nejznámější - Jaroslava Vrchlického a Svatopluka Čecha.

¹⁷⁸ Dva z biografických článků o Vaňkovi naznačují, že patřil mezi zakladatele či vydavatele tohoto časopisu. Jubileum prof. Ferdinanda Vaňka, s. 1; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Osmdesátpět let prof. Ferdinanda Vaňka. *Národní politika*, 18. 12. 1934.

¹⁷⁹ BROUSKOVÁ, L. Ferdinand Vaněk, s. 12

¹⁸⁰ DUNOVSKÝ, Jan; VANĚK, Ferdinand. *Nové město Pražské*. In *Čechy. Díl III. Praha. Část II., Malá Strana, Kamenný most, Staré město, Josefov, Nové Město, Vyšehrad, Holešovice-Bubny a okolí pražské*. Praha: J. Otto, 1898, s. 259-366.

¹⁸¹ Jan Dunovský (* 27. 7. 1849, Hradiště v Bavorově – † 11. 11. 1925, Praha) byl básník, dramatik, prozaik a středoškolský učitel. Vyučoval v Praze a Hradci Králové, poté byl jmenován okresním školním inspektorem. V rámci své literární práce přispíval například do Ottovy *Laciné knihovny národní* - například DUNOVSKÝ, Jan. *Obrázky. Ottova laciná knihovna. Spisy pro zábavu a poučení*, série 4., sešit 35, č. 42, Praha: 1881. Dále přispíval do časopisů *Květy*, *Lumír*, *Světozor*. Vedle společné stati s Vaňkem napsal do Ottových *Čech* stať o jihovýchodních Čechách. Karel Chytil ve své práci o životě Ferdinanda Vaňka vzpomíná, že jednu ze svých beletristických prací věnoval Dunovský Vaňkovi. Nesla úsměvný název „*Můj přítel Vaňórek*.“ CHYTIL, K. Ferdinand Vaněk, s. 4.

¹⁸² Jaroslav Janoušek (* 1857 - † 1897) nejprve vyučoval na české reálce v Praze, v roce 1884 byl jmenován profesorem v Telči. Stejně jako Vaněk se podílel na tvorbě *Soupisu památek* - inventarizoval památky okolí Tábora. Janoušek taktéž vykonával funkci konzervátora. CHYTIL, K. *Ferdinand Vaněk*, s. 4.

¹⁸³ ORTH, Jan Ev.; SLÁDEK, František. *Topograficko-statistický slovník Čech. Čili podrobný popis všech měst, městysů, vesnic, pak zámků, dvorů, továren, mlýnů, hutí a podobných o samotě ležících stavení, jakožto i všech zpusťlých hradů a zaniklých osad Království Českého*. Praha: I. L. Kober, 1870.

¹⁸⁴ Jan Ev. Orth (* 1834, Jindřichův Hradec - † 1887, Jindřichův Hradec), historik a pedagog, působil na gymnáziích v Báňské Bystřici, Klatovech, Praze. Na hlavní škole v České Třebové a na městské škole v Jindřichově Hradci zastával post ředitele ústavu. Kromě *Topograficko-statistického slovníku Čech* je autorem také autorem ORTH, Jan Ev. *Nástin historicko-kulturního obrazu Jindřichova Hradce od konce 15. století až k povstání stavovskému (1618)*. Jindřichův Hradec: vlast. nákladem, 1879. Dále přispíval do časopisů *Světozor*, *Památky archeologické* a *Časopis Českého musea*.

Nový impuls k publikační aktivitě přineslo Vaňkovo zapojení do muzejní práce v Klatovech. Zdejší Městské muzeum vydalo postupně v letech 1909, 1912 a 1924 třísvezkový *Věstník Městského musea v Klatovech*. V něm lze nalézt i práci Ferdinanda Vaňka *Zvonaři a konváři v Klatovech. Příspěvek k historii těchto řemesel v Čechách*, která je významným a vysoce ceněným přehledem dějin zvonařství na Klatovsku, včetně soupisu jednotlivých mistrů tohoto řemesla působících v klatovském regionu a jejich děl. Rozsáhlá studie byla uveřejněna v prvních třech svazcích *Věstníku musea* na pokračování.¹⁸⁶

Vedle textů publikovat Vaněk v tehdejších odborných časopisech i svoje ilustrace. Vedle kreseb do *Archeologických památek* stojí za zmínku zejména jeho ilustrace pro 19. svazek periodicky vycházejícího sborníku *Český lid. Sborník věnovaný studiu lidu českého v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku*. Jednalo se o vyobrazení bukače (fafnochu) a fotografii *Jak se bručí na bukač (fafnoch) na Klatovsku* k článku *Bukač (fafnoch)*.¹⁸⁷ V témže svazku narazíme ovšem též na Vaňkovy kresby panáků a koledníků z mikulášského a vánočního trhu v Klatovech, a také na vyobrazení pověstného Kolovečského mlýna omlazujícího staré baby z r. 1858. V obou posledně uvedených případech nebyl autorem článků doplněných Vaňkovými ilustracemi pochopitelně nikdo jiný, než Karel Hostaš.¹⁸⁸ Kromě článků pro *Český lid* ilustroval Vaněk Hostašovi později také článek *O poustevnách a poustevnicích na Šumavě a v Pošumaví*, který doplnil vyobrazením *Poustevny v Poleni*.¹⁸⁹ Dalšímu svému spolupracovníkovi z musea, Františku Pláničkovi, přispěl do jeho práce *Od pranýře k popravišti* kresbou *Meče klatovského kata*.¹⁹⁰

V přehledu Vaňových odborných textů i ilustrací nemůže chybět studie *Obraz města Klatov na počátku XVII. století. Poznámky k prospektu města od Jana Willenberga z r.*

---

¹⁸⁵ K inventarizaci byli Vaňek, Dunovský a Janoušek doporučení kardinálem a pražským arcibiskupem Bedřichem Schwarzenbergem. Dokladem toho je listina z 27. 5. 1881. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Nos, Fridericus, ...K.b. 195; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. FP (zřejmě František Plánička). K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; CHYTIL, K. Ferdinand Vaněk, s. 4.

¹⁸⁶ VANĚK, Ferdinand. Zvonaři a konváři v Klatovech. Příspěvek k historii těchto řemesel v Čechách. I. část. In *Věstník Městského musea v Klatovech 1882-1908*. Klatovy: vlast. nákladem, 1909, s. 83-100; II. část. In *Věstník Městského musea v Klatovech 1909-1911*. Klatovy: vlast. nákladem, 1912, s. 117-150; III. část. In *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův. Vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek Klatovského musea Dra. K. Hostaše*. Klatovy: vlast. nákladem, 1924, s. 121-136.

¹⁸⁷ Bukač (fafnoch). In ZÍBRT, Čeněk (red.) *Český lid. Sborník věnovaný studiu lidu českého v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku. Sv. 19*. Praha: V. Šimáček, 1910, s. 202, 203.

¹⁸⁸ HOSTAŠ, Karel. Hračky lidové z trhu mikulášského a vánočního v Klatovech. In ZÍBRT, Čeněk (red.) *Český lid. Sborník věnovaný studiu lidu českého v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku. Sv. 19*. Praha: V. Šimáček, 1910, s. 121-124, 127-129, 335; TÝŽ. Kolovečský omlazující mlýn na staré ženy. Tamtéž, s. 335.

¹⁸⁹ HOSTAŠ, Karel. O poustevnách a poustevnicích na Šumavě a v Pošumaví. *Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze, 1925, roč. 39*, s. 29-55, zde s. 33.

¹⁹⁰ PLÁNIČKA, František. *Od pranýře k popravišti*. Klatovy: Ot. Čermák, 1936, s. 32.

1602,¹⁹¹ doplněná rovněž Vaňkovou kresbou na obálce. Této práci si vysoce cenil již několikrát zmíněný František Plánička,¹⁹² autor mnoha statí věnující se osobnostem klatovského muzea, jenž zdůraznil hlavně „...zajímavé poznámky umělce a historika k prospektu města od Jana Willenberga z r. 1602.“¹⁹³ Práce je založena na rozboru dvou nejstarších dochovaných a podle Vaňka nejvěrohodnějších vyobrazení města Klatov, na jejichž základě je rekonstruována podoba města a každodenní život v něm v době před Bílou Horou. Vaněk zde se snaží nahradit nedostatek písemných pramenů ze středověku, které mají zpravidla v tomto ohledu nějakou vypovídající hodnotu, jako například městské knihy a městská privilegia, které však byly v Klatovech zničeny při požáru v roce 1520. Tuto ztrátu měly zacetit kroniky vytvořené v průběhu dvou století následujících po tomto požáru, ovšem v nich se hojně vyskytují zcela smyšlené události a osobnosti.¹⁹⁴

Prvnímu obrazu se Vaněk s Hostašem věnovali již v jejich *Soupisu památek v politickém okrese Klatovském* (viz níže) Do diskuse se zapojil i jejich společný přítel Jindřich Vančura ve své práci *Samuel Fontinus Klatovský*.¹⁹⁵ Jedná se o vyobrazení města Klatov před jeho požárem, k němuž došlo v roce 1615. Toto výtvarné dílo si nechal v roce 1614 zhotovit na svoji náhrobní desku Samuel Fontinus Klatovský, který je zároveň v popředí obrazu zvěčněn společně se svými dvěma manželkami. Deska se později z dosud neznámých důvodů dostala do prostor literátského kůru děkanského kostela v Chrudimi.¹⁹⁶

Druhý obrazem, který je předmětem Vaňkova rozboru, je dílo pocházející od Jana Willenberga. Jedná se o vyobrazení Klatov datované 27. února 1602. Obraz se dochoval zřejmě jen díky tomu, že se stal součástí sbírky kreseb a rytin knihovny Strahovského

---

¹⁹¹ Článek vyšel prvně v roce 1924, poté znovu roku 1940. VANĚK, Ferdinand. *Obraz města Klatov na počátku XVII. stol. Poznámky k prospektu města od Jana Willenberga z roku 1602*. In PLÁNIČKA, František (et al). *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův. Vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek Klatovského musea Dra. K. Hostaše*. Klatovy: vlast. nákladem, 1924, s. 57-71; VANĚK, Ferdinand. *Obraz města Klatov na počátku XVII. stol. Poznámky k prospektu města od Jana Willenberga z roku 1602*. Klatovy: Ot. Čermák, 1940.

¹⁹² František Plánička (* 1887 Klatovy - † 1943, Praha) se stal po absolvování gymnázia a nabytí několikaleté administrativní praxe nejprve administrativním pracovníkem Městského musea v Klatovech a poté jeho tajemníkem. Plánička během svého působení v muzeu provedl utřídění archivu, doplňoval knihovnu a vyřizoval muzejní agendu. Po smrti Hostaše byl jmenován vedoucím úředníkem muzea. Tuto funkci prakticky vykonával již několik let před svým jmenováním. Do funkce ředitele byl jmenován v roce 1941, avšak již po několika měsících byl zatčen gestapem. Více o jeho osudech a publikační činnosti BENEDIKT, J. *Historie klatovského musea*, s. 92-93.

¹⁹³ PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 2-3.

¹⁹⁴ VANĚK, F. *Obraz města Klatov*, s. 57-58.

¹⁹⁵ VANČURA, Jindřich. *Samuel Fontinus Klatovský. Památce vzorného vlastence a věrného Klatovana*. In PLÁNIČKA, František (et al). *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův, vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského musea Dra K. Hostaše*. Klatovy: vlast. nákladem, 1924, s. 45-54.

¹⁹⁶ Tamtéž, s. 45; VANĚK, F. *Obraz města Klatov*, s. 58.

kláštera.¹⁹⁷ Zde uložené Willenbergovy práce byly na počátku 20. století vydány Antonínem Podlahou a I. Zahradníkem.¹⁹⁸ Lze se domnívat, že až na základě tohoto vydání a hlavně na žádost Jindřicha Vančury se Vaněk rozhodl problematice vyobrazení Klatov a jejich stavebním památkám věnovat. Vančura totiž již v roce 1916 Vaňka požádal, aby pro jeho *Dějiny města Klatovy* sestavil popis města, zejména vzhled jednotlivých významných budov, podle kopií obou uvedených obrazů, které byly umístěny v prostorách muzea.¹⁹⁹ Práci, kterou Vaněk vynaložil při přípravě popisu města pro Vančuru, následně zužitkoval pro svůj vlastní článek, publikovaný ovšem až v roce 1924, kdy vyšel v rámci *Věstníku muzea města Klatov*.²⁰⁰ Tuto domněnku podporuje také již naznačená skutečnost, že o existenci prvního obrazu Vaněk věděl již z doby, kdy pracoval na zmiňovaném *Soupisě památek v okrese Klatovském*, ovšem terpve vydání Willenbergovy práce mu umožnila porovnání a vyvození závěrů k podobě města v první polovině 17. století. K tomu se sám vyjadřuje tímto způsobem: „Na žádném z obrazů pozdějších nesetkáváme se již s onou objektivností a věrohodností, s jakou jsou tyto dva provedeny ... jsouce oba kresleny z přibližně stejného stanoviska, návrší Křesťanovského a „Spravedlnosti,“ navzájem se doplňují a též kontrolují.“²⁰¹ Ačkoliv se sice oba dva vzájemně doplňují, je starší z obrazů Vaňkem vyzdvihován více a při popisu klatovských stavebních památek, jako například městských hradeb, bran nebo kostelů, se opírá především o něj, což ostatně naznačuje podtitul samotného článku i to, že pouze Willenbergova veduta je v reprodukci připojena jako obrazová příloha. Není rovněž pochyb o tom, že toto raně novověké vyobrazení Klatov se stalo podstatně známější, než obraz z náhrobku Fontina Klatovského, protože Willenbergova práce byla použita například na pozvánku na přednášku konající se v rámci cyklu Klatovy sedmi století.²⁰²

Na studii o nejstarších vyobrazeních Klatov logicky navazuje další ve své době velmi důležitý článek Ferdinanda Vaňka *K přestavbě starobylé klatovské radnice*,²⁰³ v němž se autor kromě historie výstavby radnice a Černé věže²⁰⁴ věnuje hlavně argumentům, které vznesl

¹⁹⁷ VANĚK, F. Obraz města, s. 58.

¹⁹⁸ PODLAHA, Antonín; ZAHRADNÍK, Bohdan (edd.). *Jana Willenberga Pohledy na města, hrady a památné stavby král. Českého z počátku XVII. století*. Praha: Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1901.

¹⁹⁹ VMH Klatovy. Archiv. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 2. 11. 1916.

²⁰⁰ Viz pozn. 193.

²⁰¹ VANĚK, F. Obraz města Klatov, s. 58.

²⁰² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Pozvánka na 3. přednášku cyklu Klatovy sedmi století.

²⁰³ VANĚK, Ferdinand. K přestavbě starobylé klatovské radnice. In *Klatovy, Klatovsko – studie*. Klatovy: Okresní muzeum. Uloženo v knihovně VMH Klatovy pod přír. č. 4.192, sign. 124 Kl, sign. sb. B4. 452 Kl, 88713.

²⁰⁴ Černá věž, klatovská dominanta, byla vystavěna v pozdně gotickém slohu zároveň s radnicí, tedy v letech 1547 až 1557. Jejím stavitelem byl zřejmě Antonín, klatovský kameník, jehož prací je také loď děkanského

plzeňský Kroužek přátel starožitností podporovaný Klubem za starou Prahu²⁰⁵ proti plánované přestavbě klatovské radnice a hlavně jejímu navýšení o třetí patro. Tyto námitky Vaněk rozebírá a v podstatě vyvrací s odkazem na vyobrazení Willenbergovy veduty, která dokládá existenci několika patrové radnice nejpozději na počátku novověku. Zdůrazňuje přitom, že se necítí být aktérem sporu, pouze se rozhodl „...své mínění veřejně projevit, činí tak z té příčiny, aby aspoň částečně přispěl k informaci a snadnější orientaci těch kruhů domácího občanstva, které se dnes více než jindy o radnici zajímá a dotkl se též některých sporných a nejasných otázek...“²⁰⁶

Ke své výtvarné práci *Panorama Klatov a okolí* Vaněk sepsal doprovodný text *Rozhled s Hůrky*.²⁰⁷ Protože je práce dochovaná pouze jako strojový rukopis či přepis, vzniká otázka, zda vůbec došlo k jejímu uveřejnění, neboť v oficiálních seznamech Vaňkových literárních prací se nenalzá. ²⁰⁸ Dále je Vaněk autorem vzpomínkové práce *Archa, bývalá společnost mladých výtvarníků v Praze*,²⁰⁹ kterou sepsal na popud Karla Chytila²¹⁰ a vyšla jak v *Ročence Kruhu pro pěstování dějin umění*, kterou právě založil zmíněný Chytil v roce 1913, tak také v jejím zvláštním otisku.²¹¹ Ačkoli tento text vyšel až v roce 1930, počátek jeho vzniku sahá až do roku 1911, kdy Chytil kontaktoval Vaňka jako jednoho z dosud žijících členů této společnosti s prosbou o poskytnutí informací za účelem vydání článku zabývajícího se Archou

---

kostela v Klatovech. Svě jméno získala věž na základě barvy žuly, z níž je postavena. Dosahuje výšky 72 metrů a v jejích nejvyšše položených prostorech se nacházel byt hlásného, z čehož vyplývá, že se jednalo o hlásnou věž. Na straně směřující do náměstí jsou na věži umístěné hodiny a orloj.

²⁰⁵ Na základě stížnosti proti přestavbě radnice podané plzeňským kroužkem starožitníků v čele s Ladislavem Lábkem byly otištěny v několika různých novinách články podporující tuto stížnost. Klub za starou Prahu nechat otisknout svůj protest a podporu plzeňskému spolku v Českém slově. VANĚK, F. *K přestavbě starobylé klatovské radnice*, s. 1.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ VANĚK, Ferdinand. Rozhled z Hůrky. Doprovod k panoramatu p. prof. Vaňka, 27. 10. 1925. In *Klatovy, Klatovsko – studie*. Klatovy: Okresní muzeum, s. 35-38. Uloženo v knihovně VMH Klatovy pod sign. 187 KI 12.

²⁰⁸ PLÁNIČKA, F. Za profesorem, s. 2-3.

²⁰⁹ VANĚK, F. *Archa*, s. 60-67.

²¹⁰ Karel Chytil (* 18. dubna 1857, Praha - † 1934 Praha), historik umění. Působil nejprve jako kustod Umělecko-průmyslového musea v Praze, později se stal jeho ředitelem. Na pražské univerzitě vedl katedru dějin umění a přednášel také na Českém vysokém učení technickém. Byl členem České akademie věd a umění, kde působil mj. v Archeologické komisi, takže byl jedním z organizátorů Soupisu památek. Dále byl členem Královské české společnosti nauk a mnoha dalších organizací věnujícím se zejména památkám a jejich ochraně. Z jeho bibliografie jmenujme například CHYTIL, Karel. *Petr Parlér a mistři gmündští*. Praha: Knihkárna a nakladatelství J. Otty, 1886 nebo TÝŽ. *Umění v Praze za Rudolfa II. Otisk přednášky konané v Umělecko-průmyslovém museu dne 6 a 13. března 1904*. Praha: vlast. nákladem, 1904. MOJSEJOVÁ, Kateřina. Karel Chytil (1857-1934). *Akademický bulletin*, 2007, č. 07-08 [online]. [Cit. 17. 1. 2013]. Dostupné z <http://abicko.avcr.cz/archiv/2007/7/12/>.

²¹¹ VANĚK, Ferdinand. *Archa, bývalá společnost mladých výtvarníků v Praze*. In *Zvláštní otisk z Ročenky Kruhu pro pěstování dějin a umění za rok 1929*. Praha: vlast. nákladem, 1930, s. 7-13. Tento zvláštní otisk obsahuje stejně jako Ročenka Kruhu pro pěstování dějin a umění za rok 1929 také životopisný článek Ferdinanda Vaňka, jehož je autorem Karel Chytil. Text byl totiž vydán při příležitosti 80. narozenin Ferdinanda Vaňka. CHYTIL, Karel. Ferdinand Vaněk. In *Zvláštní otisk z ročenky Kruhu pro pěstování dějin a umění za rok 1929*. Praha: vlast. nákladem, 1930, s. 3-6.

a Knoblochovou restaurací. Chytilova žádost byla motivována osobní zkušeností, neboť Vaněk již v době, kdy spolu působili v pedagogickém sboru českého reálného gymnázi v Praze, vyprávěl historiky o Arše. Vaněk na Chytilovu výzvu své vzpomínky sepsal, nebyly však zřejmě Chytilem považovány za dostatečně obsáhlé na to, aby je otiskl. Zaneprázdněný Chytil poté tuto myšlenku patrně odsunul a teprve o řadu let později, projevil znovu iniciativu, aby taková práce i přesto vyšla. V roce 1930 tedy požádal Vaňka o doplnění několika informací a Vaněk mu vyšel více než vstříc, protože sám během 20. let sepsal z vlastní iniciativy podstatně podrobnější vzpomínkový článek o vzniku Archy a její činnosti. V této podobě byl následně článek vydán.²¹²

Vedle toho Vaněk přispíval také do Hostašova sborníku a krajinských listů, ale i do jiných vlastivědných periodik či knižních přehledů jako například do Körbrovy několikasvazkové řady *Království České*, kam již v roce 1911 přispěl topograficko-historickou kapitolou o Klatovsku nesoucí název *Okres klatovský*.²¹³ K práci na tomto příspěvku přistoupil Vaněk díky Hostašovi. Körberem byl patrně nejdříve osloven on, možná s žádostí, zda mu doporučí někoho kompetentního a znalého klatovského kraje, druhou hypotetickou možností je, že Vaněk se zapojit do projektu zdráhal a Hostaš ho měl přemluvit. Každopádně nakonec mohl Körber s úlevou Vaňkovi napsat: „...podařilo se mu [Hostašovi] získati Vaši Slovuđnosti za spolupracovníka mnou vydávaného díla...“²¹⁴ Výsledná kapitola obsahuje fotografie nejrůznějších míst na Klatovsku, například měst Klatovy, Strážov, Poleň ad. Většinu těchto fotografií pořídil sám Ferdinand Vaněk. Podobně přispíval Vaněk také do *Ottova naučného slovníku*.

Zajímavým Vaňkovým počinem je práce s názvem *Velvary. Monografie věnovaná podřipskému městu*,²¹⁵ kterou sepsal s MUDr. Rudolfem Čermákem²¹⁶ a popisuje v ní – jak již bylo ukázáno - své dětství prožité v rodném městě. Mezi drobnější Vaňkovy práce lze zařadit

---

²¹² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis Karla Chytila F. Vaňkovi žádající podání informace o Arše, 26. 12. 1911; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Dopis Karla Chytila F. Vaňkovi žádající dodatečné informace k článku, 6. 4. 1930; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Odpověď F. Vaňka na Chytilův dopis ze dne 6. 4. 1930, 10. 4. 1930; CHYTIL, K. Ferdinand Vaněk, s. 56 - 57.

²¹³ VANĚK, Ferdinand. Okres klatovský. In *Království České IV. Jihozápadní Čechy*. Praha: Pavel Körber, 1911, s. 339-389.

²¹⁴ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis P. Körbera F. Vaňkovi o podobě příspěvku Okres Klatovský, 12. 11. 1909.

²¹⁵ ČERMÁK, Rudolf; VANĚK, Ferdinand. *Velvary. Monografie věnovaná podřipskému městu*. Velvary: Družstvo pro postavení tělocvičny Sokolu, 1927.

²¹⁶ Rudolf Čermák (* 1867 - † 1931), vlastivědný pracovník a kronikář města Velvary, starosta tohoto města v letech 1910 až 1919.

Príspevky k dejinám děkanského kostela v Klatovech a jeho nejnovější opravě,²¹⁷ které vyšly v programu gymnazijních škol za rok 1902/1903.

Zajímavá a možná nečekaná byla jeho spolupráce na předlohovém díle *Sbírka původních monogramů k vyšívání*²¹⁸ s profesorkou vyšší dívčí školy v Praze Bertou Maxantovou, která vznikla v důsledku Vaňkova působení na škole Výrobního spolku v Praze. Tato publikace, která vyšla hned v několika vydáních, sloužila jako vyučovací pomůcka, dnešní terminologií bychom jí patrně označili jako pracovní sešit.

Spojení literární a pedagogické činnosti uplatnil Vaněk také v časopise *Český kreslíř*. Časopis začal v roce 1884 vydávat Alois Studnička a Ferdinand Vaněk byl zpočátku jeho redaktorem. Ve starších životopisných článcích je Vaněk dokonce označován za jeho zakladatele. Když byl v roce 1932 založen *Československý kreslíř*, který navazoval na tradici vytvořenou Studničkovým časopisem, jeho redakce pamatovala i na Vaňka, jakožto tehdy již posledního žijícího Studničkova spolupracovníka, a zaslala mu své první číslo. Vaněk v poděkování vyjádřil lítost nad tím, že vzhledem ke svému věku již není v jeho silách stát se opět spolupracovníkem takto zaměřeného časopisu.²¹⁹

V příloze nedělního vydání Českého směru byl v roce 1924 na pokračování uveřejněn Vaňkův příspěvek *Město Klatovy*, který čtenáře seznamoval jak s historií města, tak s jeho tehdy současnou podobou, včetně představení jeho nejvýznamnějších památek a institucí.²²⁰ Dále rovněž přispíval do *Časopisu Společnosti přátel starožitností českých v Praze*, kde publikoval například životopisný článek o svém spolupracovníku Karlu Hostašovi.²²¹ Ten slavil v roce 1924 sedmdesáté narozeniny a k této příležitosti chtěl redaktor A. B. Černý vydat první číslo 32. ročníku tohoto časopisu s monotematickým zaměřením na Hostašův život a dílo. Černý toto číslo připravoval tajně se záměrem Hostaše tímto specifickým narozeninovým darem překvapit. Za tímto účelem oslovil řadu Hostašových spolupracovníků, aby potřebné články sepsali. Je zajímavé, že Vaněk po Černém požadoval, aby jeho článek vyšel anonymně, avšak na to Černý nechtěl přistoupit, protože v tom případě by byl článek

²¹⁷ VANĚK, Ferdinand. Příspěvky k dějinám děkanského kostela v Klatovech a jeho nejnovější opravě. In *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnasia v Klatovech vydaný za školní rok 1902-1903*. Klatovy: vlast. nákladem, 1903, s. 1-16.

²¹⁸ MAXANTOVÁ, Berta; PRIKNEROVÁ, Emilie; JANOUŠEK, Jan; VANĚK, Ferdinand. *Sbírka původních monogramů k vyšívání. Sešit I*. Praha: s. n., 1883.

²¹⁹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Průvodní dopis Rudolfa Prose, inspektora kreslení z Čsl. kreslíře, F. Vaňkovi, 21. 12. 1932; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis F. Vaňka V. Walterovi ohledně prvního čísla Čs. kreslíře 29. 12. 1932.

²²⁰ VANĚK, Ferdinand. Město Klatovy, *Český směr. Obrazová příloha. Nedělní besedy*, 10. 2. 1924, roč. 26, č. 34, s. 5; TÝŽ. Město Klatovy, *Český směr. Obrazová příloha. Nedělní besedy*, 17. 2. 1924, roč. 26, č. 40, s. 5; TÝŽ. Město Klatovy, *Český směr. Obrazová příloha. Nedělní besedy*, 24. 2. 1924, roč. 26, č. 46, s. 5.

²²¹ VANĚK, F. JUDr. Karel Hostaš, s. 11-16.

připisován jemu jako redaktorovi časopisu. Zda za tímto přáním stála Vaňkova vyzdvihovaná skromnost nebo úcta a zároveň určitá bázeň pocíťovaná vůči Hostašovi, zůstává otázkou.²²² Ostatně když slavil o rok později sedmdesáté páté narozeniny Ferdinand Vaněk, publikoval o něm v témže časopise oslavný článek pro změnu František Plánička.²²³ A o patnáct let později redakce Časopisu Společnosti přátel starožitností v sekci drobné zprávy zveřejnila vedle oznámení o úmrtí Vaňka rovněž odkaz na tetno Pláničkův oslavný text.²²⁴

Tak jako byl Vaněk požádán u příležitosti životního jubilea Hostaše, stejně se na něj obrátili i členové kuratoria Náprstkova Českého průmyslového musea v Praze kvůli výročí 100. narozenin Vojty Náprstka. Muzeum u této příležitosti vydalo pamětní knihu *Památce Vojty Náprstka ve sté výročí jeho narozenin*, která obsahuje početné vzpomínky Náprstkových spolupracovníků. Vaněk je zde zastoupen krátkým příspěvkem s prostým názvem *Vzpomínky na Náprstkovo průmyslově museum „U Halánků“*²²⁵

Právě zmíněná vzpomínka Ferdinanda Vaňka není běžně uváděna mezi jeho publikacemi. Stejně tak je tomu u více prací Ferdinanda Vaňka, jak bylo ostatně již naznačeno výše.²²⁶ Hlavní problém při sestavování Vaňkovy bibliografie však tkví v tom, že v jeho pozůstalosti nacházíme některé strojopisné či rukopisné texty s datací a podpisem Vaňka, ovšem není jasné, zda vůbec došlo k jejich publikování. Takovýmto tajemným a dosud prakticky neznámým článkem je například stať věnující se vzniku, historii a podobě městských sadů v Klatovech.²²⁷ Stejně na tom je i příspěvek *Původní farní a děkanský kostel v Klatovech*,²²⁸ v němž Vaněk velmi fundovaně seznamuje čtenáře se stavební historií této památky do doby jejího posledního restaurování.

Jak již bylo výše zmíněno, nejvíce bývá ceněna jeho spoluautorství na dvou zásadních dílech klatovské historiografie - *Soupis památek (...)* a *Dějiny města Klatov*. Přitom mnohem

---

²²² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis A. B. Černého F. Vaňkovi žádajícího sepsání článku o Hostašovi, č. 68, 26. 11. 1923; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis A. B. Černého F. Vaňkovi o korekturách k článku do Časopisu Společnosti přátel starožitností, 25. ledna 1924.

²²³ PLÁNIČKA, F. Prof. Ferd. Vaněk pětasedmdesátníkem, s. 13-14.

²²⁴ Prof. Ferdinand Vaněk. *Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze*, 1939, roč. 47, č. 1, s. 93.

²²⁵ VANĚK, F. Vzpomínky na Náprstkovo průmyslově museum, s. 94-97. Viz též VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Žádost kuratoria Náprstkova musea o příspěvek, 28. 1. 1926; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Děkovný dopis F. A. Borovského F. Vaňkovi za příspěvek, 25. 2. 1926.

²²⁶ PLÁNIČKA, F. Za profesorem, s. 2-3.

²²⁷ Dochovalý strojopisný rukopis je součástí Vaňkovy pozůstalosti, avšak neobsahuje název, ani nějaké upřesnění, za jakým účelem byl vytvořen, například v jakém časopisu vyšel. Vaněk je v něm pouze označen jako autor a je datován. Je tudíž poměrně dost pravděpodobné, že nebyl nikde uveřejněn. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Klatovsko. Přírodní krásy, Doubrava, Hůrka. VANĚK, Ferdinand. nepojmenovaný článek, 31. 7. 1923; též text VANĚK, Ferdinand. Klatovy – o městských sadech, nepojmenovaný článek, 31. 7. 1923. In *Klatovy, Klatovsko – studie*. Klatovy: Okresní muzeum, s. 20-22. Uloženo v knihovně VMH Klatovy pod sign. 187 Kl 11.

²²⁸ VANĚK, Ferdinand. Původní farní a děkanský kostel v Klatovech. In *Klatovy, Klatovsko – studie*. Klatovy: Okresní muzeum, 1927, s. 9-13. Uloženo v knihovně VMH Klatovy pod sign. 187 Kl 6.

podstatnější, než Vaňkův podíl na textu těchto knih, je jeho práce ilustrátorská. Každopádně je třeba oběma rozsáhlým projektům věnovat zvláštní pozornost v následujících podkapitolách.²²⁹

4.1.1 Soupis památek

Hostaš s Vaňkem na popud *Archeologické komise při České akademii věd a umění*²³⁰ zapojili do inventarizace všech tehdy stávajících historických a uměleckých památek. Jejich úkolem bylo provést osobně tuto inventarizaci v tzv. *pošumavské okrese*, který zahrnoval území politických okresů Klatovy, Sušice, Domažlice, Přeštice a Strakonice. Během dlouhých 15 let prozkoumávali každé město, vesnici a vesničky tomto svém obvodu, aby našli a zdokumentovali všechny dochované stavební památky a umělecká díla od pravěkých sídlišť a hradních zřícenin, přes kostely, kapličky a boží muka, až po zámecká sídla, historické domy a lomenice.²³¹ Jednalo se vlastně o vůbec první technickou inventuru stavu památek v Pošumaví. Dokumentaci památek prováděli Hostaš a Vaněk velmi precizně, ať již formou zápisků, kresbami detailů i celků a také fotografiemi. Právě při dokumentaci se uplatnil zejména Vaněk, který překresloval řezy a půdorysy jednotlivých staveb, rekonstruoval historické pohledy, fotografoval a také při popisu jednotlivých památek využíval své znalosti středověkého výtvarného umění. Celá dokumentace památek a jejich rozbor tak získaly stylistickou podobu, nejde jen o jakýsi soupis. Pozdější recenze *Soupisu památek historických*

---

²²⁹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Klatovské museum památce Ferd. Vaňka. *Práce*, 21. 6. 1949; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. *Klatovské museum vzpomíná*, s. 4; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Osmdesátpět let prof. Ferdinanda Vaňka. *Národní politika*, 18. 12. 1934; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Prof. Ferdinand Vaněk, s. 1; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. FP (zřejmě František Plánička). K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 3; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České, č.j. 700/ai 1918, 23. 3. 1918; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Sedmdesáté narozeniny. *Národní politika*, 31. 12. 1919, s. 2; PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 2-3; Sedmdesátpět let prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; Jubileum prof. Ferdinanda Vaňka, s. 1; Prof. Ferdinand Vaněk. *Národní listy*, 30. 12. 1924, roč. 64, č. 358, s. 5; CHYTIL, K. *Ferdinand Vaněk*, s. 3-5.

²³⁰ Archeologická komise při České akademii věd a umění byla jmenována v roce 1883. Jejím úkolem bylo vydat *Soupis památek historických a uměleckých v království českém*. Tuto rozsáhlou inventarizaci realizovala Archeologická komise na základě spolupráce s regionálními historiky, staviteli a muzejními pracovníky, kteří pro jednotlivé okresy vyparcovali soupisy prehistorických nálezů, stavebních, sochařských, malířských a uměleckoprůmyslových památek v zámcích, kostelech i v terénu.

²³¹ Lomenice je označení štítu, které se používá u dřevěných stavení. Název vznikl od lámání plochy štítu příčnými dřevěnými římsami. Pro tento typ štítů se také užívají další lokální označení, např. bedro na Tábořsku nebo peření v západních Čechách.

a uměleckých v pol. okrese Klatovském zdůrazňuje právě kvalitu ilustrací a jejich prostřednictvím hodnotí celé dílo takto: „ Na 193 stranách vylíčeny a zobrazeny s důkladností věci hodnou vynikající památky polit. okresu klatovského. Zvláště pečlivě a přesně provedeny půdorysy chrámů. Celé dílo zdobí 130 obrázcův, které mu dodávají zvláštní živosti, půvabu a ceny.“²³²

Dokladem toho, že dokumentaci skutečně prováděl zejména Ferdinand Vaněk, jsou nejen jeho osobní poznámky a kresby, ale také například jeho korespondence s kanceláří České akademie ohledně zasílání fotografií, rysů a kreseb a také vyčíslení honoráře za ně.²³³ Hostaš z pozice historika následně vyhledal k jednotlivým památkám prameny a literaturu a sepsal jednotlivé historické výklady, včetně poznámek a odkazů. Hovoříme-li však o autorech tohoto fenomenálního díla, je třeba připomenout, že v mnohých ohledech pomáhali oběma tvůrcům další místní znalci, zejména starostové měst, různí správci, duchovní a učitelé, kteří jim vycházeli při prohledávání jednotlivých míst vstříc a několikrát přidali i ruku k dílu. Dokladem toho je jak poděkování autorů v každém z jednotlivých dílů Soupisu památek, tak zachovaná korespondence.

V letech 1899 až 1907 pak Archeologická komise při České akademii věd a umění celkem 4 svazky Soupisu redigované Vaňkem vydala. Prvním z nich byl v roce 1899 *Soupis památek historických a uměleckých v Království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 7. Politický okres klatovský*,²³⁴ na němž se podíl také František Adolf Borovský,²³⁵ s nímž

²³² NEKOLA, Fr. Soupis památek historických a uměleckých v pol. okr. Klatovském. *Šumavan*, 9. 9. 1899, roč. 32, č. 36, s. 2.

²³³ Kromě oficiální korespondence komunikoval Vaněk zejména s Františkem Adolfem Borovským, který preposílal Vaňkovi většinu rozhodnutí komise a zároveň vyřizoval komisi Vaňkova vyjádření. Například při stanovování výše Vaňkova honoráře za fotografie, které pořídil pro vydání jednoho ze Soupisů (podle datace šlo zřejmě o Soupis sušického okresu), se snažil Borovský neúspěšně přesvědčit komisi o tom, že by měl Vaněk dostat honorář 400 zl. a navíc 4 zl. za fotografii (původně se mělo jednat o částku 300 zl.) V později datovaném dopise Borovský oznamuje Vaňkovi zprávu o konání schůze komise, na níž požádal komisi o 400 zl. pro Vaňka, s tím, že Vaněk dodá 30 fotografií zdarma. Je zajímavé, že Borovský vyjednával pro Vaňka takto vysokou částku, neboť za architektonické rysy a ilustrace, které předtím Vaněk provedl pro Soupis klatovského okresu, obdržel paušální honorář pouze ve výši 150 zl. Zdá se, že fotografie byly ceněny více, než vlastní umělcova tvorba. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Oznámení o schválení honoráře za architekt. rysy a ilustrace od České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, č.1300, 4. 6. 1898; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis F. A. Borovského F. Vaňkovi o fotografiích k Soupisu, 10. 1. 1900; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis F. A. Borovského o výplatě F. Vaňka za fotografie do Soupisu, 15. 2. 1900; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis F. A. Borovského F. Vaňkovi o německém překladu Soupisu okresu Klatovského, 4. 3. 1900; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění Ferdinandu Vaňkovi, č. 1084, 12. 5. 1906.

²³⁴ HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand; BOROVSÝ, František Adolf. *Soupis památek historických a uměleckých v Království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 7. Politický okres klatovský*. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1899.

²³⁵ František Adolf Borovský (*19. srpna 1852, Netolice - † 1. května 1933, Praha), historik, znalec umění, pedagog a spisovatel. Studoval historii na filozofické fakultě v Praze. Poté dva roky studoval v Anglii, kde udržoval styky s rodinou V. Náprstky. Je autorem především topografických děl a překladů z anglického jazyka. Mezi jeho významné práce patří redigování Řivnáčkových *Průvodců*, kde je zároveň autorem BOROVSÝ, František Adolf. *Řivnáčův Průvodce po Šumavě. Zevrubný popis celé Šumavy, její svahů,*

se Vaněk znal z doby svého působení v Náprstkově Českém průmyslovém muzeu. Vaněk s Hostašem zpracovali soudní okresy Klatovský a Nýrský. Borovský je autorem části věnující se soudnímu okresu Plánice.²³⁶ Na tomto prvním soupise Hostaš, Vaněk a Borovský pracovali po dobu dvou let, 1898 a 1899. Protože Vaněk se po dobu školního roku věnoval své pedagogické činnosti, probíhaly terénní průzkumy především v době prázdnin.²³⁷ To byl také jeden z hlavních důvodů, proč zpracování Soupisu trvalo relativně dlouho, ačkoliv se na díle podílely tři osoby. Na druhou stranu, když přihlédneme k tomu, v kolika dalších oblastech tito autoři působili a o jak náročnou práci se jednalo, zas tak dlouhá doba to nebyla, zvláště když to porovnáme s prací například dnešních badatelů, kteří také kromě svého výzkumu ještě například vyučují na univerzitách. Sami autoři v úvodu tohoto svazku Soupisu podotýkají, že na délce doby, po kterou shromažďovali materiál a stylisticky utvářeli toto dílo, měl podíl také fakt, že okres Klatovský patřil k jedněm z nejrozsáhlejších; proto jeho probádání trvalo tak dlouho.²³⁸ Domnívám se konečně, že na delší dobu přípravy svazku měla vce času doby že také skutečnost, že se jednalo o první Hostašův a Vaňkův *Soupis*. U pozdějších svazků už jim díky získaným zkušenostem práce zabrala času o dost méně.

Jako druhý vyšel hned v roce 1900 *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 12. Politický okres Sušický*,²³⁹ na němž začali Vaněk s Hostašem pracovat na základě své vlastní nabídky, kterou učinili Archeologické komisi po dokončení Soupisu klatovského okresu a ta ji schválila.²⁴⁰ Podle úvodu k tomuto sušickému svazku však na jeho přípravě Vaněk a Hostaš na něm pracovali ve stejném časovém období jako na svém prvním svazku. Zřejmě se tak překrývá doba, kdy se prováděli korektury Soupisu okresu Klatovského a zároveň autoři již prováděli terénní

---

blízkých důležitých měst a krajin a pohoří Novohradského. Praha: Fr. Řivnáč, 1883 a TÝŽ. *Řivnáčův Průvodce po Praze a okolí. S plánem Prahy, mapkou okolí a plánem Rudolfiny.* 2. vydání. Praha: Fr. Řivnáč, 1885. Dále redigoval Ottovy *Čechy*, kde je autorem několika částí, například *Želnavské hory* nebo *Karlův most*. Působil rovněž jako druhý kustod a později ředitel Umělecko-průmyslového muzea v Praze, byl správcem zemské sbírky Hollarových prací, tzv. Hollarea. V souvislosti s tím byl považován za jednoho z největších znalců rytin V. Hollara. Byl členem České akademie císaře Josefa Františka pro vědy, slovesnost a umění. Více k němu VÁCHA, Zdeněk. František Adolf Borovský (19. 8. 1852 Netolice – 1. 5. 1933 Praha) (1858) 1867 – 1933). Inventář. NAD č. 348 evidenční pomůcka č. 261. Praha: Národní technické muzeum Archiv pro dějiny techniky a průmyslu, 2005 [online]. [Cit. 16. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.ntm.cz/data/archiv/fondy-sbirky/348.pdf>.

²³⁶ Tamtéž; NEKOLA, F. *Soupis památek*, s. 2.

²³⁷ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. *Soupis Klatovský* (Vydání německé). Předmluva.

²³⁸ HOSTAŠ, K.; VANĚK, F.; BOROVSÝ, F. A. *Soupis památek historických a uměleckých v Království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 7. Politický okres klatovský*, s. 1.

²³⁹ HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 12. Politický okres sušický*. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1900.

²⁴⁰ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Oznámení o schválení honoráře za architek. rýsy a ilustrace od České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, č. 1300, 4. 6. 1898.

výzkum a sběr dat pro okres Sušice. Časové rozmezí mezi vydáním prvního a druhého svazku autorské dvojice Vaněk-Hostaš tak činilo každopádně pouze jeden rok, což je podstatně méně než v pozdějších letech. Zároveň se nabízí domněnka, zda dalším a možná zcela zásadním důvodem náročnosti práce na Soupisu klatovského okresu nebylo to, že oba autoři měli prakticky rozpracovaná obě díla.

Třetím svazkem Vaňka a Hostaše byl *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 17. Politický okres domažlický*,²⁴¹ s nímž autoři údajně neměli tolik práce v porovnání například se Soupisem klatovského okresu, protože zde se památkám, jako například mohylám v Milavči a Chrastavicích nebo městu Domažlice věnovali podrobně již jiní místní badatelé a tím pádem již mnoho práce za Hostaše a Vaňka vykonali. Ti pak na jejich výzkumy, pakliže byly publikovány či alespoň někde sepsány, samozřejmě u jednotlivých hesel odkazují.²⁴² V této souvislosti je nutné podotknout, že při práci na všech svazcích Soupisu využívali oba autoři s povděkem *Hrady, zámky a tvrze Království českého* Augusta Sedláčka.²⁴³

Následoval ještě s určitým časovým odstupem *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. st. sv. 25. Politický okres přeštický*.²⁴⁴ Zároveň se připravovalo německé vydání Soupisu pro klatovský i sušický okres. Bohužel se o této skutečnosti žádný pramen ani dobová literatura nezmiňují, dokládá ji pouze rukopisy německé verze obou svazků ve Vaňkově pozůstalosti.²⁴⁵ K jejich vydání ovšem už nedošlo a je samozřejmě otázkou proč.

Stejnou otázku si musíme položit i v případě posledního svazku Soupisu připravovaného Vaňkem a Hostašem, který měl být věnován okresu Strakonice. Podle korespondence mezi Vaňkem a Borovským se pro zpracování Strakonicka Vaněk s Hostašem

---

²⁴¹ HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 17. Politický okres domažlický*. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1902.

²⁴² HOSTAŠ, K.; VANĚK, F. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 17. Politický okres domažlický*, nestr.

²⁴³ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého. Díl I.-XV*. Praha: František Šimáček, 1882-1927. Jako příklad uvádím v Soupise domažlického okresu hrádek Kouřím (Ruchomperk)- HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand. Kouřím (Ruchomperk). In *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 17. Politický okres domažlický*, s. 92.

²⁴⁴ HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 25. Politický okres přeštický*. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1907.

²⁴⁵ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. *Soupis Klatovský (Vydání německé)*; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. *Rukopis Topographie der historischen- und Kunstdenkmale des politischen Bezirkes Schüttenhofen*.

rozhodli již během roku 1903²⁴⁶ a zřejmě na něm již poměrně dlouho pracovali. Je možné se domnívat, že na zastavení prací měla svůj díl probíhající první světová válka – v jejím závěru Vaněk označuje tuto část za nedokončenou.²⁴⁷ Tuto domněnku potvrdil o několik let později i Vančura, když litoval nezveřejnění tohoto dílu. Zároveň však naznačil patrně hlavní důvod tohoto nezdaru. Vaněk měl prý ke Strakonicku nashromážděno více než dost materiálů, největším problémem však byla neochota Hostaše dále pracovat na jakémkoliv díle Soupisu památek.²⁴⁸ Její vydání se ještě očekávalo na přelomu 10. a 20. let 20. století, avšak tehdy Vaněk byl již ve svém vysokém věku stížen zdravotními problémy, které mu bránily v další práci. Nakonec tedy zůstal nedokončený Soupis strakonického okresu pouze v rukopisných poznámkách a nákresech, které Vaněk uložil do klatovského muzea. Učinila tak 18. listopadu 1929, kdy se zřejmě definitivně rozloučil s představou, že se na realizaci jeho vydání bude ještě podílet.²⁴⁹

Téměř celoživotní spolupráci Hostaše a Vaňka charakterizoval jejich společný přítel Jindřich Vančura právě na příkladě Soupisu památek: „*Za krátko splynuly dobré ty dvě duše v pevnou dvojici pracovníků vzájemně se doplňujících a z vycházek jejich do krásných krajů pošumavských, svědomitého studia a všelikých památek bohatě roztroušených ve všech obcích, vzešel za nedlouho poctivě vědecky spracovaný a bohatě krásnými snímky a kresbami zdobený popis památek historických a uměleckých na Klatovsku.*“²⁵⁰ V době svého vzniku bylo toto jejich dílo velmi dobře přijato odbornou literární kritikou, která řadila právě jejich svazky v rámci celé edice²⁵¹ mezi jedny z nejvydařenějších. Zvláště pak byla hodnocena vysoká úroveň ilustrací, která nebyla zdaleka pro všechny díly edice typická. Ocitujme

²⁴⁶ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Korespondenční lístek F. A. Borovského F. Vaňkovi, 31. 6. 1903.

²⁴⁷ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České, č.j. 700/ai 1918, 23. 3. 1918.

²⁴⁸ VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!) | Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 26. 12. 1924.

²⁴⁹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. *Klatovské museum vzpomíná*, s. 4; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 3; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České, č.j. 700/ai 1918, 23. 3. 1918; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Prof. Ferdinand Vaněk 6. Dopis Dunovského F. Vaňkovi, 1. 3. 1923; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 5. VANĚK, Ferdinand. *Soupis Strakonický-podklady*; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2.

²⁵⁰ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem. *Šumavan*, 3. 1. 1920. Jedná se o citaci z životopisné statě o Karlu Hostašovi, jejímž autorem je Jindřicha Vančury.

²⁵¹ Edici *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém* vydávala již zmíněná Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění v letech 1897 až 1918. Jak komisi, tak práce na soupise vedl Josef Hlávka. V letech 1921 až 1937 vydávání edice pokračovalo pod názvem *Soupis památek historických a uměleckých v republice Československé*, vydávala ji nástupnická Archeologická komise při České akademii věd a umění. Soupisy pojednávající o hlavním městě Praze vyšli tři, z nichž druhý díl je rozdělen na dvě části. Soupisů popisujících památky v jednotlivých okresech bylo vydáno celkem 51.

alespoň hodnocení F. A. Borovského, který Vaňkovi po vydání Soupisu sušického okresu napsal: „*Co mě zvláště imponuje, je jednoduitost celého tohoto soupisu: text a obrázky se navzájem doplňují, ani jednoho ani druhého není ani málo ani příliš, vše je věcné, a jen věcné.... A přednosti práce Vaší tím více vynikají, srovná-li se s okresy jinými...*“²⁵² Ještě i dnes je toto dílo velmi ceněno, zejména jako orientační pomůcka pro badatele. Dokladem toho je například vyjádření Milady Čermákové: „*Je pro nás dodnes aktuálním východiskem pro poznávání převážné většiny památek.*“²⁵³ V neposlední řadě je v oboru uměleckého místopisu oceňován pro svůj rozsah a přesnost.²⁵⁴

Ferdinand Vaněk se kromě výše popsáných Soupisů vytvořených v autorské dvojici s Hostašem, podílel také na konečné podobě *Soupisu památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století. XXXIII. Politický okres Písecký*,²⁵⁵ jehož autorem byl Josef Soukup. František Adolf Borovský, jakožto člen České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, požádal na základě rozhodnutí Archeologické komise Vaňka, aby provedl opravu Soukupova rukopisu, který komise prohlásila v původní podobě za nepublikovatelný. Vaněk byl osloven především proto, že bylo nutno provést hlavně opravu popisů architektonických památek nacházejících se v tomto okrese, mezi nimiž byly i některé velmi známé, například Orlík, Zvíkov nebo Písek. Soukupovi bylo vyčítáno, že jeho popisy „*ztrácejí se v jednotlivostech a o celku nepodávají jasného obrazu.*“²⁵⁶ Na základě toho musel Vaněk památky, jejichž popisy v díle bylo nutné přepracovat, osobně navštívit. Pomoc při těchto terénních pracích nabídl Vaňkovi samotný Soukup.²⁵⁷ Protože charakter této práce byl spíše revizní, než tvůrčí, nebyla Vaňkova účast na tomto díle veřejně známá. K této skutečnosti přispělo především rozhodnutí Archeologické komise, že celá oprava Soukupova rukopisu nebude nijak na veřejnosti řešena.²⁵⁸ Přesto Borovský údajně po skončení těchto Vaňkových oprav, když se již jednalo o konečné podobě

²⁵² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis F. A. Borovského F. Vaňkovi děkující za dar v podobě výtisku Soupisu okresu Sušického, 7. 1. 1901.

²⁵³ ČERMÁKOVÁ, Milada. Karel Hostaš – sbírkotvorná činnost 1882-1924. Ve sbírkách je znázorněn i obraz naší doby... In *Věstník musea města Klatov svazek IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského musea JUDr. Karla Hostaše*. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004, s. 7-8, zde s. 8.

²⁵⁴ SMOLÍK, L. JUDr. Karel Hostaš, s. 2.

²⁵⁵ SOUKUP, Josef. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století. XXXIII. Politický okres Písecký*. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1910.

²⁵⁶ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Žádost F. A. Borovského o provedení oprav Soukupova rukopisu, 29. 12. 1905.

²⁵⁷ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis J. Soukupa F. Vaňkovi, 20. 12. 1905; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis J. Soukupa F. Vaňkovi, 12. 1. 1906

²⁵⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Žádost F. A. Borovského o provedení oprav Soukupova rukopisu, 29. 12. 1905.

Soupisu píseckého okresu, navrhoval Archeologické komisi, aby byl Vaněk přeci jen uveden jakou spoluautor a také v tomto smyslu řádně oceněn po stránce finanční.²⁵⁹

Důkazem vysoké kvality Vaňkovy i Hostašovy práce byl respekt dalších autorů Soupisů, kteří se nejednou na jednoho či druhého z nich obraceli o radu. Jako příklad můžeme uvést třeba Zdeňka Wirtha, který Vaňka požádal na základě pročtení jeho práce o rady, co vylepšit a čemu se příště vyvarovat, aby jeho práce byla jak faktograficky správná, tak čtenářsky zajímavá.²⁶⁰

Podívejme se ještě trochu do „kuchyně“ Ferdinanda Vaňka. V jeho pozůstalosti se nacházejí rozsáhlé ruční poznámky, které si při práci na Soupisech dělal. Obsahují jak podrobný popis jednotlivých památek, tak i jejich nákresy (především se jednalo o náčrtky jednotlivých částí památek, zejména ozdobných prvků, doplněné o rozměry daného předmětu či stavby). Ve svých poznámkách si Vaněk vždy podtrhával jména vlastníků historické budovy či jména důležitých osob v historii daného objektu. Jednotlivé památky Vaněk popisoval velmi detailně, například si přepisoval a překládal všechny nápisy.

Při vytváření poznámek psal Vaněk ponějvíce na velké původně prázdné listy, ale občas používal i menší lístečky, patrně když neměl zrovna po ruce své obvyklé velké listy. Na tyto malé lístky popisoval často buď jednu danou památku, nebo si dělal jakýsi hrubý přehled, který v jiných poznámkách dopodrobna rozepsal. Kromě prázdných listů využíval Vaněk také rub listů původně určených k cvičení krasopisu, které žáci popsali a zanechali ve škole. Tyto cvičební listy byly původně zřejmě svázané do sešitu, protože Vaněk si je rozřezával na polovinu a svazoval do desek. Dále používal Vaněk na psaní poznámek školní sešity, které nebyly upotřebeny. Důkazem toho je například sešit nadepsaný „České úlohy.“²⁶¹ Tento sešit v rámci štítku kromě označení na co je určen již neobsahuje žádné další vepsané údaje (jméno žáka, školní rok). Zdá se tedy, že Vaněk prostě využíval ke své práci zdroje papíru, které se přímo nabízeli v jeho zaměstnání, a pokud možno papír sám nekupoval. Například uvedený sešit původně patřil C. k. reálnému a vyššímu gymnasiu v Klatovech. Spíše než o doklad „klasického postupu zaměstnance“, který využívá materiály poskytnuté zaměstnavatelem i za účelem, pro který nejsou tyto materiály původně určené, jde o všobecně rozšířenou snahu ušetřit za poměrně drahý papír. Ostatně Vaněk si schovával své klasifikační notesy i po skončení školního roku, ovšem nikoli na památku, nýbrž proto, že je dále využil jako

---

²⁵⁹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis Borovského F. Vaňkovi o zprávách z Archeologické komise, 22. 3. 1907.

²⁶⁰ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis Zdeňka Wirtha F. Vaňkovi, 21. 2. 1906.

²⁶¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Sešit České úlohy.

poznámkové notesy, protože obsahovaly ještě několik čistých stránek.²⁶² Dokladem toho jsou například klasifikační notesy ze školních let 1896/1897. Dalším zdrojem papíru byly Vaňkovi například obálky²⁶³ či rubové strany plakátů akcí, na které byl zván. Poněvadž – jak lze dodnes pozorovat – umělci si velmi často krátí tzv. dlouhou chvíli kreslením, čmáráním apod., je možné, že v případě obálek si Vaněk ani tak nedělal poznámky či náčrty, pouze tímto způsobem přemýšlel nad odpovědí pisateli nebo relaxoval.

Kromě poznámek k Soupisům si Vaněk vedl sešity, do nichž si zapisoval a zakresloval i další památky, které nejspíš navštívil. Protože toto zapisování a kreslení praktikoval Vaněk ještě dříve, než začal s Hostašem pracovat na inventarizaci památek v Pošumaví, jedná se o poznámky a kresby, které začal vytvářet již během svých studií pod vlivem svých učitelů Zapa a Zoubka (viz kapitola 1). Jeden z takovýchto sešitů si Vaněk nadepsal jako „Zápisky archeologické a umělecké vůbec“ a obsahoval výzkumy, které Vaněk prováděl na svých cestách, výpisky z archeologických nalezišť a umělecké poznámky. Sešit si vedl od roku 1884 a každý následující rok si pečlivě zaznamenal, aby měl přehled, které památky v kterém roce již prozkoumal. Kromě zápisků obsahuje tento sešit také pečlivě vypracované kresby architektonických prvků, nákresy atd.²⁶⁴

4.1.2 Dějiny města Klatov

Na rozsáhlém dějepisném díle Jindřicha Vančury *Dějiny někdejšího královského města Klatov*²⁶⁵ se Ferdinand Vaněk podílel výlučně jako ilustrátor.²⁶⁶ K investici do sepsání a vydání dějin „brány Šumavy“ pristoupilo město Klatovy na základě písemného návrhu podaného městské radě v roce 1898. Tento návrh obsahoval také doporučení, komu by takový úkol měl být svěřen. Jmenováni byli Karel Hostaš a Jindřich Vančura, kteří si již sami delší dobu shromažďovali prameny klatovským dějinám. Nakonec byl (stále v roce 1898) sepsáním

---

²⁶² Příkladem může být třeba klasifikační notes ze školního roku 1896/1897, v němž se nacházejí Vaňkovy náčrtky kostelů a jednotlivých jejich stavebních prvků a detailů, například ve Stážově nebo Janovicích nad Úhlavou. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Školní klasifikační notes 1896/1897.

²⁶³ Např. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis Klusáčka F. Vaňkovi, 28. 5. 1908.

²⁶⁴ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zápisky archeologické a umělecké vůbec, č. i. 110642.

²⁶⁵ VANČURA, Jindřich. *Dějiny někdejšího král. města Klatov. Díl I.* Klatovy: Město Klatovy, 1927; TÝŽ. *Dějiny někdejšího král. města Klatov. Díl II.* Klatovy: Město Klatovy, 1930-1933, 1933-1936.

²⁶⁶ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Klatovské museum památce Ferd. Vaňka. *Práce*, 21. 6. 1949; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Zpráva k 20. výročí smrti prof. Ferdinanda Vaňka, březen 1959; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk. *Klatovské museum vzpomíná*, s. 4.

dějin Klatov pověřen městským zastupitelstvem v témže roce Vančura, pro nějž hovořilo vedle historického vzdělání také to, že se přímo v Klatovech narodil.²⁶⁷

Na tomto rozsáhlém díle pracoval Vančura velmi dlouho. V případě, že k práci na něm přistoupil ihned v roce 1898, výsledek (v podobě prvního dílu) spatřil světlo světa za 29 let. Během této doby samozřejmě nebyly Dějiny Klatov jedinou prací, které se Vančura věnoval, ve stejném období pracoval například na knize o Ernstu Denisovi.²⁶⁸

Jak jsem již naznačila, *Dějiny někdejšího královského města Klatov* Vančura rozdělil na dva díly, první díl je navíc rozdělen ještě na dvě části. Na úvodních kapitolách, které se věnují zeměpisné charakteristice a osídlení Klatovska, se velkou měrou podílel Karel Hostaš. Svým způsobem tak byl vyslyšen původní požadavek, aby se na sepsání dějin Klatov podíleli tito dva muži. Po tomto úvodu Vančura pojednává o období let 1266 až 1620, které je dále rozčleněno na tři periody, nazvané Klatovy německé (1266-1419), Klatovy tábořské (1419-1452) a Klatovy utrakvistické (1452-1620). Druhá část prvního dílu doplňovala první část o fortifikační a topografický rozbor města a předměstí a o popis činnosti městské správy v letech od roku 1453 do roku 1620. Druhý díl Dějin měl pojednávat o městě Klatovy v letech 1620 až 1750. I on měl být rozdělen na dvě části, kdy první sleduje politický vývoj a druhá ji měla doplňovat, avšak ta již zůstala nedokončena z důvodu úmrtí Jindřicha Vančury. Ukončení Dějin rokem 1750 nebylo plánované, ve Vančurově pozůstalosti jsou dochovány výpisky a přípravné studie k částem Klatovy novými rakouskými úřady a vojenskými posádkami zněmčováné (1751-1860) a Klatovy národnostně obrozené (od roku 1860).²⁶⁹

Všechna heraldická vyobrazení, jako například jako erby starých klatovských měšťanských rodin Korálků z Těšína, Kaffůnků z Poborovic nebo Košků z Libušína,²⁷⁰ pečetidla, různé nákresy půdorysů budov, určování jejich polohy a zakreslování do plánek, zejména pokud šlo o staré domy, dvorce, pivovary a sladovny,²⁷¹ nebo třeba jmenovitě

---

²⁶⁷ PLÁNIČKA, F. Dr. K. Hostaš, s. 9; BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 103.

²⁶⁸ VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 2. 1. 1924; VANČURA, Jindřich. *Arnošt Denis*. Praha: Spolek výtvarných umělců Mánes, 1923.

²⁶⁹ BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 104-105.

²⁷⁰ VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 9. 6. 1924; VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 27. 9. 1924.

²⁷¹ VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 19. 11. 1924; VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 24. 11. 1924.

situační plán špitálu sv. Rocha,²⁷² náčrty historických budov a profánních staveb, jako například Špitálské brány²⁷³ nebo kostelíku sv. Jiří v jeho původní podobě,²⁷⁴ kresby nejrůznějších map, kupříkladu mapy rybníčního a lesního hospodářství města z doby předbělohorské, mapy klatovského okolí²⁷⁵ nebo mapy klatovského velkostatku,²⁷⁶ kresby rekonstruovaných pohledů na staré město Klatovy ve středověku či jeho jednotlivé části, to vše je ve Vančurově díle výsledkem práce Ferdinanda Vaňka.²⁷⁷ Ke spolupráci ho Vančura přizval na základě jejich dlouholetého přátelství i s ohledem na to, co Vaněk dosud pro dějiny Klatov sám napsal a vytvořil. Úlohu Vaňka jako ilustrátora celého díla naznačil Vančura v jednom ze svých dopisů takto: „*V poslední části mé knihy budeš mým vydatným pomocníkem svými výkresy o far. kostele a o kostelíku sv. Jiří a svými reprodukcemi památných těchto staveb.*“²⁷⁸ Svou spokojenost s Vaňkovou prací vyjádřil Vančura na řadě míst, ještě více si snad pochvaloval vzájemnou spolupráci. Těmito slovy například děkoval Vaňkovi za vytvoření plánek umístění starých domů: „*Za ty plánky velice Ti děkuji, neboť kdo jiný by lépe pochopil výsledky mých „objevů“ a dovedl je graficky tak pěkně znázornit?!*“²⁷⁹ A do třetice cituji Vančurův velmi oblíbený obrat, kterým Vaňkovi často děkoval za nějakou práci, v tomto konkrétním případě za mapu klatovského okolí: „*Klatovy nemohou Ti býti dosti vděční za tuto práci, která bude nejvzácnější přílohou mé knihy.*“²⁸⁰

Kvalitu Vaňkových ilustrací potvrzuje i to, že kopie jeho prací byli a jsou v rámci nejrůznějších textů používané dodnes, a to jak ve funkci doprovodných ilustrací, tak jako zdroj

²⁷² VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 28. 7. 1927.

²⁷³ VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 9. 2. 1927; VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 8. 5. 1927.

²⁷⁴ VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 30. 1. 1925.

²⁷⁵ VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 30. 3. 1925; VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 16. 10. 1927.

²⁷⁶ VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 25. 9. 1927.

²⁷⁷ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Posmrtná vzpomínka na prof. Ferd. Vaňka a Th. Kinsera, s. 1; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. In memoriam prof. Ferd. Vaňka. s. 2; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 3; Sedmdesát pět let prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; Osmdesát let prof. Ferdinanda Vaňka. *Šumavan*, 14. 12. 1929, roč. 61, č. 97, s. 1; PACOVSKÝ, Jaroslav. Stezka profesora Ferdinanda Vaňka. *Časopis turistů*, 1929, roč. 41, s. 167.

²⁷⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 17. 12. 1928.

²⁷⁹ VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 18. 12. 1924.

²⁸⁰ VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 16. 10. 1928.

informací. Například Miroslav Hrdlička ve své knize *Pod Černou věž* využívá k ilustraci Vaňkův *Pohled na Klatovy od Špitálské brány v XVI. st.*²⁸¹ Tato kresba byla použita také v *Krbcově Panoramatu Šumavy*.²⁸² Jako informační zdroj posloužila třeba Michalovi Tejčkovi pro jeho článek *Klatovské hřbitovní kostely v 18. století*. Protože dva ze tří hřbitovních kostelů, které existovaly v Klatovech do první poloviny 80. let 18. století, byly při výbuchu střelného prachu v roce 1783 zničeny, zůstává jediným vodítkem k utvoření si představy o jejich podobě důkladná rekonstrukce provedená Vaňkem při tvorbě Vančurových Dějin.²⁸³ Historikové ani kunsthistorikové dosud nepocítili potřebu tuto Vaňkovu rekonstrukci jakkoli zpochybnit či nahradit. Nebojím se říci, že jinak tomu nebude ani v případě jiných klatovských památek.

Kromě ilustračních prací přispěl Vaněk do Vančurových Dějin Klatov svými datacemi a posudky umělecké úrovně jednotlivých písemných a uměleckých památek, které tvořily podklad pro Vančurovo hodnocení historického vývoje města.²⁸⁴ Protože si Vančura Vaňkova odborného názoru velmi vážil, podílel se dále Vaněk na Vančurových dějinách jako univerzální poradce v nejrůznějších odborných problémech. Vančura se na něj často obracel s dotazem na jeho mínění ve sporných otázkách, například při výkladu k obrazu Pany Marie Klatovské nebo lokalizaci věže, jež byla součástí farního kostela. Stejně tak konzultoval s Vaňkem vizuální podoby celé publikace, například výběr vhodných fotografií. Vaněk ale hrál úlohu i prostého Vančurova pomocníka, zejména v záležitostech týkajících se informací k památkám, kterými se sám Vaněk zabýval. Ukázkou toho je například Vančurova žádost: „...připojuji prosbu, bys z Willenbergova obrazu mně popsal vrch a výzdobu střech Černé věže. Tvé zkušené oko lépe to vystihne a popíše než mé laické!“²⁸⁵ Stejně tak se Vančura na Vaňka obracel s žádostmi o dohledání či vyhledání různých dokladů a pramenů. Důvodem k těmto prosbám byla zejména skutečnost, že Vančura nežil v Klatovech, ale v Praze. Takto Vančura například pověřil Vaňka spolu s Hostašem, aby prohlédli dům, kde se nacházela původní radnice, zda v něm lze po ní vysledovat nějaké architektonické pozůstatky.²⁸⁶ Jindy zase pověřil Vaňka zhodnocením akvarelů o založení města Klatov, které byly obsaženy

---

²⁸¹ HRDLIČKA, Miroslav. *Pod Černou věží*. Klatovy: vlast. nákladem, 1940, nestr.

²⁸² KRÝSA, V. J. (ed.). *Krbcova Panorama Šumavy*. Plzeň: vlast. nákladem, 1933, s. 41.

²⁸³ TEJČEK, Michal. Klatovské hřbitovní kostely v 18. století. In *Sborník prací z historie a dějin umění 2/2003*. Klatovy: Galerie Klatovy – Klenová, 2003, s. 67-87, rekonstrukce původní podoby kostela sv. Jiří od Ferdinanda Vaňka je v reprodukci otištěna na s. 69.

²⁸⁴ BENEDIKT, J. *Historie klatovského musea*, s. 105.

²⁸⁵ Vlastivědné muzeum dr. Hostaše v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. PP Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 5. 8. 1927

²⁸⁶ VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 4. 10. 1926.

v jednom z rukopisů uložených v muzeu a následným vybrání těch nejhodnotnějších do Dějin. Nebo měl Vaněk prostudovat právní kodex z roku 1465 a ohodnotit jej z hlediska kvality uměleckého provedení.²⁸⁷

V době, kdy vznikaly Vančurovy Dějiny, byl již Vaněk poměrně pokročilého věku. Přesto byl stále schopen intenzivního pracovního nasazení a výsledky jeho práce jsou – jak bylo ukázáno výše - obdivovány a respektovány dodnes.

Kromě Vaňka a Hostaše se na Vančurově syntéze klatovských dějin podílel ještě Ing. Julius Wisinger, který prováděl rodopisnou dataci a rozrody významných měšťanů.²⁸⁸

4.2 Konzervátorství

Kromě publikační činnosti bylo stěžejní aktivitou Ferdinanda Vaňka v muzeu konzervátorství. Restauroval řadu historických a uměleckých památek a provedl jejich inventarizaci, povětšinou opět ve spolupráci s Karlem Hostašem.

První konzervátorskou prací Ferdinanda Vaňka byl v roce 1898 dohled na řádné provádění uměleckých prací (kamenických, malířských a sochařských) podle pokynů ústředního památkového ústavu na restaurovaném arciděkanském chrámu v Klatovech. Vedle tohoto dohledu se stal Vaněk jednatelem *Spolku pro vnitřní úpravu chrámovou*.²⁸⁹ Po celou dobu oprav arciděkanského chrámu, které trvaly plných 10 let, si Vaněk svého úkolu hleděl s velkým nasazením, a to i přesto, že se jednalo o práci, za níž nedostával žádný honorář. Finance na restaurování kostela pocházely z různých veřejných fondů a pro Hostaše a MUDr. Aloise Maška,²⁹⁰ kteří se ve vedení města o financování celého projektu starali, nebylo snadné

---

²⁸⁷ Například VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 30. 1. 1924. Podobných dokladů o vzájemné spolupráci na Dějinách je v dochované korespondence J. Vančury F. Vaňkovi celá řada. Jako další příklad uvedu dopis J. Vančury ze dne 20. 3. 1930, v němž Vančura Vaňka zasypal dotazy a úkoly týkajícími se Dějin Klatov. VMH Klatovy. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 20. 3. 1930.

²⁸⁸ BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 105.

²⁸⁹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Odpověď F. Vaňka na žádost c. k. zemského konzervátorského úřadu pro král. České, č.j. 700 ex 1918, datovanou 12. 3. 1918, obsahující životopisná data, 23. 3. 1918.

²⁹⁰ Alois Mašek (* 1859, Klatovy - † 1912, Klatovy) vystudoval po absolvování klatovského gymnázia medicínu ve Vídni. Chirurgickou praxi vykonával ve Vídni, Niši, Bělehradě a Klatovech. Od roku 1892 byl také činným v politice a v letech 1896-1912, kdy náhle zemřel, funkci starosty města Klatovy. Během této doby se zasloužil společně s Karlem Hostašem, tajemníkem města, který ho poté ve funkci starosty nahradil,

získat alespoň základní částku na realizaci oprav. Žádosti o finanční podporu vypracovával Hostaš, který argumentoval především architektonickou výjimečností chrámu. K těmto žádostem přikládal Vaňkovy kresby kostela a jeho architektonických prvků, které měly onu architektonickou výjimečnost prokazovat.²⁹¹ Během celé rekonstrukce se stal Vaněk „pravou rukou“ architekta Josefa Fanty,²⁹² který byl autorem restaurátorských zákroků prováděných v chrámu (jednalo se o vnitřní i vnější úpravy), a rádcem výtvarníků, kteří restaurátorské zákroky realizovali. Jednalo se například o akademické malíře Ladislava Nováka, Ottu Peterse, Martina Matouše a Karla Ladislava Klusáčka,²⁹³ který je autorem maleb českých světců uctívající Královnu Nebes,²⁹⁴ nebo o akademické sochaře Františka Rouse a Čenka Vosmíka,²⁹⁵ který vytvořil sochy v průčelí kostela, jmenovitě žehnajícího Krista, poprsí sv. Petra a sv. Pavla, sochy sv. Cyrila a sv. Metoděje a Madony s děťátkem.²⁹⁶

Jak již bylo zmíněno, v době provádění oprav a záchranných zákroků na kostele vnikl *Spolkou pro vnitřní úpravu chrámovou* a Vaněk byl zvolen jeho jednatelem.²⁹⁷ Zejména z titulu

---

o výstavbu města, konkrétně například vodovodu nebo městské elektrárny. PLÁNIČKA, František. Dr. K. Hostaš, s. 8; MRÁZ, Karel. Dvojí starosta Karel Hostaš. In *Věstník musea města Klatov, svazek IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského muzea JUDr. Karla Hostaše*. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004, s. 5; BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 117.

²⁹¹ Oprava děkanského kostela v Klatovech. *Šumavan*, 16. 11. 1895, roč. 28, č. 46, s. 3.

²⁹² Dokladem toho je korespondence mezi F. Vaňkem a J. Fantou. Například v dopisech z 19. 2. 1902 a 28. 3. 1902 se Fanta vyjadřuje o práci sochaře Vosmíka jako o lepší a cenově výhodnější ve srovnání s jiným sochařem, o němž se patrně uvažovalo, Ptákem. Zároveň v jednom z těchto dvou dopisů doporučuje firmu pro opravu hromosvodu kostela. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis J. Fanty F. Vaňkovi o práci Č. Vosmíka, 19. 2. 1902; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis J. Fanty F. Vaňkovi o výběru výtvarníků, 28. 3. 1902.

²⁹³ Karel Ladislav Klusáček (*25. 10. 1865, Polná- † 21. 2. 1929, Praha) působil po absolvování malířské akademie jako kreslíř časopisů Zlatá Praha, Světozor, Ruch a dalších, mj. i humoristických časopisů. Je autorem několika olejových obrazů, nástrojných malby v tehdejší novostavbě klatovského městského muzea z roku 1898, oltářního obrazu v Jincích, dále několika fresek, sgrafit a náhrobních maleb. Stal se stejně jako Ferdinand Vaněk jedním ze zakládajících členů Klubu Za starou Prahu, dokonce byl členem tzv. domácí rady a autorem návrhu první legitimace klubu. BEČKOVÁ, Kateřina a kol. *Sto let Klubu Za starou Prahu 1900 - 2000. Jubilejní sborník*. Praha: Chola ludus - Pragensia, 2000, s. 32, 46, 248.

²⁹⁴ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Klatovské památky stavební a umělecké. Místopis svatováclavský. Klatovy. *Časopis katolického duchovenstva*, 1928, s. 54-56.

²⁹⁵ Čeněk Vosmík (*5. dubna 1860, Humpolec - † 11. dubna 1944, Praha), sochař, absolvent akademie ve Vídni. Mezi jeho práce patří například socha *Zavrženec, Kristus na poušti* v kapli sv. Vojtěcha v chrámu sv. Víta v Praze, či *sv. Barbora* v chrámu v Kutné Hoře. Pro Národní divadlo vytvořil několik reliéfů a soch, například *Čechie, Moravy a Slezska* nebo *Tři doby země české*. Spolupracoval s J. V. Myslbekem na jeho sochách pro Palackého most a také na modelu koně pro *sochu sv. Václava*.

²⁹⁶ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Klatovské památky stavební a umělecké. Soupis soch uměleckých a řezeb figurálních v Klatovech a okolí, s. 1.

²⁹⁷ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. *Klatovské museum vzpomíná*, s. 4; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Posmrtná vzpomínka na prof. Ferd. Vaňka a Th. Kinsera, s. 1; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Data o životě a díle prof. Ferd. Vaňka; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České, č.j. 700/ai 1918. 23. 3. 1918; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Odbor Klubu čs. turistů

této funkce cítil Vaněk potřebu informovat občany města Klatovy o průběhu oprav kostela. V *Klatovských listech* byly uveřejňovány zprávy o zasedání *Spolku pro vnitřní úpravu chrámovou*, doplněné o výtahy ze zpráv Ferdinanda Vaňka, které podával jako jednatel představenstvu spolku.²⁹⁸ Přehledy provedených oprav za určité období (rok, případně i kratší úsek), a plánovaných zákroků v období následujícím stylizoval Vaněk do článků, které publikovány opět v *Klatovských listech* a také v týdeníku *Šumavan*.²⁹⁹ Jeden z těchto přehledů vyvolal kritiku zákroků na arciděkanském kostele od nejmenovaného německého malíře, na kterou Vaněk s Hostašem reagovali článkem v *Klatovských listech*, který zároveň zrekapituloval pro veřejnost jednotlivé kroky, ke kterým bylo přistoupeno během dosavadního průběhu oprav.³⁰⁰ V rámci rekonstrukce arciděkanského kostela byla také v roce 1906 opravena a rozšířena domácí kaple sv. Václava v domě čp. 12 a 13 v ulici Václavské, jež patřila Školským sestrám. V ní na oltář byl usazen obraz sv. Václava adorujícího Nejsvětější Svátost. Autorem náčrtku, podle něhož byl tento obraz namalován, je Ferdinandem Vaňkem.³⁰¹

Souběžně s desetiletou rekonstrukcí kostela probíhaly v Klatovech i další opravy památek. V průběhu roku 1899 byla provedena oprava orloje, respektive jeho obnovení, v dolní části Černé věže. Zde se Vaňkovi podařilo prosadit sgrafita s námětem „*staročeského orloje*.“ Sám také vypracoval výtvarný návrh orloje, který byl posléze také zrealizován. Během prací na orloji vykonával Vaněk stejně jako v případě kostela dozor, tentokrát spíše z titulu autora návrhu.³⁰² Ačkoliv se Vaněk pro město Klatovy a jeho památky zasloužil o mnoha směrech, je jeho návrh orloje na Černé věži v podstatě jediným počinem, o kterém

---

v Klatovech (rukopis); PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 2; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; Sedmdesátpět let prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; CHYTIL, K. *Ferdinand*, s. 6.

²⁹⁸ Např. F. V. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Klatovské listy*, 26. 4. 1902, roč. 16, č. 17, s. 2.

²⁹⁹ VANĚK, Ferdinand. Opravy v děkanském chrámu v Klatovech. *Šumavan*, 18. 8. 1900, roč. 33, č. 33, s. 2-3; TÝŽ. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Šumavan*, 13. 10. 1900, roč. 33, č. 41, s. 3-4; TÝŽ. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Šumavan*, 15. 11. 1902, roč. 35, č. 46, s. 2-3; TÝŽ. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Šumavan*, 22. 11. 1902, roč. 35, č. 47, s. 2-3; F. V. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Klatovské listy*, 22. 11. 1902, roč. 16, č. 47, s. 2.

³⁰⁰ HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Klatovské listy*, 31. 10. 1908, roč. 22, č. 44, s. 2.

³⁰¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Klatovské památky stavební a umělecké. Místopis svatováclavský. Klatovy. *Časopis katolického duchovenstva*, 1928, s. 54-56.

³⁰² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Rozhodnutí o udělení odměny za navržení úprav od rady král. města Klatovy, č.j. 3661, 25. 7. 1899; Zastupitelstvo král. města Klatovy. *Šumavan*, 26. 8. 1899, roč. 32, č. 34, s. 2; Starodávny orloj. *Šumavan*, 13. 5. 1899, roč. 32, č. 19, s. 3; Staročeský orloj. *Šumavan*, 22. 7. 1899, roč. 32, č. 20, s. 3.

se v současné době může laický zájemce o historii Klatov v souvislosti s jeho osobou dozvědět.³⁰³

V dubnu roku 1908, kdy již byly dokončeny restaurátorské práce na děkanském kostele, byl Vaněk jmenován konzervátorem ústřední památkové komise ve Vídni pro okres Klatovský a Přeštický ve skupině výtvarnické a architektonické, tzv. II. sekce.³⁰⁴ Stejně tak byl jmenován konzervátorem i Karel Hostaš, a to pro tzv. I. a III. sekci.³⁰⁵ Na základě této časové posloupnosti lze vyvodit, že byl Vaněk jmenován do této funkce na základě úspěšné práce při restaurování děkanského kostela a pak také díky pochvalným kritikám k *Soupisu památek*, jelikož poslední díl, který připravili Vaněk s Hostašem, vyšel v roce 1907.³⁰⁶ Ostatně vlivu úspěchu *Soupisu památek* na jmenování obou badatelů konzervátory potvrzují jak František Plánička,³⁰⁷ tak i Jindřich Vančura ve svém příspěvku o záslužné činnosti Karla Hostaše.³⁰⁸

V souvislosti s tím je zajímavé, že ačkoliv Vančura byl blízký přítel a spolupracovník Hostaše i Vaňka, dopustil se zřejmě při psaní toho článku chyby. Tvrdí totiž, že Vaňkovi byla svěřena zakázka dohledu na práce prováděných při restaurování děkanského kostela teprve po jeho jmenování do této funkce a po úspěchu *Soupisu památek*, a to dokonce samotným Fantou, jehož záměrem mělo být využití Vaňkových znalostí o kostelu získaných při shromažďování údajů právě pro *Soupis památek*. To, zda Vaněk získal post trvalého dozoru nad prováděním uměleckých prací na arciděkanském kostele z popudu Fanty, nelze s určitostí říci, možná tomu tak bylo, ale oficiální potvrzení například na základě jmenovací listiny či nějaké korespondence o tom neexistuje. O konzervátorské činnosti Ferdinanda Vaňka v souvislosti s rekonstrukcí chrámu se zmiňuje pouze dobová literatura věnující se osobě

³⁰³ Viz např. *Klatovy* [online]. [Cit. 3. 1. 2013]. Dostupné z: http://www.klatovsko.cz/?page_id=11; *Černá věž (Klatovy)* [online]. [Cit. 3. 1. 2013]. Dostupné z: http://turistickyatlas.cz/vse/misto/7387_cerna-vez-klatovy.html; *Černá věž Klatovy* [online]. [Cit. 3. 1. 2013]. Dostupné z: <http://infoklatovy.cz/?page=pamatky&id=1>.

³⁰⁴ C. k. ústřední komise k zachování starožitností a uměleckých památek se dělila na tři sekce, a to na I. pro prehistorické památky, II. pro výtvarné památky a III. pro dějepisné památky. Hlavním úkolem konzervátora II. sekce bylo působit svojí činností tak, aby byly památky v jemu svěřeném kraji zachovávány, udržovány a chráněny před různými zásahy. Konzervátor byl do své funkce jmenován na dobu pěti let a výkon jeho funkce nebyl nijak honorován.

³⁰⁵ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Posmrtná vzpomínka na prof. Ferd. Vaňka a Th. Kinsera s. 1; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České, čj. 700/ai 1918, 23. 3. 1918; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Odbor Klubu čs. turistů v Klatovech (rukopis); Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; Prof. Ferdinand Vaněk, s. 5. Tuto mou domněnku potvrzuje nebo se taktéž domnívá Jan Benedikt ve své práci BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 102.

³⁰⁶ Taktéž se domnívá Jan Benedikt ve své práci BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 102.

³⁰⁷ PLÁNIČKA, F. Dr. K. Hostaš, s. 8.

³⁰⁸ VANČURA, J. Sedmdesátník dr. K. Hostaš, s. 22. (původně článek vyšel v periodiu *Československá samostatnost*, 11. 3. 1914).

Ferdinanda Vaňka, z nichž jsou poté tyto informace dále přejímané.³⁰⁹ Totéž platí i ohledně Vančurovy poznámky o svěřeni práce Vaňkovi Fantou, kterou přejal František Plánička, a od něj pak celá řada dalších autorů.³¹⁰

Jak již bylo popsáno, výše, v souvislosti s uskutečněnou inventarizací památek a přípravou *Soupisu památek* došlo k navázání styků s nejrůznějšími kulturními představiteli v místech, které Vaněk s Hostašem navštívili. Tito lidé se na ně poté jako na konzervátory obraceli s žádostmi ohledně nejrůznějších uměleckých a historických památek. Například farář Václav Zahradník v Maxově (Maxbergu) na Domažlicku ho požádal po nalezení několika obrazů o jejich prozkoumání, provedení odhadu, popřípadě doporučení kvalitního restaurátora.³¹¹ Děkan Holeš z Katovic se zase na Vaňka obrátil s prosbou o pomoc při sepisování historie katovického farního kostela.³¹² Podobně se žádal například učitel Josef Marek ze Strakonicka Vaňka o data vztahující se ke kostelu v Jiníně u Strakonice.³¹³ Na osobu Ferdinanda Vaňka se ovšem v souvislosti s výkonem funkce konzervátora obraceli také umělci, kteří pro sebe práci sháněli, a Vaněk je mohl na základě své funkce doporučit.³¹⁴

V roce 1919 ministerstvo školství a národní osvěty Vaňka ve funkci konzervátora pro klatovský a přeštický okres potvrdilo, jen s tím rozdílem, že již nebyl jednatelem neboli dopisovatelem, ale důvěrníkem a zpravodajem zemského památkového úřadu v Praze.³¹⁵ Toto povolání vykonával Vaněk nakonec v jemu svěřených okresech po dobu 30 let.³¹⁶ Jmenování

---

³⁰⁹ Dobová literatura věnující se této záležitosti viz poznámka č. 203. Příkladem novějšího životopisného článku, který přejímá informace o osobě Ferdinanda Vaňka z prací Františka Pláničky, je například práce BROUSKOVÁ, L. Ferdinand Vaněk, s. 12.

³¹⁰ Viz předchozí pozn. Z novější literatury je tomu tak například v případě článku Jana Benedikta, který se v životopise Ferdinanda Vaňka dopouští několika chyb. BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 89-120.

³¹¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis faráře Václava Zahradníka F. Vaňkovi o nálezů obrazů, 20. 9. 1910.

³¹² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis děkana Holeše F. Vaňkovi, 28. 3. 1918.

³¹³ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis Josefa Marka žádající F. Vaňka o poskytnutí informací o Jiníně, 24. 1. 1920.

³¹⁴ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis M. Matouše F. Vaňkovi žádající zakázku na výtčnickém kostelíku, 26. 3. 1910.

³¹⁵ Konzervátoři ministerstva školství a národní osvěty vykonávali svoji funkci důvěrníka a zpravodaje podle toho pro jaký památkový obor byli ustanoveni. Těmito obory byly nyní památkový obor pro památky předhistorické, pro památky historické, umělecké a lidové, pro památky přírodní a pro památky hudební. Kromě tohoto nového rozdělení nedošlo v charakteristice činnosti konzervátorů ke změnám. Vlastivědné muzeum dr. Hostaše v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Instrukce pro konzervátory.

³¹⁶ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Jmenování F. Vaňka konzervátorem pro památky historické, umělecké a lidové na rok 1919 Ministerstvem školství a národní osvěty, č.j. 660 n. o., 20. 3. 1919; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Legitimace F. Vaňka od ministerstva školství a národní osvěty, č.j. 660 n. o., 20. 3. 1919; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Posmrtná vzpomínka na prof. Ferd. Vaňka a Th. Kinsera s. 1; Prof. Ferdinand Vaněk, s. 5; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České, č.j. 700/ai 1918,

do funkce konzervátora oboru pro památky historické, umělecké a lidové, zřejmě bylo oproti předchozí praxi každý rok obnovováno, jelikož toto první jmenování po vzniku Československé republiky se vztahovalo pouze na rok 1919.

Ferdinand Vaněk se podílel také na restaurování radnice, a to především obhajobou později realizovaného projektu, o němž již byla řeč v jiných souvislostech.³¹⁷ Jednalo se o přístavbu třetího patra a úpravu facady již stávající budovy pocházející z roku 1559. K přestavbě radnice městské zastupitelstvo přikročilo po požáru střechy radnice v roce 1918, který byl řekněme posledním podnětem pro přistoupení ke změně dávno nevyhovujícího stavu, kdy počet místností radnice nebyl dostatečný pro chod úřadu.³¹⁸ Autorem zmíněných úprav, které byly jednou ze tří možných návrhů řešení,³¹⁹ byl architekt Josef Fanta,³²⁰ který v tomto případě navrhl provedení novorenesanční obnovy. Na uměleckých pracích se podíleli stejně jako v případě opravy arciděkanského kostela malíři Ladislav Novák, Josef Čejka a sochaři Čeněk Vosmík a František Rous. První z uvedených sochařů je autorem alegorií *Pracovitost a Spořivost*, bust Pavla Kristiana z Koldína a Václava Matěje Krameria a poprsí Štítonoše, druhý dodal zbalé alegorické sochy *Spravedlnost* a *Dobročinnost*.³²¹ Přestavba radnice probíhala v letech 1918 až 1925.³²² Zřejmě na základě předešlých společných pracovních zkušeností se Vaněk během přestavby radnice stal opět jakousi prodlouženou rukou Fanty, který se na něj obracel mj. i při vyřizování svých záležitostí na stavebním odboru města Klatov. Fanta totiž do Klatov jen dojížděl a mnoho instrukcí či jiných dokumentů proto posílal po Vaňkovi.³²³

---

23. 3. 1918; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Odbor Klubu čs. turistů v Klatovech (rukopis); Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2.

³¹⁷ Viz VANĚK, F. *K přestavbě starobylé klatovské radnice*.

³¹⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Klatovské památky stavební a umělecké. DUCHOŇ, B. *K přestavbě klatovské radnice*.

³¹⁹ Důležitým aspektem všech tří návrhů bylo zakomponování nutné opravy budovy a zároveň navýšení prostoru pro kanceláře úředníků. První varianta pouze počítala s opravami radnice, takže by došlo pouze k navrácení do její podoby před požárem. Záležitost chybějících prostor tudíž neřešila. Druhou variantou bylo navrácení radnice do původního stavu, s tím, že by došlo k jejímu rozšíření o jedno patro. Třetí a poslední varianta byla zcela zaměřena na záležitost rozšíření prostor, kdy řešením byla výstavba úplně nové radnice. Tato varianta byla asi nejproblematičtější. Více podrobností viz VANĚK, F. *K přestavbě starobylé klatovské radnice*.

³²⁰ Josef Fanta je autorem řady architektonických návrhů pro město Klatovy.

³²¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Klatovské památky stavební a umělecké. Soupis soch uměleckých a řezb figurálních v Klatovech a okolí, s. 2.

³²² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Pozvánka Sdružení Klatovanů v Praze na vzpomínkový večer, Lo. 907/49; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Tabulky označující památky klatovské; VANĚK, F. *K přestavbě starobylé klatovské radnice*; BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 114.

³²³ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis J. Fanty F. Vaňkovi o zákrocích na radnici, 4. 7. 1921; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis J. Fanty F. Vaňkovi o plánovaných pracích při přestavbě radnice, 14. 12. 1923.

Dalšími památkami, které se staly předmětem konzervátorského zájmu Vaňka a Hostaše, byly například zbytky starého městského opevnění nebo Příkopský mlýn, který pocházel z druhé poloviny 15. století a byl původně určen ke zboření, ovšem podařilo se ho zachránit a provést potřebné opravy.³²⁴ Dále provedli oba konzervátoři opatření vedoucí k zachování rozsáhlých sgrafit na domě čp. 70 na rohu ulic Krameriova a tehdejší Klášterní, dnes Plánické, která byla náhodou odhalena a následně v letech 1912 až 1913 podrobně zkoumána a poté restaurována.³²⁵ Mimo Klatovy se oba dva angažovali v okolních městech a okresích, například ve Štěpánovicích a Loučimi, kde se nacházely staré fresky, nebo v Neurazech a Sušici. V Rábí, ale i na Klenové, Pajreku a Rýzemberku prosadil Vaněk zajišťovací práce a na hradě Švihov přispěl k zakonzervování freskové výzdoby. Na Domažlicku mimo jiné zachránil budovu staré milavečské školy před zbouráním a vypracoval návrh jejího případného využití.³²⁶ Jako konzervátor vykonával také na základě zvláštní volby zemské umělecko-historické komise dohled nad opravami vícovského kostelíku na Přešticku.³²⁷

V období první světové války se Vaněk opět ve spolupráci s Hostašem zasloužil o zdokumentování a především o zachování mnoha významných památek, které by jinak byly zničeny v rámci rekvizic. Jednalo se především o památky zvonařské a kovářské neboli o umění kovotepecké a kovolitecké. K nim Vaněk vypracovával odborné posudky a odhady a Karel Hostaš se opět zhostil právně historického zdůvodnění významnosti a nutnosti zachování těchto uměleckoprůmyslových památek. S těmito argumenty podávali různé reklamace a intervence,³²⁸ protože jak se sám Vaněk k tehdejší situaci vyjádřil „...způsob, jakým se výběr rekvirovaných zvonů prováděl, nebyl ve všem správný, zejména, že nedál se odvod za dozoru odborných znalců našich památek a bez dodatečné revise, která dala se

³²⁴ Příkopskému mlýnu se však smutný osud nakonec stejně naplnil, byl zbořen na počátku 30. let 20. století. Šlo o v pořadí třetí mlýn na mlýnské stoce, původním městskému vodnímu náhonu. Sady Mercandinovy. Přátelé české historie [online]. [Cit. 7. 2. 2013]. Dostupné z: <http://www.prateleceskehistorie.estranky.cz/clanky/historie---clanky/mercandinovy-sady.html>

³²⁵ BENEDIKT, J. Historie klatovského musea v letech , s. 92; SCHORŮK, A. *Nejnovější a nejuplněnější plán*.

³²⁶ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České, č.j. 700/ai 1918, 23. 3. 1918; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; CHYTLIL, K. *Ferdinand Vaněk*, s. 6; BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 92; BROUSKOVÁ, L. Ferdinand Vaněk, s. 12.

³²⁷ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis děkana Václava Heindla F. Vaňkovi o jeho schválení, 20. 12. 1909; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis děkana Václava Heindla F. Vaňkovi o plánované opravě krytiny kostela, 21. 5. 1912; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Odpověď F. Vaňka na žádost c. k. zemského konzervátorského úřadu pro král. České, č.j. 700 ex 1918, datovaná 12. 3. 1918, obsahující životopisná data, 23. 3. 1918.

³²⁸ Jako příklad uvádím žádost F. Vaňka ze dne 12. 2. 1917, aby byly navraceny cinové svícny s barokními podstavci farnímu úřadu v Stříbrných Horách. Tyto svícny byly odebrány při všeobecné rekvizici, avšak Vaňkem byly označeny za archeologicko-umělecky cenné. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Prohlášení F. Vaňka, 12. 2. 1917.

*snadno provést, když sebrané zvony shromážděny byly na jediném místě.*³²⁹ Mnoho památek bylo již odvezeno do sběrný a Vaněk musel včas zakročit, aby byly navráceny dříve, než by došlo k jejich zničení.³³⁰ Oprávnění k těmto zásahům byli Vaněk s Hostašem pouze díky tomu, že byli řádně ustanovenými konzervátory kompetentními v jednotlivých sekcích a do jejich pravomoci spadalo i přezkoumávání kovových zařízení. Ostatně je důležité říci, že tak nekonali pouze z vlastního popudu, ale taktéž podle instrukcí Zemského konzervátorského úřadu pro království české, popřípadě na základě žádostí dalších osob, zpravidla farářů, v účinek vlivu úředně jmenovaných konzervátorů.³³¹

Tyto záchranné akce mohli provádět Hostaš a Vaněk v okresech klatovském, domažlickém, sušickém, přeštickém a blatenském, přičemž Vaňkovi byly svěřeny okresy Klatovy, Domažlice a Sušice.³³² Pro tyto oblasti figurovali také jako prostředníci mezi již zmíněným centrálním zemským konzervátorským úřadem a jednotlivými úřady, které spravovaly či vlastnily památky (např. hejtmanství, biskupské vikariáty, děkanské a farní úřady), zejména když bylo nutné zjistit, jaké všechny památky mají být před rekvizicí ochráněny nebo které z cenných památek již byly odvezeny do sběrný.³³³ Mezi celou řadou zachráněných památek byl například i požární zvon věžního Vondry, známý spíše jako zvon

---

³²⁹ VANĚK, F. Zvonaři a kováři, s. 132.

³³⁰ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Oznámení c. k. zemského konzervátorského úřadu pro král. České o vrácení zvonu z r. 1698, č.j. 2750 ex 1917, 7. 11. 1917.

³³¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Oznámení c. k. zemského konzervátorského úřadu pro král. České o podávání návrhů na záchranu píšťal a varhan, č.j. 2650/17, 15. 10. 1917; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Žádost farář J. Vaňka z Dolních Nezdic, 12. 11. 1917; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Zplnomocnění F. Vaňka k prohlídce předmětů kostelních ve sběrně c. k. zemským konzervátorským úřadem pro král. České, č.j. 121 ex 1917, 23. 1. 1917; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Jmenování F. Vaňka odborníkem na přezkoumání kov. zařízení c. k. památkovým úřadem v okresech Klatovy, Domažlice a Sušice, č.j. 1742, 31. 7. 1916.

³³² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Jmenování F. Vaňka odborníkem na přezkoumání kov. zařízení c. k. památkovým úřadem v okresech Klatovy, Domažlice a Sušice, č.j. 1742, 31. 7. 1916; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Oznámení o jmenování F. Vaňka znalcem při odevzdávání kov. předmětů c. k. památkovým úřadem v okresech Klatovy, Sušice, Domažlice, č.j. 1712 ex 1916, 4. 8. 1916; BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 105.

³³³ Vaněk na základě instrukcí Zemského konzervátorského úřadu pro království české informoval biskupské, děkanské a farní úřady ve spravovaných oblastech formou oběžníku, který obsahoval zejména pokyny k ochraně památek, a poté naopak přeposílal z těchto úřadů zemskému konzervátorskému úřadu soupisy památek, které bylo v jeho správní oblasti nutné ochránit. Viz např. VMH Klatovy. A – OA. lastivědné muzeum dr. Hostaše v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Dopis z Biskupského vikariátu a Děkanského úřadu v Nové Kdyni V. Vaňkovi, č.j. 505, 9. 12. 1917; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Dopis z Farního úřadu v Pocinovicích F. Vaňkovi, č.j. 14, 7. 1. 1918; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Zplnomocnění F. Vaňka k prohlídce předmětů kostelních ve sběrně c. k. zemským konzervátorským úřadem pro král. České, č.j. 121 ex 1917, 23. 1. 1917.

Vondra,³³⁴ který byl ulit roku 1759 v dílně pasovského zvonáře Antonína Petra Jacominiho a nacházel se v Černé věži v Klatovech.³³⁵ Vaněk byl v tomto případě dokonce přímo delegován Zemským konzervátorským úřadem pro království české jako zástupce tohoto úřadu při komisionálním jednání o osudu zvonu Vondra a mohl tedy bezprostředně ovlivnit, zda bude uchráněn, nebo vydán k válečným účelům.³³⁶ Stejně tak zakročili Vaněk i Hostaš proti rozebrání měděného krytu na Černé věži a konfiskaci různých měděných ozdob na okapech střechy arciděkanského kostela. Z vybavení kostela uchránili před roztavením a válečným využitím i mnoho kovových liturgických nádob.³³⁷ V ohrožení byli i varhanní píšťaly klatovských kostelů. O zabavení a zničení všech těchto památek pro vojenské účely usilovala tzv. Programová generální komise kovů a zvonů, vůči níž museli Vaněk s Hostašem vystupovat zejména v posledním roce války.³³⁸

Jak již bylo zmíněno, po vzniku Československé republiky byl Vaněk ve funkci konzervátora potvrzen ministerstvem školství a národní osvěty. V tomto období usiloval společně s Hostašem, jemuž byl mandát konzervátora rovněž prodloužen, o důsledné dodržování nového nařízení proti vývozu památek do ciziny.³³⁹ Samozřejmě pokračovaly i různé intervence v zájmu zachování památek, ohrožených po skončení války zejména pozemkovou reformou. Do centra jejich pozornosti se dostaly zejména hrady jakožto významné památek české historie. Poukazovali na jejich dezolátní stav a navrhovali, jak je zrestaurovat a poté dále udržovat. Pečlivou argumentací se jim podařilo přesvědčit významné kruhy, především památkový ústav, který se v té době nenacházel v dobré finanční situaci,

---

³³⁴ PLÁNIČKA, F. Dr. K. Hostaš, s. 10.

³³⁵ Zvon Vondra byl (a dodnes je) již třetím zvonem, který zní z výšin Černé věže. První byl ulit v roce 1581 Martinem Jindrou. Pojmenování Vondra je původně lidové, oficiálně nesl zvon jméno Ondřej Bartoloměj. V roce 1758 byl zvon zničen vlivem požáru, který pohltil velkou část města. Ulitím nového Vondry byl pověřen již zmíněný Jacomini. Tento zvon je znám především pro své rozměry (průměr při okraji 1,95 m, vnitřní výška 1,64 m), a váhu (3 915 kg). VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk. Prof. Ferdinand Vaněk 3. Klatovské památky stavební a umělecké. PLÁNIČKA, František. *Klatovský Vondra líčí své osudy* (rukopis). Poněkud jiné údaje nám zanechal sám Vaněk, o původu tohoto zvonu píše v Okrese politickém: „...velký zvon Vondra 3864 kg těžký, od roku 1557 čtyřikrát přelítý (po druhé r. 1559 od domácího zvonáře Martina Jindry, posledně r. 1759 v Klatovech od mistra A. P. Jakominyho z Pasova.“ VANĚK, Ferdinand. Okres klatovský. In *Království České IV. Jihozápadní Čechy*. Praha: Pavel Körber, 1911, s. 353. Nedokážu v tuto chvíli rozhodnout, kdo se mýlil.

³³⁶ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis c. k. zemského konzervátorského úřadu pro království České o jeho zastupování při jednání o užití zvonů k účelům válečným, č.j. 2246 ex 1916, 2. 10. 1916.

³³⁷ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Žádost F. Vaňka o zakročení c. k. zemského památkového úřadu pro král. České proti zamýšlené rekvizici měď. krytu na Černé věži a tepané části měď. úžlabí na děk kostele, 7. 9. 1918.

³³⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. In memoriam prof. Ferd. Vaňka. s. 1-2; PLÁNIČKA, F. *Za profesorem* s. 2; CHYTIL, K. *Ferdinand Vaněk*, s. 6; BENEDIKT, J. *Historie klatovského musea*, s. 92, 108.

³³⁹ Nařízení proti vývozu památek do ciziny bylo, jak píše Jan Benedikt, vydáno kvůli hrozícímu vývozu zámeckých inventářů. BENEDIKT, J. *Historie klatovského musea*, s. 111.

k zachování řady okolních hradů.³⁴⁰ Jako příklad lze uvést tvrz v Lubech, jejíž části měly být postupně zbourány. Nakonec majitel od toho plánu na základě dohody s konzervátory upustil a došlo tak k alespoň k částečnému zachování původní budovy.³⁴¹

Po celou dobu své konzervátorské činnosti byl Ferdinand Vaněk dopisujícím členem Archeologické komise České akademie věd a umění v Praze. Stal se jím již roku 1895, tedy v době, kdy se se svými kolegy teprve připravoval k práci na *Soupisu památek* (tetno projekt byl, jak už bylo ukázáno, hlavní náplní činnosti celé Archeologické komise). Hned od počátku zastával v této komisi funkci jednatele. Tím byl v každém tehdejší politickém okrese ustanoven jeden vybraný odborník na památky, který měl podávat komisi zprávy³⁴² o památkách nacházejících se v daném okrese, na základě čehož pak komise vytvořila základní inventář památek v Čechách a na Moravě, zahrnutých do pozdějšího *Soupisu*. K volbě Vaněka komise zřejmě přistoupila na základě jeho odbornosti v oblasti památek a výtvarného umění. Není od věci připomenout, že tuto pověst si Vaněk vybudoval za pouhých šest let od svého příchodu do Klatov.³⁴³ Vedle toho zastával od roku 1912 také funkci „zpravodaje pro zemětřesení v okrsku klatovském,“ do které byl jmenován Centrálním ústavem pro meteorologii ve Vídni.³⁴⁴

4.3 Další činnost v muzeu

Ferdinand Vaněk při svém působení v klatovském muzeu především pomáhal dr. Hostašovi při výstavách, kterých se muzeum účastnilo a vystavovalo na nich svoji expozici Klatovska. Jednalo se například o Jubilejní zemskou výstavu v Praze uskutečněnou v roce

---

³⁴⁰ PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 2; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; BENEDIKT, J. *Historie klatovského musea*, s. 111.

³⁴¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Jednací protokol agendy konzervátorské r. 1918. Zpráva podaná zemskému památkovému úřadu ve příčině přestavby tvrze v Lubech, 29. 10. 1920; BENEDIKT, J. *Historie klatovského musea*, s. 112.

³⁴² Poněvadž úkolem jednatele bylo podávat zprávy, byli tito functionáři označováni též jako korespondenti Archeologické komise.

³⁴³ VMH Klatovy. A – OaSložka Ferdinand Vaněk 7. Žádost o přijetí funkce jednatele Archeologické komise, č. 1232, 4. 6. 1895; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Malíř prof. Ferdinand Vaněk zemřel. *Národní politika*, 31. 3. 1939; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; BENEDIKT, J. *Historie klatovského musea*, s. 91; Král. město Klatovy na Národopisné výstavě československé v Praze (pokračování). *Šumava*, 22. 6. 1895, roč. 28, č. 25, s. 3.

³⁴⁴ VMH Klatovy. A – OASložka Ferdinand Vaněk 1. Osobní (z roku 1912).

1891.³⁴⁵ Účast klatovského muzea na této výstavě byla podle bezesporu výraznou motivací k dalšímu rozšiřování sbírek muzea. Přispěl k tomu zejména podnět od přípravného výboru samotné výstavy, který chtěl na výstavě prezentovat vysokou úroveň tehdejší české průmyslové a zemědělské výroby a zobrazit pokrok, ke kterému v těchto oblastech došlo od doby, kdy proběhla obdobná výstava v roce 1791. Proto zadal představitelům regionálních institucí sběr dokladů o této úrovni a její dokumentaci. Na základě této pobídky byly shromažďovány předmětů i jiné doklady vypovídající o lidové architektuře, zemědělském náradí a domácí výrobě, typické pro Pošumaví. Svoji práci měli možnost prezentovat zástupci výrobců nábytku, kožedělného průmyslu a zahradnictví (zejména pěstitelé karafiátů). Ferdinand Vaněk byl pověřen instalací předmětů nashromážděných klatovským muzeem na pražském výstavišti. Jednalo se celkem o šedesát předmětů. Ač se to dnes patrně nezdá, tímto vysokým počtem exponátů patřilo muzeum mezi ty ústavy, které přivezly na výstavu nejrozsáhlejší prezentaci svého kraje a své práce. Vaněk klatovské exponuty umístil do retrospektivního oddělení v souboru znázorňujícím selskou vesnici z Klatovska.³⁴⁶ Její součástí byly lidové kroje klatovského regionu, produkce domácí výroby např. hraček, způsob zpracování lnu a vlny na Strážovsku a modely lidové architektury. Úsilí, které pracovníci klatovského muzea na tuto výstavu vynaložili, bylo řádně oceněno. Ústav obdržel od hlavního výboru diplom a klatovská Továrna na stroje, kotlárna, slévárna kovů a železa Leopolda Schiffauera získala zvláštní ocenění za progresivní vynález stroje na fasetování zrcadel.³⁴⁷

Impulsem k dalšímu rozšiřování sbírek byl i další ohlášená celozemská výstava. Jednalo se o Národopisnou výstavu československou, která se konala v roce 1895 od 15. května do 31. října v Praze. Přípravy na ní byly v Klatovech zahájeny již v roce 1892 zřízením krajského odboru pro tuto výstavu, který následně vyvinul velké nasazení při sběru všeho, co mělo národopisný charakter. K původně plánovanému zahájení pražské výstavy

---

³⁴⁵ Zřejmě se jednalo o tutéž výstavu, na níž bylo podle jiných zpráv vystaveno tablo Ferdinanda Vaňka znázorňující město Klatovy a jeho okolí, které vytvořil v rámci své činnosti v *Klubu československých turistů* a bude o ní v souvislosti s tablem ještě pojednáno níže.

³⁴⁶ Jan Benedikt, který se ve své práci *BENEDIKT, J. Historie klatovského muzea*, s. 89-120, dopodrobna rozepisuje o Národopisné výstavě československé uksutečněné v roce 1895 a tvrdí, že selská vesnice z Klatovska byla instalována až na této druhé výstavě, jíž se klatovské museum účastnilo. Svým charakterem expozice selské vesnice skutečně více koresponduje až s touto Národopisnou výstavou, avšak na druhou stranu se nezdá být pravděpodobné, že by tyto dvě výstavy spletli jiní autoři, zejména František Plánička, který byl událostí časově podstatně blíže. Je ovšem také pravdou, že oba dva zmínění autoři se podlé svého dosavadního bádání dopustili několika chyb, takže je třeba jimi předkládané výsledky posuzovat kriticky. Problematika prezentace klatovského muzea na celozemských výstavách každopádně nabízí značný prostor pro další bádání.

³⁴⁷ *SIEBEROVÁ, I. Národopisné aktivity JUDr. Karla Hostaše*, s. 9-10; *PLÁNIČKA, F. Dr. K. Hostaš*, s. 7; *BENEDIKT, J. Historie klatovského muzea*, s. 98; *HOSTAŠ, K. O vzniku a vývoji muzea*, s. 14.

v roce 1848 bylo připraveno vše, aby klatovský region mohl být opět příkladně prezentován, ovšem v Praze došlo k posunutí termínu celé akce. V Klatovech byla tudíž zorganizována vlastní Národopisná výstava v Klatovech, která probíhala od 29. července, kdy byla slavnostně zahájena, do 5. srpna roku 1894 (tedy v době prázdnin) v devatenácti místnostech starého

a nové gymnázia. Klatovská výstava tak patřila mezi mnohé okresní a místní výstavy, které proběhly v letech 1892 až 1894 v českých zemích za účelem „generálky“ na celonárodní výstavu. Muzeum se na výstavě zaměřilo na představení výročních a rodinných zvyklostech na Klatovsku, opět prezentovala typickou domáckou výrobu a tehdy již nezvyklá řemeslná odvětví. Stejně jako v případě předchozí výstavy, společně s muzeem zde prezentovaly také své výrobky či produkty klatovské podniky, drobní výrobci a pěstitelé karafiátů. Dále v expozici samozřejmě nechyběly části kroje, výšivky, paličkované krajky a model typické selské usedlosti z Klatovska spolu se zemědělským náradím.³⁴⁸

Samotná výstava v Praze, na níž měl přípravu expozice klatovského muzea na starosti opět Vaněk jako třetí nejdůležitější osoba klatovského přípravného výboru,³⁴⁹ spočívala v důsledku vyhocené politické situace a napjatých česko-německých vztahů především v prezentaci hraničních okresů, které svými expozicemi měly za úkol prezentovat kulturní vyspělost a samostatnost českého etnika a klást důraz na témata, kterými se české země odlišují od ostatních a prokazují svoji svébytnost.³⁵⁰ Zřejmě na základě tohoto požadavku se expozice klatovského muzea soustředila na zobrazení rozdílu života obyvatel na venkově a v pošumavských městech. K reprezentaci Klatovska bylo vybráno 364 předmětů, které bylo možné považovat za jedinečné a typické pro zdejší region. Jako příklad tvorby na Klatovsku splňující tento účel, uvedu například paličkování ze Strážova. Celá výstava byla rozdělena na pět skupin. Téměř ve všech se nalézaly předměty z klatovského muzea, avšak nejdůležitějším

---

³⁴⁸ Podrobněji se přípravám na Národopisnou výstavu věnuje Jan Benedikt ve svém článku BENEDIKT, J. Historie klatovského muzea, s. 89-120. Zaměřil se zejména na vznik a úsilí krajinského odboru v Klatovech, ustavení tzv. venkovských jednatelů a samozřejmě realizaci výstavy v Klatovech. K Národopisné výstavě v Klatovech (včetně fotodokumentace) viz též: SIEBEROVÁ, I. Národopisné aktivity JUDr. Karla Hostaše, s. 9-12 a PLÁNIČKA, F. Dr. K. Hostaš, s. 5-12; HOSTAŠ, K. O vzniku a vývoji muzea, s. 14. Ke klatovské účasti na výstavě v Praze srov. *Národopisná výstava československá v Praze 1895*. Praha: vlast. nákladem, 1985, s. 22, 27, 31, 32, 45, 29; SIEBEROVÁ, I. Národopisné aktivity JUDr. Karla Hostaše, s. 10.

³⁴⁹ Hlavní slovo v tomto výboru měl samozřejmě Karel Hostaš a také tehdejší ředitel reálného a vyššího gymnázia v Klatovech R. Beer. *Národopisná výstava československá v Praze 1895*, s. XXIX.

³⁵⁰ SMOLÍK, L. JUDr. Karel, s. 2; PLÁNIČKA, F. Dr. K. Hostaš, s. 7; BENEDIKT, J. Historie klatovského muzea, s. 99; Král. město Klatovy na Národopisné výstavě, s. 1; Ma-má-. Král. město Klatovy na Národopisné výstavě Československé v Praze. *Šumavan*, 15. 6. 1895, roč. 28, č. 24, s. 1.

byla skupina „C. výstavy krajové“, kde si návštěvníci mohli prohlédnout expozici nazvanou „Klatovsko.“³⁵¹

Vaněk kromě instalace této expozice přímo v Praze spolupracoval v rámci příprav na výstavu s Ing. Schvarzerem na tvorbě map klatovského okresu. Tyto mapy znázorňovaly jednotlivá tehdy objevená a prozkoumaná prehistorická pohřebiště, numismatické nálezy, zaniklé tvrze, zemské stezky a první písemní zmínky o každé obci v okrese, pokud byly známé.³⁵² Na tvorbě výstavy se Vaněk podílel i jako jeden z přispěvatelů. Mezi předměty vystavované v expozici „Klatovsko“ mohli návštěvníci najít Vaňkovy akvarely *Údolí řeky Úhlavy, Dřevěný domek se srubem a Ulice v Janovicích*.³⁵³

Důkladné přípravy na pražskou výstavu přinesly muzeu ocenění přípravného výboru Národopisné výstavy československé v Praze v podobě stříbrné medaile a diplomu. Určitým ohodnocením výjimečnosti vystavovaných předmětů, kterými zde klatovské museum prezentovalo svůj kraj, byl i fakt, že některé z nich byly věnovány po skončení výstavy Národopisnému muzeu v Praze jako dar. Jednalo se například o model statku z Kokšína, sbírku keramiky z Kolovče a dřevěné hračky ze Skašovy Lhoty.³⁵⁴ Předměty získané během příprav na výstavu daly základ vzniku samostatného národopisného oddělení (neboli oddělení Klatovska) v klatovském muzeu.³⁵⁵

V dalších letech se muzeum účastnilo s různými svými soubory například výstavy architektů a inženýrů v Praze nebo hudební výstavy konané taktéž v Praze. Poté, co bylo muzeum v roce 1907 přemístěno do budovy městské spořitelny,³⁵⁶ pomáhal Ferdinand Vaněk

---

³⁵¹ KAFRA Josef (ed.). *Národopisná výstava československé v Praze. Hlavní katalog a průvodce*. 3. vydání. Praha: Výkonný výbor Národopisné výstavy československé v Praze, 1895, s. 5-6. Podrobný popis obsahu expozice „Klatovsko“ obsahuje článek na pokračování: Ma-má-. Král. město Klatovy na Národopisné výstavě československé v Praze (pokračování). *Šumava*, 22. 6. 1895, roč. 28, č. 25, s. 1-2; Ma-má-. Král. město Klatovy na Národopisné výstavě československé v Praze (pokračování). *Šumava*, 13. 7. 1895, roč. 28, č. 28, s. 1-2.

³⁵² BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 100; Ma-má-. Král. město Klatovy na Národopisné výstavě Československé v Praze. *Šumavan*, 13. 7. 1895, roč. 28, č. 28, s. 2.

³⁵³ Ma-má-. Král. město Klatovy na Národopisné výstavě Československé v Praze (pokračování). *Šumavan*, 22. 6. 1895, roč. 28, č. 25, s. 2.

³⁵⁴ SIEBEROVÁ, I. Národopisné aktivity JUDr. Karla Hostaše, s. 10; HOSTAŠ, K. O vzniku a vývoji musea, s. 14; Ma-má-. Král. město Klatovy na Národopisné výstavě Československé v Praze (pokračování). *Šumavan*, 22. 6. 1895, roč. 28, č. 25, s. 2.

³⁵⁵ BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 101.

³⁵⁶ Stejně jako v případě vzniku klatovského musea v roce 1882, stál i za výstavbou nové budovy spořitelny Karel Hostaš, jakožto tehdejší náměstek starosty města Klatovy a zároveň ředitel spořitelny. Tato budova se dvěma dvěma křídla byla postavena v dnešní Hostašově ulici (čp. 1/IV) a ihned se stala nejen sídlem spořitelny, která do té doby užívala prostory na radnici, ale také městského muzea, jehož sbírky se do té doby nacházely v budově bývalého benediktinského gymnázia. Obě uvedené instituce novou budovu obsadily v poměru jedna ku dvěma. Muzeum bylo umístěno v severním křídle. Ve 30. letech 20. století přestala spořitelna svou část budovy využívat a převedla ji na muzeum, které zde sídlí dodnes. Budovu navrhoval plzeňský architekt Rudolfem Štechem a dnes je sama o sobě představuje velmi hodnotnou architektonickou památku. HOSTAŠ,

společně s prof. Františkem Řezníčkem³⁵⁷ Karlu Hostašovi s instalací jednotlivých oddělení muzea. Sbírkové byly nejprve tematicky rozmístěny do konkrétních místností, následně byly vystavované předměty umístěny do nově pořízených vitrín a skříní a opatřeny popisky. Konečný stav vypadal takto: Ve sklepních prostorách se nacházelo lapidárium, v přízemí, kde obsadilo muzeum devět místností, se nacházela archeologie, archiv a kanceláře, v prvním patře bylo instalováno v celkem sedmi místnostech národopisné oddělení a konečně pro *Museum umělecko-průmyslové* bylo vyhrazeno deset místností ve středu budovy a jejím východním křídle.³⁵⁸ Slavnostní otevření muzea proběhlo 7. července 1907, zároveň bylo připomenuto dvacet pět let jeho existence.³⁵⁹ Vaňkovo působení v klatovském muzeu, jehož byl spoluvůrcem, mu vcelku logicky přineslo záhy členství v kuratoriu Městského muzea Klatovy, jak již bylo výše v úvodu kapitoly zmíněno. Po rozdělení muzea na dva samostatné ústavy v roce 1908 zasedal jak v kuratoriu Městského historicko-archeologického muzea, tak i v kuratoriu Městského průmyslového muzea. Vedle toho byl Vaněk kromě muzejního poradce a kustoda, o čem již byla také řeč, členem muzejního představenstva. V kuratoriu Muzea historicko-archeologického působil nejen jako zástupce pracovníků muzea, ale hlavně jako zástupce obce. K výkonu této funkce byl zvolen obecním zastupitelstvem tehdy ještě královského města Klatovy v roce 1918 na období let 1919 až 1921.³⁶⁰ Zjevně však byl volen poté opakovaně znovu. Když v roce 1928 odešel z kuratoria historického muzea jeho místopředseda, ředitel gymnázia Rudolf Soukup, byl Vaněk zvolen na jeho místo. V téže roce se stal zároveň předsedou kuratoria průmyslového muzea.³⁶¹ Konečně v roce 1930 byl jmenován tajemníkem muzejní správy.³⁶²

Po celou dobu svého působení v muzeu byl velmi aktivní a i v pokročilém věku se neustále zajímal o jeho chod. Až do července roku 1938 docházel do muzea téměř denně, zdržoval se však pouze na co nejnutnější dobu, zejména aby podepsal dokumenty, které se

---

K. O vzniku a vývoji muzea, s. 16; VANĚK, F. JUDr. Karel Hostaš, s. 14-15; BENEDIKT, J. Historie klatovského muzea, s. 105; SMOLÍK, L. JUDr. Karel Hostaš, s. 3.

³⁵⁷ František Řezníček byl členem muzejního kuratoria a při stěhování muzea do budovy městské spořitelny uspořádal hlavně přírodopisnou sbírku. HOSTAŠ, K. O vzniku a vývoji muzea, s. 16.

³⁵⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. *Klatovské museum vzpomíná*, s. 4; HOSTAŠ, K. O vzniku a vývoji muzea, s. 16; PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 3; PLÁNIČKA, F. Dr. K. Hostaš, s. 8; BENEDIKT, J. Historie klatovského muzea, s. 105.

³⁵⁹ Podrobnosti o průběhu slavnostního otevření, například přehled významných hostů, přepis zahajovací řeči starosty města Aloise Maška apod. obsahuje článek Slavnostní otevření muzea král. města Klatov v nové budově. In *Věstník Městského muzea v Klatovech 1882-1908*. Klatovy: vlast. nákladem, 1909, s. 5-11.

³⁶⁰ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Oznámení král. města Klatovy o zvolení zástupce obce do kuratoria Historického a národopisného muzea, č.j. 10495, 19. 10. 1918.

³⁶¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Oznámení o úmrtí Ferdinanda Vaňka radou města Klatovy a kuratoria městského muzea v Klatovech; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Posmrtná vzpomínka na prof. Ferd. Vaňka a Th. Kinsera, s. 1.

³⁶² BENEDIKT, J. Historie klatovského muzea, s. 110.

bez jeho podpisu neobešly.³⁶³ Důvodem ukončení těchto návštěv byla až nemoc, která Vaňka postihla a znemožnila mu pokračovat v osobní účasti na práci muzea.³⁶⁴ Celkově lze říci, že Vaněk věnoval městskému muzeu v Klatovech přes polovinu svého života.

4.4 Malířská činnost

Akademický malíř Ferdinand Vaněk, byl v rámci své výtvarné tvorby, které se vedle vyučování a práce pro muzeum věnoval po celý život³⁶⁵ věrný škole národopisného romantismu, jehož základními prvky jsou kresba, perspektiva, kompozice a kolorit. V případě Vaňka vynikal jeho cit pro kolorit, který se vyznačoval barevnou přirozeností, přesností v detailech a „*hřejivým teplem, které odráží osobnost umělce.*“³⁶⁶

Pokud nebudeme počítat Vaňkovy ilustrační práce, které tvořili převážnou část jeho tvorbu, pak musíme konstatovat, že svoje kresby a malby nikdy nevystavoval, ani je nenabízel k prodeji. Práce neilustrační povahy maloval jen pro své vlastní potěšení. Protože si na živobytí vydělával za katedrou a později v muzeu, zůstalo pro něj výtvarné umění hlavně koníčkem, který zároveň vystudoval.

Vaněk se specializoval převážně na perokresbu, kterou požíval hlavně při ilustracích, a krajinářské akvarely. V obou technikách dosahoval podle všeho znamenitých výsledků. V případě ilustrací lze toto tvrzení posoudit prolistováním některých jím ilustrovaných děl. V případě krajinářské tvorby víme pouze tolik, že byl autorem rozměrného devítidílného panoramatického pohledu na Klatovy z Hůrky vzniklého v roce 1909. K této práci pojmenované *Panorama Klatov a okolí*³⁶⁷ připsal Vaněk, jak již bylo na jiném místě zmíněno,

---

³⁶³ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 4. Děkovný dopis F. Vaňka členům kuratoria obou muzeí za blahopřání k 85. narozeninám, 5. 1. 1935.

³⁶⁴ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Klatovské museum památce Ferd. Vaňka. *Práce*, 21. 6. 1949; Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 3; PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 3; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; VMH BENEDIKT, J. *Historie klatovského muzea*, s. 105.

³⁶⁵ Důkazem toho je například i první díl Vančurových *Dějin někdejšího královského města Klatov*, které Vaněk ilustroval, vyšel poprvé v druhé polovině 20. let. Osmdesát let prof. Ferdinanda Vaňka.

³⁶⁶ PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 3.

³⁶⁷ V článcích vydaných v rámci oslav několika životních jubileích v životě Ferdinanda Vaňka je Panorama Klatov a jeho okolí ceněno zejména pro svoji „*geometrická přesnost.*“ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Klatovské museum památce Ferd. Vaňka. *Práce*, 21. 6. 1949

doprovodný článek *Rozhled s Hůrky*, který však patrně nebyl nikdy publikován.³⁶⁸ Hůrka byla ostatně podle Vaňkova vnuka jedno z nejoblíbenějších míst jeho dědečka v Klatovech a cesta na ni jednou z dvou nejoblíbenějších tras, na jejímž konci sedával na oblíbené lavičce.³⁶⁹ Dále víme o existenci akvarelů zachycujících Křesťanovský vršek nebo klatovskou pouť.³⁷⁰

Podle pramenů z doby Vaňkova úmrtí můžeme odhadovat, že většina jeho obrazů se tehdy nacházela v klatovském muzeu, v kancelářích starosty na radnici, v domácnostech některých klatovských rodin, s nimiž Vaňkova rodina udržovala přátelské vztahy³⁷¹ a v neposlední řadě samozřejmě v rodině samotného Ferdinanda Vaňka. Mezi práce, které byly alespoň známé, lze zařadit triptych *Alegorie noci*. Vedle krajin také nejednou zachytil stavební a umělecké památky, které již dnes neexistují.³⁷² Své práce, zejména ilustrace, signoval Vaněk značkou FVĀ.³⁷³

Zajímavostí je dochovaná olejomalba, již je Vaněk autorem. Jedná se o obraz hlavního oltáře, na němž je znázorněn sv. Michael bojující s drakem, patronem hřbitovního kostela, v němž se portrét nachází.³⁷⁴ Podle dochovaných zpráv se jednalo o velmi vydařenou práci („*znamenitě komponovaný a velmi působivý*“),³⁷⁵ avšak již v době Vaňkova úmrtí, nebylo jeho autorství této malby nikterak připomínáno. Přitom ještě v oslavných člancích k Vaňkovým sedmdesátinám se hovořilo o tom, jak je tato jeho malba všem v Klatovech velmi dobře známá.³⁷⁶ Tato skutečnost může být určitým exemplem o pomíjivosti světské slávy nebo spíše krátké paměti veřejnosti. Pouhých dvacet let stačilo, aby občané města

³⁶⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Klatovsko. Přírodní krásy, Doubrava, Hůrka. VANĚK, Ferdinand. *Rozhled s Hůrky. Doprovod k panoramatu p. prof. Vaňka* (strojový rukopis), 27. 1. 1926.

³⁶⁹ VANĚK, K. Náš dědeček, s. 1.

³⁷⁰ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Odbor Klubu čs. turistů v Klatovech (rukopis); PACOVSKÝ, J. Stezka profesora, s. 167; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. ALBERT, František. Pro paměť a potřebu města i kraje. *Český směr*, 31. 8. 1929.

³⁷¹ Například Vaňkovo spolužák s pražské reálky Karel Stibál vlastnil obraz malovaný olejem a několik skic, které Vaněk vytvořil ještě v době studií na Akademii. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Blahopřejný dopis K. Stibála k Vaňkovým pětasedmdesátinám, 4. 1. 1925.

³⁷² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Klatovské museum památce Ferd. Vaňka. *Práce*, 21. 6. 1949; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Zpráva k 20. výročí smrti prof. Ferdinanda Vaňka, březen 1959; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. *Klatovské museum vzpomíná*, s. 5; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Data o životě a díle prof. Ferd. Vaňka; PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 3; BROUSKOVÁ, L. Ferdinand Vaněk, s. 12.

³⁷³ CHYTIL, K. *Ferdinand Vaněk*, s. 5.

³⁷⁴ Kostel sv. Michala je jediným ze tří původních hřbitovních kostelů v Klatovech, který přečkal výbuch střelného prachu v roce 1783. Jedná se původně o gotický kostel, který prošel barokní přestavbou, zároveň byla k lodi přistavěna pětiboká kaple. Kostelík slouží dodnes svému účelu. VANĚK, F. Okres klatovský, s. 357; TEJČEK, M. Klatovské hřbitovní kostely, s. 67.

³⁷⁵ K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 1.

³⁷⁶ Srov. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Klatovské museum památce Ferd. Vaňka. *Práce*, 21. 6. 1949; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. *Klatovské museum vzpomíná*, s. 4; PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 3; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2.

Klatov zapomněli. A co teprve jejich současníci, kterým až na pár čestných výjimek jméno Ferdinand Vaněk vůbec nic neříká.

4.5 Vzpomínková výstava

Řada Vaňkových děl bylo možné zhlédnout na vzpomínkové výstavě Městského muzea v Klatovech, která byla zahájena 19. 6. 1949 a trvala do konce července téhož roku. Výstava se uskutečnila při příležitosti výročí hned několika životních jubileí Ferdinanda Vaňka - stého výročí jeho narození, desátého výročí jeho úmrtí a také bylo při této příležitosti připomenuto padesát let, které Vaněk během svého života věnoval práci pro klatovské městské muzeum.³⁷⁷ Kromě výtvarných děl, jako byly akvarelové pohledy na různá místa Klatovska, představila výstava návštěvníkům Vaňka prostřednictvím jeho studií, náčrtků, poznámek, zápisů, rukopisů i výtisků odborných článků a osobních dokumentů a dokladů. Vystavena byla například ukázka *Časopisu Společnosti přátel starožitností českých v Praze, Program c. k. reálného a vyššího gymnasia v Klatovech za školní rok 1902/1903*, jedna z fresek v arciděkanském kostele, na jejichž záchraně se Vaněk podílel, nebo fotografie z poutního průvodu u Chaloupky.³⁷⁸

Protože mnoho prací Vaňka bylo v soukromém vlastnictví, vyjadřoval již v roce 1924 článek věnující se Vaňkovi a jeho práci přání, aby jeho práce byly klatovským museem nashromážděny a vyžity jako Vaňkova obrazárna. Protože z dokladů, které se vážou k výstavě z roku 1949, nelze takovýto záměr vyčíst, usuzuji, že zůstalo pouze u přání a na výstavě byly vystaveny obrazy, které již předním muzeum nebo město vlastnilo.³⁷⁹

K stému výročí narození Ferdinanda Vaňka proběhla ještě jedna akce, a to vzpomínkový večer, který uspořádalo *Sdružení Klatovanů v Praze* v rámci své členské schůze

---

³⁷⁷ Pozvánka na tuto vzpomínkovou výstavu byla opatřena kresbou části Klatov, na které se vyjímá Černá věž spolu s hradbami města. Jedná se o kresbu s názvem *Pohled na Klatovy od tzv. Špitálské brány v stol. XVI.*, jejímž autorem byl samozřejmě Ferdinand Vaněk. Kresba byla použita i na děkovný list, jenž byl zasílán jako odpověď na kondolence po Vaňkově smrti. Tento děkovný list nechala vytvořit *Rada města Klatov a Kuratorium Městského muzea průmyslového pro Pošumaví* v Klatovech. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Pozvánka na vzpomínkovou výstavu; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Děkovný list.

³⁷⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Klatovské muzeum památce Ferd. Vaňka. *Práce*, 21. 6. 1949, VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Pozvánka na vzpomínkovou výstavu; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Štítky ze Vzpomínkové výstavy náležící k vystavovaným předmětům.

³⁷⁹ Prof. Ferdinand Vaněk, s. 5.

17. prosince 1949. V rámci tohoto spolku se sdružovali klatovští rodáci žijící v Praze. Scházeli se v hotelu Zlatá husa, kde měli zřízenou spolkovou místnost. Zřejmě se jednalo především o bývalé gymnazisty z Vrchlického reálného gymnázia, lze tedy očekávat, že mezi nimi byla řada Vaňkových bývalých studentů. V rámci tohoto vzpomínkového večera vystoupil se svojí přednáškou Miloš Vočadlo.³⁸⁰

Této velké výstavě věnované osobě Ferdinanda Vaňka měla předcházet realizace stálé expozice, která by návštěvníkům představila trojici mužů, která se nejvíce zasloužila o klatovské muzeum i klatovskou historiografii – Hostaše, Vančuru a Vaňka. Tato výstava byla naplánovaná na rok 1944, otevřena pro veřejnost měla být 22. června. O realizaci této výstavy už z dostupných pramenů nic nevíme, vzhledem k probíhající válce k ní pravděpodobně jednoduše nedošlo.³⁸¹

5 Pedagogická činnost

Vedle své odborné i výtvarné práce pro klatovské městské muzeum byl Ferdinand Vaněk velmi oceňován také jako pedagog. Na klatovském reálném a vyšším gymnáziu působil jako středoškolský profesor kreslení, krasopisu a geometrie plných 20 let - od roku 1889 až do října 1909, kdy odešel na zasloužený odpočinek.³⁸² Vaňkův příchod na klatovské gymnázium roku 1889 byl vázán na další a možná významnější personální změny, které zde tehdy proběhly. Během nich byl kromě jiných přeložen z Klatov dosavadní profesor kreslení Jan Vrba a jeho místo tak mohl zaujmout Ferdinand Vaněk.³⁸³

---

³⁸⁰ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Pozvánka Sdružení Klatovánů v Praze na vzpomínkový večer, Lo. 907/49.

³⁸¹ Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. *Klatovské muzeum vzpomíná*, s. 5.

³⁸² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Popisný štítek; VMH Klatovy A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Oznámení o úmrtí Ferdinanda Vaňka ředitelstvím a profesorským sborem Státního reálného gymnázia Jaroslava Vrchlického v Klatovech; VMH Klatovy A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Klatovské muzeum památce Ferd. Vaňka. *Práce*, 21. 6. 1949; VMH Klatovy A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Životopisný článek bez názvu (strojopis); VMH Klatovy A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. *Klatovské muzeum vzpomíná*, s. 5; VMH Klatovy A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Data o životě a díle prof. Ferd. Vaňka; K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 1; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem., s. 2; PLÁNIČKA, F. *Za profesorem*, s. 3; BROUSKOVÁ, Libuše. Ferdinand Vaněk. *Klatovský deník*. 29. 3. 1999, roč. 8, č. 74, s. 12.

³⁸³ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech vydaný za školní rok 1889-1890*. Klatovy: vlast. nákladem, 1890, s. 56; JANDA, V. Poslední, s. 1-2.

Vaňkovi první pedagogické zkušenosti sice sahají až do roku 1872, jak již bylo podrobně rozepsáno výše, ovšem teprve v Klatovech získal místo profesora kreslení, na které čekal od složení státní zkoušky plných 12 let. Definitivně mu bylo místo profesora potvrzeno až po třech letech působení na klatovském reálném a vyšším gymnáziu v roce 1892.³⁸⁴ Dalším možným postupem v pedagogické kariéře bylo povyšování do jednotlivých hodnostních tříd. Ferdinand Vaněk postoupil v dubnu roku 1901 do VIII. hodnostní třídy a počátkem roku 1908 byl povýšen do VII. hodnostní třídy.³⁸⁵

Profesor Ferdinand Vaněk vyučoval hlavně kreslení v prvních až čtvrtých ročnících, kde byl tento předmět zařazen v učebních osnovách jako povinný, v rozsahu čtyři hodiny týdně pro každý ročník. Na vyšším gymnáziu kreslení Vaněk vyučoval pouze jako nezávazný neboli nepovinný předmět, a to v hodinové dotaci 4 hodiny týdně pro jedno tzv. oddělení, které bylo utvořeno ze zájemců, kteří se na tento předmět přihlásili.³⁸⁶ Po tříleté pauze, kdy se tento nepovinný předmět nevyučoval, byla hodinová dotace snížena na 3 hodiny týdně pro jedno oddělení. Je otázkou, čím byla ona tříletá pauza způsobena. Jako nejpravděpodobnější se jeví domněnka, že se na tento předmět jednoduše nepřihlásil dostatečný počet žáků. Podobná situace nastala i v několika dalších letech.³⁸⁷

Hodiny kreslení se podle Vaňkova rozvrhu vyučovaly vždy jako tzv. dvouhodinovky a v některých třídách během nich působili také asistenti kreslení, pokud na škole ten který rok

---

³⁸⁴ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Oznámení c. k. zemské školní rady pro království České o potvrzení definitivního udělení profesorského titulu pro Ferdinanda Vaňka, č.j. 23227 1892, 20. 9. 1892.

³⁸⁵ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1900-1901.* Klatovy: vlast. nákladem, 1901, s. 3; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Oznámení c. k. reál. a vyš. gymnásia v Klatovech o povýšení do VII. hodnostní třídy, č.j. 540, 31. 12. 1907.

³⁸⁶ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1900-1901.* Klatovy: vlast. nákladem, 1901, s. 6.

³⁸⁷ Kreslení jako nepovinný předmět se nevyučovalo v školních letech 1889/1890, 1890/1891, 1891/1892, 1892/1893, 1893/1894, 1894/1895, 1895/1896, 1896/1897, 1897/1898, 1898/1899, 1899/1900, 1901/1902, 1902/1903, 1903/1904. *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1889-1890*, s. 29; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1890-1891.* Klatovy: vlast. nákladem, 1891, s. 35; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1891-1892.* Klatovy: vlast. nákladem, 1892, s. 33; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1892-1893.* Klatovy: vlast. nákladem, 1893, s. 33; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1893-1894.* Klatovy: vlast. nákladem, 1894, s. 45; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1894-1895.* Klatovy: vlast. nákladem, 1895, s. 45; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1895-1896.* Klatovy: vlast. nákladem, 1896, s. 26; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1896-1897.* Klatovy: vlast. nákladem, 1897, s. 46; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1897-1898.* Klatovy: vlast. nákladem, 1898, s. 78; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1898-1899.* Klatovy: vlast. nákladem, 1899, s. 6; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1899-1900.* Klatovy: vlast. nákladem, 1900, s. 6; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1901-1902.* Klatovy: vlast. nákladem, 1902, s. 55; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1902-1903*, s. 39; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1903-1904.* Klatovy: vlast. nákladem, 1904, s. 47-49.

byli.³⁸⁸ Místo asistenta v hodinách Ferdinanda Vaňka zastávali postupně Josef Lyer (1889-1892),³⁸⁹ Jan Slavík (1892-1893),³⁹⁰ František Link (1896-1897),³⁹¹ Jan Michálek (1904-1907)³⁹² a Bohumil Aupitz (1907-1908).³⁹³ Vzhledem ke svému aprobačnímu zaměření měl Vaněk po celou dobu svého působení na klatovském gymnáziu na starosti správu kabinetu kreslení, který se také v některých výročních zprávách označoval jako kabinet technický.³⁹⁴

Geometrické rýsování učil Vaněk v Klatovech pouze během prvních dvou let svého zdejšího působení,³⁹⁵ krasopis naposledy ve školním roce 1900/1901.³⁹⁶ Od té doby vyučoval pouze kreslení. Důvod není těžké uhodnout. Při výuce kreslení ve všech čtyřech ročnících nižšího reálného gymnázia, kdy byla navíc téměř vždy ve dvou ročnících zřízena jedna paralelní třída, musel Vaněk celkem odučit v šesti třídách po čtyřech hodinách. Jeho pracovní úvazek na vyšším a reálném gymnáziu, pokud nebudeme počítat kreslení jako nepovinný předmět na vyšším gymnáziu, tak dohromady činil 24 vyučovacích hodin týdně. K otevření více než jedné třídy docházelo samozřejmě tehdy, když se přihlásilo či bylo přijato více žáků, od školního roku 1901/1902 byly otvírány dvě paralelní třídy pravidelně. Není tudíž s podivem, že právě od tohoto školního roku vyučoval Vaněk až do konce své pedagogické kariéry pouze kreslení. Kdyby totiž při tomto navýšení tříd vyučoval i krasopis, který byl narozvrhován do roku 1897/1898 po jedné hodině týdně v prvním až třetím ročníku ročníku a od roku 1898/1899 pouze v prvním a druhém ročníku, a geometrické rýsování, které se

³⁸⁸ VMH v Klatovech. A - OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Kalendář profesorstva českého 1898 F. Vaňka, nestr.

³⁸⁹ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydáný za školní rok 1889-1890, s. 29; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydáný za školní rok 1890-1891, s. 35; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydáný za školní rok 1891-1892, s. 33.

³⁹⁰ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydáný za školní rok 1892-1893, s. 33.

³⁹¹ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydáný za školní rok 1896-1897, s. 45.

³⁹² *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydáný za školní rok 1904-1905. Klatovy: vlast. nákladem, 1905, s. 33; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydáný za školní rok 1905-1906. Klatovy: vlast. nákladem, 1906, s. 29; *Výroční zpráva c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydaná za školní rok 1906-1907. Klatovy: vlast. nákladem, 1907, s. 25.

³⁹³ *Výroční zpráva c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydaná za školní rok 1907-1908. Klatovy: vlast. nákladem, 1908, s. 23, 25.

³⁹⁴ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydáný za školní rok 1894-1895, s. 73; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydáný za školní rok 1902-1903, s. 38-40; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydáný za školní rok 1903-1904, s. 48, 49; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydáný za školní rok 1904-1905, s. 27, 30-33, 44; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydáný za školní rok 1905-1906, s. 27-30; *Výroční zpráva c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydaná za školní rok 1906-1907, s. 23-25, 33; *Výroční zpráva c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydaná za školní rok 1907-1908, s. 23-27; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Kalendář českých profesorů 1902-1903 F. Vaňka, nestr.

³⁹⁵ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydáný za školní rok 1889-1890, s. 29; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydáný za školní rok 1890-1891, s. 35.

³⁹⁶ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech* vydáný za školní rok 1900-1901, s. 5.

vyučovalo dvě hodiny týdně v druhém až čtvrtém ročníku, činil by jeho pracovní úvazek, s přihlédnutím na existenci paralelních tříd, 36 nebo 37 hodin týdně, což samozřejmě nebylo možné ani v tehdejší době. Dokud byla na škole otevírána pouze jedna třída v ročníku, mohl Vaněk vyučovat i krasopis, protože jeho úvazek bez nepovinného kreslení činil pouze 23 nebo 24 hodin týdně, pokud vyučoval ve všech třídách, jak tomu bylo například v školním roce 1894/1895 nebo 1900/1901 a nedělil se o krasopis s jiným vyučujícím, jako tomu bylo například s Ladislavem Háčkem v školních letech 1898/1899 až 1902/1903, s Antonínem Novákem ve školním roce 1895/1896 nebo také s Františkem Churavým ve školním roce 1893/1894. V takovém případě byl jeho úvazek ještě nižší a činil pouze 20 a méně hodin týdně.³⁹⁷

Tomu všemu nasvědčují také dochované rozvrhy, z nichž plynu, že Vaněk neučíval více než zmíněných 24 hodin týdně. Buď učil pouze kreslení ve všech třídách, kde se vyučovat mělo, anebo tolik hodin vzhledem k neexistenci paralelních tříd neměl, a tím pádem mohl vyučovat také krasopis a geometrické rýsování. Avšak zcela přesně to říci nelze, protože Vaňkovy rozvrhy obsahují pouze zápis o tom, v jakých třídách učil a kolik hodin a dále jiné značky, jejichž význam není znám.³⁹⁸ Z jeho dochovaných rozvrhů také můžeme popsat Vaňkův obvyklý školní den. Například ve školním roce 1902/1903 vyučoval každý den od osmi do dvanácti, popřípadě do dvou hodin odpoledne, ovšem v takovém případě měl hodinovou pauzu na oběd. Vyučování probíhalo od pondělí do soboty.³⁹⁹

V době, kdy Vaněk vyučoval pouze kreslení ve všech uvedených třídách, byla výuka krasopisu a geometrického rýsování svěřována jiným pedagogům. Oba uvedené předměty

---

³⁹⁷ Srov. *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydaný za školní rok 1893-1894, s. 44, 45; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydaný za školní rok 1894-1895, s. 44, 45; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydaný za školní rok 1895-1896, s. 25; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydaný za školní rok 1896-1897, s. 45; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydaný za školní rok 1897-1898, s. 77; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydaný za školní rok 1898-1899, s. 5; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydaný za školní rok 1899-1900, s. 5; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydaný za školní rok 1900-1901, s. 5; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydaný za školní rok 1900-1901, s. 5; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydaný za školní rok 1901-1902, s. 55; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydaný za školní rok 1902-1903, s. 39; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydaný za školní rok 1904-1905, s. 34; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydaný za školní rok 1905-1906, s. 30.

³⁹⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Notes F. Vaňka pro školní rok 1891/1892; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Notes F. Vaňka pro rok 1895; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Kalendář profesorstva českého 1898 F. Vaňka, nestr.; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Kalendář profesorstva českého 1899 F. Vaňka, s. 5.

³⁹⁹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Kalendář českých profesorů 1902-1903 F. Vaňka, nestr. Podobnou strukturu Vaňkova běžného dne lze vyčíst i v jiných letech, například roku 1898 či 1899. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Kalendář profesorstva českého 1898 F. Vaňka, nestr.; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Kalendář profesorstva českého 1899 F. Vaňka, s. 5.

zpravidla vyučovali ti, kteří měli aprobaci na matematiku. V prvních dvou letech Vaněk vyučoval všechny tři předměty, ale ne ve všech třídách, pro které byly rozvrhovány. Děлил se o ně s Josefem Lyerem.⁴⁰⁰ Během školních let 1891/1892 a 1892/1893 vyučoval tyto dva předměty Karel Rozum a zároveň také v jedné třídě i kreslení.⁴⁰¹ V školním roce 1893/1894 vyučoval na škole krasopis a geometrické rýsování na František Churavý.⁴⁰² Od roku 1894/1895 vyučoval geometrické rýsování Antonín Novák, od roku 1895/1896 pak i krasopis.⁴⁰³ Ten se o vyučování krasopisu v roce 1896/1897 dělil s Františkem Fibingerem, protože na ústavě byly otevřeny dokonce tři paralelní třídy.⁴⁰⁴ V roce 1897/1898 vyučoval krasopis, geometrické rýsování a dokonce i v jedné třídě kreslení, protože v té době na škole byli tři paralelky, suplent František Churavý.⁴⁰⁵ Pravidelně tyto dva předměty vyučoval někdo jiný, jak je již výše zmíněno, od roku 1901/1902. Od tohoto školního roku začal tyto dva předměty plně zastávat suplent Ladislav Háček, který zároveň působil také jako asistent kreslení pro některé třídy.⁴⁰⁶ Od školního roku 1903/1904 převzal tyto předměty suplent Karel Vaněček.⁴⁰⁷ A na podzim 1905 přijala pro tyto předměty nového učitele, suplenta Stanislava Schillera.⁴⁰⁸

Rok před ukončením své pedagogické dráhy, tedy ve školním roce 1907/1908 vyučoval Ferdinand Vaněk na klatovském gymnáziu již pouze po dobu prvního pololetí. Na druhé pololetí dostal od konce ledna kvůli nemoci dovolenou. Během ní ho zastupoval dosavadní asistent kreslení Bohumil Aupitz, který byl na základě této skutečnosti ustanoven suppletem.⁴⁰⁹ Vaňkova dovolená pokračovala i po zahájení školního roku 1908/1909 a poté byla prodloužena na celou dobu školního roku. Vaňka tento rok ve výuce jeho předmětů

---

⁴⁰⁰ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydáný za školní rok 1889-1890, s. 29; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydáný za školní rok 1890-1891, s. 35.

⁴⁰¹ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydáný za školní rok 1891-1892, s. 33; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydáný za školní rok 1892-1893, s. 33.

⁴⁰² *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydáný za školní rok 1893-1894, s. 44-45.

⁴⁰³ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydáný za školní rok 1894-1895, s. 44-45; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydáný za školní rok 1895-1896, s. 26.

⁴⁰⁴ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydáný za školní rok 1896-1897, s. 45.

⁴⁰⁵ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydáný za školní rok 1897-1898, s. 77.

⁴⁰⁶ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydáný za školní rok 1900-1901, s. 5; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydáný za školní rok 1901-1902, s. 55; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydáný za školní rok 1902-1903, s. 39.

⁴⁰⁷ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydáný za školní rok 1903-1904, s. 49; *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydáný za školní rok 1904-1905, s. 27, 30-34.

⁴⁰⁸ *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydáný za školní rok 1905-1906., s. 27, 30; *Výroční zpráva c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydaná za školní rok 1906-1907, s. 23; *Výroční zpráva c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydaná za školní rok 1907-1908, s. 25.

⁴⁰⁹ *Výroční zpráva c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech* vydaná za školní rok 1907-1908, s. 23, 25.

zastupoval suplent Josef Mracký.⁴¹⁰ V říjnu roku 1909 odešel Vaněk z ústavu na základě *ministerského uznání*. Ačkoliv podle výroční zprávy gymnázia odchází z ústavu na trvalý odpočinek na základě vlastní žádosti, zřejmě zas až tak dobrovolný jeho odchod nebyl, jak naznačuje dochovaná osobní korespondence. Na jeho místo byl dosazen suplent Julius Müller, který do Klatov přišel z gymnázia v Příbrami, kde kreslení původně neučil.⁴¹¹

Ačkoliv se Vaněk pro pedagogickou dráhu rozhodl spíše z nutnosti, než že ji považoval za životní sen (tím byla tvorba umělce – malíře), sám přiznával, že učitelské povolání ho bavilo a v počátcích, jako mladý učitel, si užíval i úctu, kterou k němu chovalo okolí.⁴¹² Tato úcta vyplývala obecně z tradičního postavení učitele ve společenském žebříčku, kterému však již tehdy neodpovídalo finanční ohodnocení jeho práce. V případě Vaňka však uvedená úcta jistě také odrážela jeho specifický přístup k žákům. Právě proto, že nebyl pouze pedagogem, ale také malířem, dbal ve svých hodinách více na kvalitu žákovských prací, než na jejich kvantitu. Stejně tak si kvalitní práce cenil a přistupoval podle toho v hodinách i ke svým žákům. Jak vzpomínal například jeho žák Václav Janda, Vaněk v hodinách pečlivě sledoval práci svých žáků, povzbuzoval je v jejich snažení. Když bylo nutné je poučit a opravit, učinil tak, ale laskavě s přátelským a upřímným pohledem.⁴¹³

V rámci své výuky přivedl řadu žáků k umělecké dráze jako například Ladislava Nováka či portrétistu Ottu Peterse,⁴¹⁴ kteří se pak podíleli na restaurátorských pracích a opravě arciděkanského chrámu, respektive na opravě a rozšíření radnice, jak již bylo zmíněno výše.⁴¹⁵ Mezi Vaňkovy žáky patřil i Josef Tomášek,⁴¹⁶ grafik Vojtěch Michal, akademický malíř - figuralista Jan Tomášek⁴¹⁷ či karikaturista a akademický grafik Josef Čejka. Vedle toho zlákal pro uměleckou dráhu i tyto žáky: architekta prof. dr. Josefa Fantu,⁴¹⁸

---

⁴¹⁰ Tamtéž, s. 23-27; *Výroční zpráva c. k. státního reálného a vyššího gymnasia v Klatovech vydaná za školní rok 1908-1909*. Klatovy: vlat. nákladem, 1909, s. 33, 35, 37.

⁴¹¹ *Výroční zpráva c. k. státního reálného a vyššího gymnasia v Klatovech vydaná za školní rok 1909-1910*. Klatovy: vlast. nákladem, 1910, s. 17, 20; VMH v Klatovech. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 1909-1910?

⁴¹² VANĚK, F. *Mé povolání učitelské*, s. 115.

⁴¹³ VANĚK, F. *Mé povolání učitelské*, s. 115; JANDA, V. *Poslední*, s. 1-2.

⁴¹⁴ Otto Peters (* 5. října 1882, Dolce u Přeštic - † 1952) vystudoval Uměleckou průmyslovou školu v Praze. Specializoval se na podobizny a figurální tvorbu. Maloval např. T. G. Masaryka, A. Švehlu, K. Kramáře aj.

⁴¹⁵ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Klatovské památky stavební a umělecké. Zpráva o umělcích pracujících na děkanském kostelu a radnici.

⁴¹⁶ Josef Tomášek (* 5. května 1899 - † 24. května 1967) byl zřejmě mladším bratrem Jana Tomáška. Hrob Jana Tomáška [online]. [Cit. 16. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.vets.cz/vpm/6243-hrob-jan-tomasek/>.

⁴¹⁷ Jan Tomášek (* 7. prosince 1886 - † 19. února 1916), akademický malíř a pedagog: Působil v armádě jako nadporučík 75. pěšího pluku. Během bojů v první světové válce byl zraněn a tomuto zranění podlehl. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Oznámení o úmrtí J. Tomáška; Hrob Jana Tomáška [online]. [Cit. 16. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.vets.cz/vpm/6243-hrob-jan-tomasek/>.

⁴¹⁸ *Sedmdesát pět let prof. Ferdinanda Vaňka*, s. 2; VANĚK, F. *Mé povolání učitelské*, s. 116.

malíře Adolfa Liebschera, architekta Lablera. Ti byli Vaňkovými žáky ještě na jeho prvním působišti, na české reálce v Praze. Později se s nimi setkával v rámci svých konzervátorských a muzejních činností.⁴¹⁹ V rámci těchto pracovních styků se například jeho bývalý student Vojtěch Walter, přednosta literárního oddělení Státního nakladatelství v Praze, se Vaňkovi v dopise jako jeho bývalý student připomíná. Zároveň ho ubezpečuje, že „*vzpomínky* [na něj, na Vaňka] *jsou velmi živé a velmi milé.*“⁴²⁰ Nejen, že v hodinách věnoval Vaněk zvýšenou pozornost nadaným žákům, ale také jim pomáhal v oblasti dalšího studia, zejména prostřednictvím svých bývalých spolužáků, kteří nyní na Akademii výtvarných umění působili jako pedagogové.⁴²¹

Obecně byl Vaněk velmi oceňován za svůj vztah ke studentům, kterým ochotně poskytoval rady v oblasti umění. Celkově byl jeho pedagogický přístup popisován jako liberální, s cílem předat žákům znalosti a vést je k jejich osvojení. Téměř ve všech životopisných článcích věnujících se Vaňkovi je popisován jako velmi hodný učitel,⁴²² dokonce v jednom z nich se o něm tvrdí, že „*...jako učitel vynikal svatou trpělivostí a krajní shovívavostí.*“⁴²³

Již v kapitole věnující se Vaňkově činnosti v klatovském muzeu byl zmiňován systém jeho zapisování si poznámek. V souvislosti s konstatováním, že Vaněk k tomuto zapisování využíval i školní sešity, je nutné zmínit, že takto nepostupoval pouze v rámci své publikační a konzervátorské činnosti, ale i v rámci své činnosti pedagogické. Příkladem mohou být již taktéž jednou zmíněné dochované Vaňkovy přednášky z doby, kdy vyučoval na reálném gymnáziu v Kolíně.⁴²⁴ I ty si psal na rubové strany cvičebních listů žáků. K zapisování poznámek využíval Vaněk také své profesorské notesy, do kterých si kromě známek žáků a vpisování stavu počasí do kalendáře, jenž byl součástí notesu, psal také adresy některých spolupracovníků, vyúčtování cestovního, přehledy výdajů za jednotlivé měsíce nebo záznamy

⁴¹⁹ VANĚK, F. Mé povolání učitelské, s. 116.

⁴²⁰ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Blahopřejný dopis V. Waltra F. Vaňkovi, 21. 12. 1932.

⁴²¹ Viz dopis Bohumíra Roubalíka, na kterého s F. Vaněk obrátil, jakožto ředitele ústavu. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis Bohumíra Roubalíka F. Vaňkovi o podmínkách přijetí studentů na Akademii umění v Praze, 6. 6. 1905.

⁴²² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Popisný štítek; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Oznámení o úmrtí Ferdinanda Vaňka ředitelstvím a profesorským sborem Státního reálného gymnázia Jaroslava Vrchlického v Klatovech; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Klatovské museum památce Ferd. Vaňka. *Práce*, 21. 6. 1949; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Životopisný článek bez názvu (strojopis); VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. *Klatovské museum vzpomíná*, s. 5; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Data o životě a díle prof. Ferd. Vaňka; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 1; Sedmdesáté a páté narozeniny, s. 2; PLÁNIČKA, F. *Za*, s. 3; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2.

⁴²³ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Životopisný článek bez názvu (strojopis).

⁴²⁴ Viz pozn. č. 138.

o tom, komu půjčil a na jakém způsobu splácení se s ním dohodl.⁴²⁵ Mezi tyto údaje si zapisoval své poznámky pro jednotlivá díla, zejména pro Soupis památek. Jestli tak činil až poté, co uplynul příslušný školní rok, aby tím lépe využil prostor v notesu, nebo k příležitostným poznámkám využíval své notesy již během školního roku, protože je nosil neustále u sebe, nedokážu rozhodnout.⁴²⁶ Zdá se mi však přeci jen o něco pravděpodobnější druhá naznačená varianta výkladu.

Hovoříme-li o tom, co vše se nám dochovalo z Vaňkovy pozůstalosti, je z hlediska jeho pedagogické činnosti zajímavé to, že Vaněk si na lístečky malého formátu přepsal přehled zákonů věnující se školské problematice, konkrétně třeba zákon o dalším vzdělávání učitelů, o právním postavení učitelů, o školní povinnosti, o učebních pomůckách atd. Co bylo příčinou těchto prepisů, není zřejmé, nicméně udivující je jak samotná činnost, tak i zvolený formát pro tyto prepisy. Vaněk navíc všechny tyto lístečky poctivě označil a poté složil do obálky, na niž vytvořil seznam řazený podle označení všech lístečků uložených v obálce.⁴²⁷

V rámci své pedagogické činnosti v Klatovech působil Vaněk také v několika školských orgánech. Již od roku 1901 byl členem školního výboru Průmyslové školy pokračovací v Klatovech, kde navíc vykonával funkci zástupce správy vyučování. Jednalo se čestnou funkci, do níž byl pravidelně jmenován c. k. místopředsedstvím a později zemskou politickou správou zřejmě až do roku 1927, protože poslední opětovné jmenování do této funkce bylo provedeno v roce 1924 rovnou na dobu tří let.⁴²⁸ V témže orgánu byl Vaněk hned v roce 1901 zvolen místopředsedou.⁴²⁹

---

⁴²⁵ Díky tomuto prameni například víme, že Vaněk platil za byt nájemné 36, 66 zl. měsíčně, že synovy lekce hry na housle stály Vaňka 6 zl. měsíčně, kolik zaplatil u krejčího a jak vysoké byly například příspěvky do jednotlivých spolků, jichž byl členem. Bezesporně zajímavé jsou i dochované používané varianty jmen jeho dětí. Zatímco nejmladší syn byl „Jenda“ či „Jeník“, o něco starší dcera byla prostě „Mařka.“ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Kalendář profesorstva českého 1900 F. Vaňka; VMH Klatovy. A – OA Složka Ferdinand Vaněk 3. Kalendář českých profesorů 1902-1903 F. Vaňka.

⁴²⁶ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Kalendář profesorstva českého 1900 F. Vaňka; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Kalendář českých profesorů 1902-1903 F. Vaňka.

⁴²⁷ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Zákony.

⁴²⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Jmenování Ferdinanda Vaňka c. k. místopředsedstvím zástupcem správy vyučování ve školním výboru Průmyslové školy pokračovací v Klatovech, č. 49.310, 23. 3. 1901; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Jmenování Ferdinanda Vaňka c. k. místopředsedstvím zástupcem správy vyučování ve školním výboru Průmyslové školy pokračovací v Klatovech, č. 40318, 20. 3. 1905; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Jmenování Ferdinanda Vaňka c. k. místopředsedstvím zástupcem správy vyučování ve školním výboru Průmyslové školy pokračovací v Klatovech, č. 160.165, 20. 7. 1908; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Jmenování Ferdinanda Vaňka c. k. místopředsedstvím zástupcem správy vyučování ve školním výboru Průmyslové školy pokračovací v VMH Klatovy. A – OA. Klatovech, č. 426.727, 27. 12. 1915; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Odpověď F. Vaňka na žádost c. k. zemského konzervátorského úřadu pro král. České č.j. 700 ex 1918 datovanou 12. 3. 1918, obsahující životopisná data, 23. 3. 1918; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Jmenování Ferdinanda Vaňka Zemskou správou politickou zástupcem správy průmyslového vyučování ve školním výboru živnostenské školy pokračovací v Klatovech, č. 11/5-1228-ai.1921, 14. 11. 1921; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Jmenování

V roce 1910 byl Ferdinand Vaněk jmenován na dobu tří let náhradníkem školní rady v Klatovech.⁴³⁰ Tuto funkci však nevykonával jako zástupce pedagogického sboru, což už by ani nemohl, protože v té době byl již rok na odpočinku, ale jako delegát nominovaný městem. Kdy se z náhradníka stal řádným členem této školní rady, není přesně známo, nicméně víme, že v roce 1918 byl opětovně zvolen členem školské rady.⁴³¹ Přesun z pozice náhradníka na řádného člena tedy musel proběhnout někdy před tímto rokem. Je přitom možné, že se tak stalo někdy v roce 1913 či 1916, protože zastupitelstvo si zástupce do školní rady volilo na tříleté období. Na druhou stranu tomuto tříletému intervalu neodpovídá rok 1918 a hlavně – během první světové války mohlo být vše úplně jinak.

6 Kulturní a jiná angažovanost

Vedle konzervátorské a pedagogické činnosti se Ferdinand Vaněk v Klatovech aktivně zapojoval do politiky, do práce místních spolků či do jakýchkoliv kulturních aktivit ve městě a okolí. Od roku 1918 (1919) byl členem městského zastupitelstva,⁴³² kde byl aktivní zejména ve stavebním odboru (dnešní terminologií by to byl odbor výstavby a územního plánování) a dále pak v odborech živnostenském a patronátním. Zejména působení ve stavebním odboru mu pomáhalo účinněji prosazovat zákroky v oblasti památek, jako tomu bylo například u odhalených sgrafit na domě čp. 70 v Krameriově ulici, nebo v případě zbytků městského opevnění, u nichž prosadil jejich zachování a využití bezprostředního okolí hradeb

---

Ferdinanda Vaňka Zemskou správou politickou zástupcem správy průmyslového vyučování ve školním výboru živnostenské školy pokračovací v Klatovech, č. 547.263 ai 1924, 29. 12. 1924.

⁴²⁹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Oznámení o zvolení místopředsedou školního výboru pokr. školy průmysl. v Klatovech, 30. 9. 1901.

⁴³⁰ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Oznámení o zvolení Ferdinanda Vaňka náhradníkem v místní školní radě, č. 756, 2. 3. 1910. Srov. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České, č.j. 700/ai 1918, 23. 3. 1918.

⁴³¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. Oznámení o zvolení Ferdinanda Vaňka zástupcem obce Klatovy v místní školní radě, č.j. 1085, 3. 2. 1918.

⁴³² V tomtéž roce, 1919, byl Vaňkovi vystaven také domovský list potvrzující Vaňkovi domovské právo v městě Klatovy. Zda až v tomto roce Vaněk získal domovskou příslušnost v Klatovech je otázkou, avšak má to přímou souvislost se skutečností, že v tomto roce začal Vaněk vykonávat post člena zastupitelstva obce., tudíž zastával úřední post města a mohl z tohoto důvodu domovské právo získat. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. List domovský, č. 5027, 8. 4. 1919. V době, kdy studoval, zřejmě ať už v Chrudimi nebo v Praze disponoval stále domovským právem ve Velvarech. Zajímavostí je, že úředník, který vystavoval tento domovský list, omladil Vaňka o jeden rok, protože mu do kolonky věk vepsal roko narození 1850. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 2. List domovský, č. 19.

pro městské parky (např. dnešní Hostašovy sady).⁴³³ V rámci výkonu funkce člena stavebního odboru, zejména ve stavební komisi, usiloval Vaněk o to, aby docházelo ke stavebnímu rozvoji města v harmonii s dosavadními stavebními památkami Klatov. Dokladem tohoto jeho přístupu je například jeho již několikrát zmíněný příspěvek *K přestavbě starobylé klatovské radnice*. Později, po volbě nového zastupitelstva, působil Vaněk v musejním odboru.⁴³⁴

Vaněk byl také členem v mnoha místních spolcích a kulturních institucích. Nalézáme ho například jako prvního předsedu *Osvětového svazu* (někdy též *Osvětového sboru* či ve funkci jednatele *Okrašlovacího spolku* – zde byl Vaněk činný zejména v oblasti organizování akcí na podporu čistoty veřejných prostranství města a udržování městských sadů.⁴³⁵ V souvislosti s touto jeho činností je nutné připomenout, že Vaněk je také autorem článku, věnující se historii zeleně v Klatovech, konkrétně vzniku a výsadby jednotlivých městských sadů.⁴³⁶

Ačkoli byl Vaněk také jedním ze zakládajících členů *Klubu za starou Prahu*,⁴³⁷ v dostupných seznamech členů klubu vůbec nefiguruje, dokonce ani jako řadový člen.⁴³⁸ Tato skutečnost je poněkud zarážející, protože ve Vaňkově pozůstalosti se dochovaly jeho členské

---

⁴³³ BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 92; BROUSKOVÁ, L. Ferdinand Vaněk, s. 9.

⁴³⁴ Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2.

⁴³⁵ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Odbor Klubu čs. turistů v Klatovech (rukopis); Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem., s. 2; PACOVSKÝ, J. Stezka profesora, s. 167.

⁴³⁶ Dochovaný datovaný strojopisný rukopis je součástí Vaňkovy pozůstalosti, avšak neobsahuje název, ani upřesnění, zda a kde byl publikován. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Klatovsko. Přírodní krásy, Doubrava, Hůrka. VANĚK, Ferdinand. nepojmenovaný článek, 31. 7. 1923.

⁴³⁷ Dosud existující *Klub za starou Prahu* vznikl 28. ledna roku 1900 jako dobrovolné sdružení s cílem ochraňovat architektonické a urbanistické památky města Prahy. Zejména ve svých počátcích se zaměřil na problematiku vltavských břehů, zejména tam, kde je hladina řeky v těsné blízkosti historické zástavby. Mezi zakladatele *Klubu* patřilo mnoho významných osobností té doby, v jeho čele pak stanul Vilém Mrštík. Zachránit významné památky Prahy se klub snažil nejprve prostřednictvím různých petic a protestů, později se díky početným architektům v řadách spolku jeho činnost soustředila na tvorbu záchranných projektů. Vedle toho pořádal *Klub* přednášky, výstavy, vycházky a výlety. Přehled zachráněných architektonických a urbanistických památek a nerealizovaných plánů podává webová stránka *Klub za starou Prahou. Historie*. [online]. [Cit. 27. 1. 2012]. Dostupné z: <http://www.zastarouprahu.cz/>, respektive publikace *Klub za starou Prahu 1899-1909*. Praha: vlast. nákladem, 1909, nestr. Klub svoji činnost rozšířil i mimo Prahu a později byly zřízeny v různých městech jeho pobočky. Díky tomu se klub zajímal o architektonické změny v celých Čechách. Příkladem toho je například právě spor mezi Kroužkem přátel starožitností v Plzni a městem Klatovy v případě přestavby radnice, do něhož se Klub Za starou Prahu na základě spolupráce s Kroužkem vmísil a podpořil jeho stanovisko. V rámci spolupráce mezi Klubem za starou Prahu a plzeňským Kroužkem přátel starožitností bylo jedno číslo klubovního věstníku věnováno náměstí v Plzni (26. 8. 1910, roč. 1. č. 8). Více k historii klubu a jeho práci viz BEČKOVÁ, K. *Sto let Klubu*, s. 12-15, 164; k činnosti Kroužku přátel starožitností naposledy DOMANICKÁ, Jana. Exkurz. „Věc estetického významu, jež v Plzni jest dosud v počátcích.“ Ladislav Lábek jako iniciátor a propagátor uměleckého života v Plzni. In JINDRA, Petr (ed.). *Umění českého západu. Sdružení západočeských výtvarných umělců v Plzni 1925-1951*, Řevnice: Arbor vitae ve spolupráci se Západočeskou galerií v Plzni, 2010, s. 67-74; TÁŽ. Sgrafitovat či nesgrafitovat? Dva přístupy památkové péče k úpravě hlavního průčelí plzeňské radnice. In *Musa pedestris. Sborník ke čtyřicátému výročí městského archivu v Plzni a šedesátým narozeninám Jaroslava Douši*. Plzeň-Ústí nad Labem: Albis International pro Archiv města Plzně, 2010, s. 237-253.

⁴³⁸ *Klub za starou Prahu 1899-1909*, nestr.

legitimace, na nichž je přímo označen jako zakládající člen (tedy nikoli pouze činný).⁴³⁹ Klub přitom ve svých publikacích vedl seznamy jak zakládajících členů, tak členů, kteří přistoupili do klubu později, a ani na těchto seznamech Vaněk nikde nefiguruje.⁴⁴⁰ Kromě Klubu za starou Prahu byl Vaněk také členem *Společnosti přátel starožitností*,⁴⁴¹ *Spolku pro nitřní výzdobu chrámu gymnasiálního*, *Klubu československých turistů*, *Klubu fotografů-amaterů* nebo klatovské *Měšťanské besedy*.⁴⁴²

V klatovském odboru *Klubu československých turistů* působil Ferdinand Vaněk od roku 1889 do roku 1905 jako jeho první jednatel. V roce 1903 byl tímto odborem vydán *Průvodce po Klatovech a okolí*, jehož byl Vaněk autorem. Vaněk se v rámci svého členství v *Klubu* účastnil také značkování turistických cest. Například první turistická cesta z Klatov do Lorety byla označována v roce 1893 právě Vaněkem. Vedle toho poskytoval své fotografie z cest odboru k propagaci a také byl autorem většiny jeho reklamních návštěví. Jeho prací byla rovněž dvě tabla. První mohla veřejnost spatřit během jubilejní zemské výstavy v Praze v roce 1891, znázorňovalo město Klatovy a jeho okolí a bylo vystaveno v turistickém pavilonu. Druhé tablo, obsahující fotografie patrně z vlastních cest, bylo umístěno v prostorách klatovského nádraží.⁴⁴³

Klatovský odbor KČST nechal při příležitosti osmdesátých narozenin Ferdinanda Vaňka, kdy byl ještě stále „praktikujícím turistou,“ pojmenovat po něm jednu z nově upravených stezek. Chtěl tím vyjádřit poděkování za jeho činnost pro klub a také za jeho zásluhy o propagaci Pošumaví prostřednictvím jeho maleb a literárních prací.⁴⁴⁴ Tato stezka, označována jako oficiálně první turistická stezka na Klatovsku,⁴⁴⁵ vedla z Klatov, přesněji z klatovských Velkých sadů (Mercandinovy sady), přes Luby a Hejno k zřícenině kostelíka sv. Bartoloměje a přes Javoří (Javoříčko) do Velhartic. Stezka byla součástí tzv. Šumavské

---

⁴³⁹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Legitimace Klubu za starou Prahu č. 618 z roku 1931; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Legitimace Klubu za starou Prahu č. 454 z roku 1937; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk. Legitimace Klubu za starou Prahu č. 59 z roku 1939.

⁴⁴⁰ Srov. např. Zprávy z klubu. *Za starou Prahu. Věstník Klubu za starou Prahu*, 25. 2. 1910, roč. 1, č. 2, s. 16.

⁴⁴¹ PLÁNIČKA, F. Prof. Ferd. Vaněk pětasedmdesátníkem, s. 13.

⁴⁴² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. In memoriam; VMH Klatovy. A – OA. Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Data o životě a díle prof. Ferd. Vaňka; VMH Klatovy. A – OA. lastivědné Složka Ferdinand Vaněk. FP (zřejmě František Plánička). K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka, s. 4; Sedmdesátpět let prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; Sedmdesáté a páté narozeniny, s. 2.

⁴⁴³ PACOVSKÝ, J. Stezka profesora, s. 167; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. ALBERT, František. Pro paměť a potřebu města i kraje. *Český směr*, 31. 8. 1929.

⁴⁴⁴ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Odbor Klubu čs. turistů v Klatovech (rukopis).

⁴⁴⁵ RUBÁŠ, Ivan. Turistická stezka Ferdinanda Vaňka. *Nové Klatovsko*, 16. 4. 2010, č. 25, s. 13.

tratě Domažlice-Klatovy- Sušice-Vimperk-Volary-Krumlov a tvořila její hlavní část. Délka stezky byla zhruba 30 kilometrů.⁴⁴⁶

Právě po této původní staré luční cestě, která zde vedla ven z Klatov, Vaňek prý denně chodil na procházky a krajinu, která cestu obklopovala, měl velmi rád. I jeho nejstarší vnuk vzpomíná, jak dědečka rád chodil téměř za každého počasí do Lub „k dubku.“⁴⁴⁷ Realizace turistické procházkové stezky právě tudy byla údajně přímo Vaňkovým letitým přáním a proto je nanejvýš logické, že ji klatovský odbor pojmenoval po něm.

Za realizací stezky stál především Vaňkův nástupce ve funkci jednatele odboru klubu turistů František Albert. Jeho snahou bylo vytvořit alternativu výlučně pro pěší, protože díky stoupající motorizaci byl neustále vířen silniční prach a na silnicích nebylo pro chodce bezpečno.⁴⁴⁸ Stávající stezka však byla v dezolátním stavu a velmi často přecházela z jednoho typu cesty na druhý, přičemž také často měnila směr. Cílem její opravy bylo vytvoření celistvější stezky. V roce 1928 došlo k prvním úpravám: cesta byla rozšířena, její povrch se vyrovnal, byla podchycena voda a nasazeny lávky, kromě toho byla cesta opatřena lavičkami a došlo k výsadbě zeleně (křovinami a ovocnými stromy).⁴⁴⁹

V následujícím roce byla 25. srpna 1929 slavnostně otevřena a pojmenována část stezky vedoucí z Klatov až k sv. Bartoloměji.⁴⁵⁰ Na programu slavnostního oteření pronesl proslov kromě jiných předseda Okresního klubu Československých turistů a pokračovací správce průmyslové školy Josef Novotný na téma *O významu a účelu stezky prof. Vaňka*. První procházka, které se účastnili zřejmě zástupci všech vesnic, kterými trasa procházela,⁴⁵¹ se uskutečnila ihned po prosloveh. Byla zahájena v dopoledních hodinách u kolonády v městských sadech a ukončena u sv. Bartoloměje. Druhá procházka byla uspořádána z Měšťanské besedy ve dvě hodiny odpoledne a zakončena byla ve Spáleném lese, kde bylo odborem klatovských turistů a spolkem *Klatovan* zajištěno občerstvení a koncert (Spálený

---

⁴⁴⁶ Podrobně se podobě stezky a jejím jednotlivým zastavením věnuje ve svém článku Jaroslav Pacovský. PACOVSKÝ, J. Stezka, s. 165-168.

⁴⁴⁷ VANĚK, K. Náš dědeček., s. 1-2.

⁴⁴⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Je krásně v té boží přírodě. *Šumavan*, 8. 5. 1929.

⁴⁴⁹ VMH Klatovy. A - OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Odbor Klubu čs. turistů v Klatovech (rukopis); PACOVSKÝ, J. Stezka profesora, s. 166.

⁴⁵⁰ Slavnostní otevření stezky bylo původně plánované již na konec měsíce června, mělo být spojeno s benátskou nocí na rybníce v sadech, na lubských lagunách a na několika místech Drnového potoka. Odbor KČST. *Šumavan*. 1. 6. 1929, č. 42. Charakter slavnostního otevření stezky by tak byl bezesporu zcela jiný. Možná právě to nakonec bylo hlavním důvodem posunutí termínu.

⁴⁵¹ Jednalo se o zástupce vesnic, kterými stezka přímo procházela, ale i těch, kolem nichž vedla. Konkrétně šlo o obce Újezdec, Srstice, Malá Víska, Vrhavec, Křištín, Střeziměř, Radinovy, Neznašovy, Hubenov, Běšiny, Bartoloměj, Tržek, Úloh, Javoří, Malonice, Nemilkov, Velhartice. Slavnostní otevření stezky profesora Ferd. Vaňka. *Šumavan*. 17. 8. 1929, roč. 61, č. 63, s. 2.

nebo také Lubský les se nachází již v první třetině trasy).⁴⁵² K příležitosti otevření stezky byly vydány klubem turistů pohlednice, na níž vyobrazen Ferdinand Vaňek při své procházce na této stezce.⁴⁵³

Než ale mohlo dojít ke slavnostnímu otevření stezky, bylo nutné sehnat k úpravě cesty potřebné finance. Proto klub turistů na jaře roku 1929 vyzýval reklamním sloganem⁴⁵⁴ vysílaným v klatovských kinech k procházce do Spáleného lesa, který byl nejbližším bodem na trase stezky směrem ven z Klatov a už v roce 1928 k němu byla upravena první část plánované trasy v délce 6 kilometrů. Slogan měl zřejmě úspěch, protože klatovští občané začali zasílat místnímu odboru KČST své dobrovolné příspěvky na další realizace stezky. Vedle těchto příspěvků jednotlivců podpořil finančně stezku i klatovský *Okrašlovací spolek*. Vedle toho byly odborem turistů rozesílány řadě občanů Klatov složenky⁴⁵⁵ a samozřejmě byly novinové články popisující již zrealizované práce na stezce nebo vyzývající k procházce stejně jako slogan v kinech a na závěr doplněné žádostí o poskytnutí daru.⁴⁵⁶

K dokončení trasy zřejmě došlo až v roce 1933,⁴⁵⁷ ač bylo původně počítáno s tím, že celá stezka bude dokončena do konce roku 1929. Trasa této druhé, hřebenové části stezky v délce 18-19 kilometrů, je dochována ve své původní podobě do dneška a je značena červenou turistickou značkou.⁴⁵⁸ Rovněž se dochovala jedna z informačních desek vyrobených v roce 1929, která seznamuje turisty s názvem stezky a s hlavními body na její trase.⁴⁵⁹

Otevření stezky Ferdinanda Vaňka bylo pro celé Klatovy velkou událostí. Jistě k tomu přispěla i skutečnost, že se jednalo o jednu z prvních turistických stezek vedoucích ven z Klatov, umožňující Klatovanům utéci z ruchu města ven do přírody. Úspěch a obliba stezky ostatně vedla k realizaci mnoha dalších stezek do okolí Klatov.⁴⁶⁰

---

⁴⁵² Otevření stezky prof. Ferd. Vaňka Klatovy–Velhartice. *Šumavan*, 17. 8. 1929, roč. 61, č. 63, s. 2; Slavnostní otevření stezky, s. 2; Stezka prof. Ferd. Vaňka Klatovy-Velhartice. *Šumavan*, 24. 8. 1929, roč. 61, č. 64, s. 2.

⁴⁵³ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopisnice. Stezka profesora Ferdinanda Vaňka.

⁴⁵⁴ „Prvního máje jděte do Ráje, do lesa Spáleného! Po lávkách pěti, staří i děti, uzříte, co nového.“ Stezka prof. Ferd. Vaňka: Klatovy-Bartolemej-Velhartice. *Šumavan*. 8. 6. 1929, roč. 61, č. 44, s. 2.

⁴⁵⁵ Dar Okrašlovacího spolku činil 500 Kč a byl určen na realizace cesty, která spojovala Velké sady a lesní komplexy. Složenky, která byly občanům rozesílané, získal odbor darem od městské spořitelny, občanské záložny a okresní hospodářské záložny. Žádáno bylo o dobrovolný příspěvek alespoň ve výši 5 Kč. Odbor KČST, s. 3.

⁴⁵⁶ Stezka prof. Ferdinanda Vaňka. *Šumavan*, 11. 5. 1929, roč. 61, č. 40, s. 2.

⁴⁵⁷ Prof. Ferdinand Vaněk. *Národní politika*. 20. 12. 1934.

⁴⁵⁸ PACOVSKÝ, J. Stezka profesora, s. 165-168; TÝŽ, Osmdesát let prof. Ferdinanda Vaňka, s. 14; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopisnice. Stezka profesora Ferdinanda Vaňka; RUBÁŠ, I. Turistická stezka, s. 13.

⁴⁵⁹ RUBÁŠ, I. Turistická stezka, s. 13.

⁴⁶⁰ PACOVSKÝ, J. Stezka profesora, s. 165-168; Stezka prof. Ferd. Vaňka, s. 2; Odbor KČST, s. 3.

7 Ocenění a upamatování se

V roce 1909 se v Klatovech konala *Hospodářsko-lesnická průmyslová a národopisná výstava pro Pošumaví*. V nově vystavěných pavilonech u Městských sadů vystavovali živnostníci, hospodáři a průmyslníci své výrobky. Od výkonného výboru této výstavy Ferdinand Vaněk pamětní stříbrnou medailí.⁴⁶¹

V roce 1925, kdy již Ferdinand Vaněk ve městě Klatovy pobýval 36. rokem, mu město Klatovy udělilo čestné občanství jako poděkování za jeho zásluhy v oblasti kultury.⁴⁶² Vděčnost a dík mu klatovská veřejnost projevovala různými formami po celou dobu druhé poloviny jeho života. Tradičním způsobem byla osobní blahopřáním předních představitelů města k Vaňkovým narozeninám, která gradovala s jeho narůstajícím věkem. Při jeho pětasedmdesátinách byla například v den jeho narozenin vyslána delegace kuratoria městského muzea, v níž nechyběli předseda kuratoria a ředitel gymnázia Rudolf Soukup, starosta města Karel Peters, dlouholetý spolupracovník a ředitel muzea Karel Hostaš, pokladník kuratoria a ředitel spořitelny Jan Polák a zaměstnanec muzea František Plánička.⁴⁶³ O této události informoval veřejnost místní tisk, který zároveň připomenul zásluhy oslavence prostřednictvím jednoho či více článků. Takovéto oslavné články, vycházející hlavně v době jeho životních jubileí, také – kromě blahopřání Vaňkovi - připomínali občanům Klatovska životní osudy a jeho zásluhy.⁴⁶⁴ Můžeme je označit za druhý pilíř projevu vděčnosti a uznání ze strany klatovské veřejnosti.

Tyto příležitostné biograficky zaměřené články vycházely ještě v prvním desetiletí po jeho smrti. Hlavní osobou, která se snažila o udržování památky Vaňka v mysli veřejnosti, byl

---

⁴⁶¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Oznámení o věnování medaile výkonným výborem Hosp. průmyslové a národopisné výstavy, 26. 4. 1912; Výstava pro Pošumaví v Klatovech r. 1909. Zpráva z pořadatelstva. *Klatovské listy. Týdenník věnovaný zájmům občanským, poučení a zábavě*, 1909, roč. 23, č. 3, nestr.

⁴⁶² VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Oznámení o udělení čestného občanství, č.j. 11.406, dne 5. 9. 1925; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Malíř prof. Ferdinand Vaněk zemřel. *Národní politika*, 31. 3. 1939.

⁴⁶³ Místní zprávy. Kuratorium měst. muzea v Klatovech. *Klatovské Listy*, 24. 12. 1924, roč. 38, č. 52, s. 2.

⁴⁶⁴ Viz například Sedmdesáté narozeniny. *Národní politika*, 31. 12. 1919. čís. 358, s. 2; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; Sedmdesát pět let prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; Sedmdesáté a páté narozeniny, s. 2; Prof. Ferdinand Vaněk, s. 5; Osmdesát let prof. Ferdinanda Vaňka, s. 1; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Osobní. *Klatovské listy*, 15. 12. 1934; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Osmdesát pět let prof. Ferdinanda Vaňka. *Národní politika*, 18. 12. 1934; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Prof. Ferdinand Vaněk – 80 Jahre. *Prager Presse*, 18. 12. 1934; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Prof. Ferdinand Vaněk. *Národní politika*, 20. 12. 1934; Jubileum prof. Ferdinanda Vaňka, s. 1.

autorem řady jeho životopisných krátkých črt František Plánička.⁴⁶⁵ Po jeho smrti však osobnost Ferdinanda Vaňka postupně upadla do zapomnění.

Za zmínku stojí také skutečnost, že Museum ve Velvarech, Vaňkovu rodišti, s ním bylo prostřednictvím korespondence ve styku a oslovilo ho jako jednoho z tehdy nejvýznamnějších a nejpovolanějších rodáků s žádostí o podporu rámci protestní akce muzea proti plánovanému zboření jedné z velvarských architektonických památek, tzv. Panské hospody na náměstí. Vaněk muzeum svojí odbornou argumentací, proč starou budovu zachovat, v protestu podpořil.⁴⁶⁶

8 Závěr života

Celý Vaňkův život byl naplněn mnoha různorodými činnostmi, kterým se věnoval, dokud mu to jeho síly umožňovaly. V posledních deseti letech svého života musel ovšem své životní tempo zvolnit a i když mu byla neustále nabízena spolupráce na různých projektech, často byl nucen svoji účast na nich odmítat.⁴⁶⁷ Důvodem byla především nejrůznější onemocnění, která ho se zvyšujícím se věkem postihovala.

V roce 1912 byl Vaněk stížen revmatickou chorobou, která ho připoutala na lůžko. Nebyl naprosto schopen plnit své dosavadní povinnosti, dokonce některé nezbytné písemnosti za něj zřejmě vyřizoval jeho syn.⁴⁶⁸ Po tomto onemocnění Vaněk podle svých slov ještě tři roky nemohl plně vykonávat všechny své činnosti. Tehdy mimo jiné ustaly práce na posledním *Soupise památek*, který měl zahrnovat okres Strakonice. Navíc k revma se přidalo jakési nervové onemocnění, které se později opakovalo. Nabízí se hypotéza, že vypuknutí této choroby souviselo s nečekanou smrtí Vaňovy dcery Marie a záhy poté i jeho manželky.

---

⁴⁶⁵ Viz například VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Katedra jej přivedla do Klatov. *A-Zet západočeský*, 21. 3. 1944; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Klatovské museum památce Ferd. Vaňka. *Práce*, 21. 6. 1949.

⁴⁶⁶ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis Musea ve Velvarech F. Vaňkovi žádající o podporu v protestu, 15. 2. 1938; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis F. Vaňka podporující Museum ve Velvarech v protestu, 19. 2. 1938.

⁴⁶⁷ Viz například odmítnutí postu čestného předsedy výboru pro zřízení pamětní desky K. Hostašovi v Poleni. VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis F. Vaňka výboru pro zřízení pamětní desky dr. K. Hostašovi, 23. 3. 1934.

⁴⁶⁸ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis děkana Václava Heindla F. Vaňkovi o plánované opravě krytiny kostela, 21. 5. 1912. Dopis obsahuje tužkou sepsaný koncept odpovědi, jejímž autorem je jeden z Vaňkových synů.

Vaněk své pošramocené nervy a revma léčil pobytem v lázních Bad Kreuzen, kde kromě absolvování léčebných procedur načerpával hlavně dobrou náladu a chuť k práci. Nervového onemocnění se však Vaněk bohužel již trvale nezbavil. Jestliže při svém pobytu v lázních charakterizoval svůj psychický stav slovy „...*když mám psínku...tu pak se škaredím a není se mnou mluva.*“⁴⁶⁹, o rok později tyto stavy pojmenovává poněkud pregnantněji: „...*včera jsem byl poněkud mešuge.*“⁴⁷⁰ Naštěstí se jednalo o relativně krátkodobé stavy, takže třeba v červenci 1913 hlásil Vaněk radostně Hostašovi „...*jsem zas normál.*“⁴⁷¹

Další výrazné komplikace se projevily v roce 1927. Napovídá tomu i obsah Vančurových dopisů, v nichž se opakovaně objevují narážky typu: „*pro povzbuzení a posilu Tvých nervů,*“ „*s návratem slunečního světla*“ apod.⁴⁷² Vezmeme-li navíc v potaz Vaňkovu nechuť k práci, špatné snášení zimního období, kdy ho vedle „nervů“ trápila i srdeční indispozice, domnívám se, že se mohlo jednat o středně těžkou sezónní depresi.

Revmatické onemocnění Vaňka rovněž omezovalo zřejmě až do konce jeho života. Zejména v první polovině 20. let jím omlouvá svoji neúčast na kulturních akcích a jiných aktivitách. Asi nejvíce však Vaňka trápilo, že mu toto onemocnění bránilo v jeho oblíbených každodenních procházkách, které tak byly i v následujících letech patrně nejzřetelnějším ukazatelem jeho momentálního zdravotního stavu.⁴⁷³ V roce 1925 se Vaněk se podrobil operaci očního víčka, avšak co bylo přesně důvodem k tomuto zákroku, není známo. Obecně si ke stáří Vaněk stěžoval na špatný zrak.⁴⁷⁴ Je samozřejmé, že i když byl po celý život nezuživý,⁴⁷⁵ s postupujícím věkem ho postihovaly nemoci stále více a více. Jeho zdravotní

---

⁴⁶⁹ VMH Klatovy. A – OA. Archiv. Fond Písemná pozůstalost Karla Hostaše. Dopisy Ferdinand Vaněk 1898-1913. Dopis F. Vaňka K. Hostašovi, 17. 7. 1912.

⁴⁷⁰ VMH Klatovy. A – OA. Archiv. Fond Písemná pozůstalost Karla Hostaše. Dopisy Ferdinand Vaněk 1898-1913. Dopis F. Vaňka K. Hostašovi, 25. 4. 1913.

⁴⁷¹ VMH Klatovy. A – OA. Archiv. Fond Písemná pozůstalost Karla Hostaše. Dopisy Ferdinand Vaněk 1898-1913. Dopis F. Vaňka K. Hostašovi, 10. 7. 1913

⁴⁷² Např. VMH Klatovy. Archiv. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 16. 1. 1927; VMH Klatovy. Archiv. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 23. 2. 1927.

⁴⁷³ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk. Prof. Ferdinand Vaněk 6. Dopis Dunovského F. Vaňkovi, 7. 1. 1921; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis pozdravující F. Vaňka ze schůze abiturientů, 2. 7. 1922; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis Dunovského F. Vaňkovi, 1. 3. 1923; VMH Klatovy. Archiv. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 9. 3. 1930.

⁴⁷⁴ VMH Klatovy. A – OA. Archiv. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 30. 1. 1925.

⁴⁷⁵ Vaněk se o svém zdravotním stavu zmiňuje například v souvislosti s vojenskou službou, ale také například ve svých vzpomínkách na V. Náprstka, kdy neopomene zmínit, že byl stížen „zákeřnou“ chorobou, která ho

stav navíc zejména po psychické stránce ovlivňovalo počasí, zejména dlouhá zima, jak již bylo zmíněno výše. Postupně se přidal ještě ischias, který ho trápil několik měsíců v roce 1927,⁴⁷⁶ a v témže roce i onemocnění srdce.⁴⁷⁷

Aniž bych chtěla bagatelizovat skutečné Vaňkovy zdravotní obtíže v posledních desetiletích jeho života, je na místě konstatovat, že na základě dochované osobní korespondence působí Vaněk jako typ člověka, který se rád pozoruje a tak trochu jako hypochondr si rád postěžuje, co všechno ho strápí. K této domněnce přispívají i dvě vzpomínky jeho nejstaršího vnuka Karla. V jedné popisuje příhodu, kdy Ferdinand Vaněk v osmdesáti letech obratně šplhal na strom „jako veverka,“ aby svým vnukům, těm neobratným městským dětem, ukázal, jak na to. V druhé vzpomínce Vaněk jako sedmdesátník svým vnukům opět ukazuje jednu z rošťáren, a to kotrmelec na houpačce mezi dveřmi.⁴⁷⁸ Na druhou stranu - komu jinému si mohl Vaněk postěžovat, než v dopisech svým přátelům, když v důsledku tragických událostí, kterého ho během jeho dlouhého života postihly, zejména ztráty své manželky a dvou dětí, zůstal sám? Mladší syn Jan žil se svou rodinou v Praze a jeho návštěvy nestačily k rozplynutí Vaňkova pocitu osamělosti.⁴⁷⁹

Ferdinand vaněk zemřel ve středu 29. března 1939 v ranních hodinách po krátké nemoci. Zřejmě se jednalo o nemoc, která si vyžádala hospitalizaci, nebo místem úmrtí byla klatovská okresní nemocnice. Pohřeb se uskutečnil v pátek 31. března v 15 hodin v hřbitovní kapli sv. Michaela, do níž kdysi umístil svůj obraz. Přáním zesnulého bylo, aby poslední rozloučení s ním proběhlo za úplného ticha a bez nějakých velkých poct. Bylo to přání, které nešlo zcela vyplnit, jelikož byl osobou blízkou a významnou pro velký okruh lidí. Pohřbu se tedy zúčastnila nejen rodina, ale také zástupci městské rady, za se s ním nad hrobem rozloučil Dr. F. Flat, jenž reprezentoval zároveň také kuratorium musea, nebo profesorský sbor klatovského gymnázia, jehož ředitel K. Peters měl nad hrobem druhou pohřební řeč.⁴⁸⁰

---

připoutala na lůžko po dobu dvou měsíců. VANĚK, F. Vzpomínky na Náprstkovo průmyslově museum, s. 94.

⁴⁷⁶ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Dopis Karla Stibala F. Vaňkovi, 2. 6. 1927; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Dopis Karla Stibala F. Vaňkovi, 16. 11. 1927.

⁴⁷⁷ VMH Klatovy. Archiv. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!). Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 15. 2. 1927.

⁴⁷⁸ VANĚK, K. Náš dědeček, s. 1-2.

⁴⁷⁹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 7. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi, 19. 3. 1929; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 8. Lístek K. Stibala F. Vaňkovi, 23. 3. 1929.

⁴⁸⁰ Včera v pátek, s. 3; Prof. Ferd. Vaněk mrtev, s. 2. Druhý uvedený článek opět uvádí chybná data v životopise F. Vaňka.

Zádušní mše byla sloužena 1. dubna v 8 hodin v arciděkanském chrámu Narození Panny Marie.⁴⁸¹

Po smrti Vaňka se rozhodlo několik klatovských občanů k uctění jeho památky věnovat určitý finanční obnos způsobem, které by Vaněk jistě ocenil. František Plánička, Vladislav Hostaš a Růžena Dubovská přispěli klatovskému muzeu, Marie Prunarová věnovala finanční dar na klatovské chudé a Jan Polák fondu na opravu jezuitského kostela. Po vzoru těchto dárců se rozhodla pro příspěvek na městskou chudinu také rodina Jana Vaňka.⁴⁸² Samotné město Klatovy projevilo úctu a vděčnosti za záslužnou Vaňkovu práci obvyklou formou – označením jedné z ulic jeho jménem. Jen je možná trochu škoda, že se nejedná o ulici nacházející se více v centru města nebo v okolí sídla muzea.⁴⁸³

Jak se píše v jednom z nekrologů Ferdinanda Vaňka, jeho úmrtím odešel Klatovským „...poslední svědek a účastník oné silné generace českých výtvarníků, kteří své umění dali do služeb budovatelů národního divadla.“⁴⁸⁴

---

⁴⁸¹ VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Oznámení o úmrtí Ferdinanda Vaňka radou města Klatovy a kuratoria městského musea v Klatovech; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Parte Ferdinanda Vaňka; VMH Klatovy. A – OA. Složka Ferdinand Vaněk 1. Profesor Ferdinand Vaněk mrtev.

⁴⁸² K uctění památky zesnulého prof. Ferd. Vaňka. *Šumavan*, 1. 4. 1939, roč. 71, č. 25, s. 4; Dar museu. *Šumavan*, 5. 4. 1939, roč. 71, č. 26, s. 2; Dar museu. *Šumavan*, 8. 4. 1939, roč. 71, č. 27, s. 3; Dary v redakci složené. *Šumavan*, 12. 4. 1939, roč. 71, č. 28, s. 3.

⁴⁸³ BROUSKOVÁ, L. Ferdinand Vaněk, s. 12.

⁴⁸⁴ PLÁNIČKA, F. *Za profesorem* 3.

Závěr

Klatovský učitel, publicista, akademický malíř, konzervátor, topograf a vlastivědný pracovník - tím vším byl za svůj dlouhý život Ferdinand Vaňek. Všechny tyto profese spojuje Vaňkovo výtvarné nadání a jeho záliba v uměleckých a historických památkách. Pro dráhu středoškolského pedagoga se rozhodl především z pragmatických důvodů a jeho kariérní postup nevedl po mechové cestičce, přesto vykonával tuto profesi se snahou kvalitně vzdělat své žáky a nechat v nich vzklíčit nadšení a zápal pro umění.

Již od studijních let započal Vaňek svoji bohatou publikační činností, v níž se věnoval především umělecko-historickým a historicko-topografickým tématům. Mezi jeho nejznámější dílo patří celkem čtyři svazky *Soupisu památek historických a uměleckých v Království Českém od pravěku do počátku 19. stol.*, na němž spolupracoval zejména s Karlem Hostašem. V odborných kruzích je tato práce dodnes považována za fenomenální a nepřekonatelnou nejen z hlediska obsahové kvality zpracování, ale i grafické úpravy dokumentace stavebních a uměleckých památek, která byla zejména dílem Ferdinanda Vaňka. Dokonalé propojení znalosti historických reálií a uměleckého cítění prokázal jako ilustrátor dvousvazkových *Dějiny někdejšího král. města Klatov* Jindřicha Vančury, který svým přispěním pozdvihl kvalitu celého díla.

Veřejností byli a dodnes jsou oceňováni zejména Vaňkovi kresby uveřejněné v různých odborných a popularizačních pracích. Ferdinand Vaňek byl přitom jako vystudovaný akademický malíř také tvůrcem řady obrazů. Tato část jeho tvorby je ovšem dnes takřka neznámá, neboť počet dochovaných obrazů je velmi malý a jejich vlastníky jsou kromě několika výjimek pouze soukromé osoby. V tom lze spatřovat jistý paradox Vaňkova profesního života, protože malířství bylo již od mládí Vaňkovým snem a původně mělo být i jeho hlavní profesí. Další z profesí, jíž se s velkým nasazením věnoval, byla ochrana výtvarných a architektonických památek, a to v některých případech i proti proudu většinového veřejného mínění.

Ve všech těchto oborech se Vaňek mohl plně realizovat až po svém příchodu do Klatov v roce 1889. Vedle své výuky na zdejším reálném gymnáziu se záhy zapojil do činnosti nedávno založeného městského muzea. Tím byla započata jeho dlouholetá a intenzivní spolupráce s Karem Hostašem a Jindřichem Vančurou (který ostatně Vaňka s Hostašem seznámil). Tento trojlístek přátel a kolegů si pak společným nadšením

a nasazením pro zdokumentování dějiny klatovského regionu, zachování významných památek a jejich zpřístupňování veřejnosti prostřednictvím muzea vydobyl zcela mimořádné a dosud nepřekonané zásluhy o klatovskou regionální historii. Ferdinand Vaněk je dnes z této trojice bohužel nejméně známým, ačkoli jeho podíl na objevení a zachování řady památek je velmi výrazný. Stejně tak by bez jeho účasti na publikacích, jakými byli *Soupis památek* nebo *Dějiny města Klatov*, nebyla tato díla do dnes vysoce oceňována. U obou prací je Vaňkovi přiznávána především vysoká kvalita nákresů a ilustrací, je však třeba připomenout, že v rámci jejich spolupráce byl Vaněk rádcem a poslíčkem Vančurovi a administrativním pracovníkem Hostašovi. Byl tedy vlastně onou postavou stojící v pozadí, bez níž by tato velká díla nemohla nikdy vzniknout. Totéž platí i o Vaňkově práci v Městském museu v Klatovech. Ačkoliv vždy bude samo o sobě právem vždy považováno za životní dílo Karla Hostaše, podílela se na jeho tvorbě i slávě se stejným nasazením řada dalších vlastivědných pracovníků a Ferdinand Vaněk byl prvním z nich.

Vaněk však podle všeho roli osoby stojící v pozadí velkých projektů zřejmě přijal zcela dobrovolně. Ve vzpomínkách současníků je Vaněk často charakterizován jako člověk velmi skromný, nevýbojný a nectížadostivý. I proto je tedy Vaněk, ačkoli vykonal mnoho prospěšné a záslužného v oblasti historie a památkové péče, dnes znám podstatně méně, než jeho dva výše zmínění přátelé.

Tato biograficky pojatá práce usilovala o nápravu uvedeného stavu. Pokusila jsem se na základě poměrně bohatých pramenů především z Vaňkovy pozůstalosti popsat životní dráhu Ferdinanda Vaňka a jeho dílo v rozsahu, který si tato osobnost zaslouhuje. Práce postupuje od Vaňkova rodinného zázemí, přes jeho studium, jednotlivé oblasti působení, kulturní a jiné aktivity až po jeho závěr života.

Při studiu života Ferdinanda Vaňka jsem se snažila podrobněji věnovat i jeho rodině. Informace o jeho předcích mi byly dostupné pouze z pramenů osobní povahy. Proto by možná bylo do budoucna zajímavé se podrobněji zaměřit na jejich osudy. V případě Vaňkovy ženy a dcery vyvstává řada otázek, zejména v souvislosti s jejich předčasnou smrtí. Obávám se však, že na ně nelze dát zcela uspokojivou odpověď. Naproti tomu osudy Vaňkových synů, i přes brzkou smrt Oldřicha, skýtají nemalou šanci na zajímavý a přitom z hlediska heuristiky reálný výzkum. Existence potomků Ferdinanda Vaňka rovněž vybízí k možnosti získání dalších podstatných informací o jeho osobě prostřednictvím jejich výpovědí. Tímto směrem se chci v budoucnu k jeho osobě ještě vrátit.

Další příležitost k rozvíjení tématu této diplomové práce představuje dohledání a rozbor obrazů a dalších výtvarných prací Ferdinanda Vaňka. Začít by se mohlo u oltářního

obrazu v kostele sv. Michala, leccos bude jistě k nalezení ve Vlastivědném museu Dr. Hostaše v Klatovech či ve vlastnictví rodiny, konkrétně pravnuka Ferdinanda Vaňka.

Ferdinand Vaněk zřejmě nikdy nebude patřit mezi všeobecně známé osobnosti, přesto snad alespoň tato práce přispěje k většímu povědomí o jeho činnosti většímu okruhu historiků a hlavně pomůže k obeznámení obyvatele klatovského regionu o významné osobnosti tohoto kraje, jakou Ferdinand Vaněk bezesporu byl.

Resümee

Ferdinand Vaněk, Pädagoge, Publizist, akademischer Maler, Konservator, Topograph und heimatkundlicher Arbeiter (18. Dezember 1849, Velvary – 29. März, Klatovy) schrieb sich deutlich in die Geschichte der Stadt Klatovy und in ihre Umgebung ein, wo er lebte und von 1889 bis 1939 arbeitete. Seine künstlerische Begabung nutzte er als Autor und Illustrator der historischen und künstlerischen Publikationen aus. In dieser Hinsicht sind am meisten die Illustrationen und das graphische Aussehen von einigen Bänden der Reihe *Topographie der historischen und Kunst-Denkmale im Königreiche Böhmen von der Urzeit bis zum Anfange des XIX. Jahrhunderts* (auch als Mitautor) und die zweiteiligen *Geschichte der ehemaligen Königsstadt Klatovy* von Jindřich Vančura geschätzt. Als Arbeiter des Stadtmuseums in Klatovy und als Mitarbeiter von Karel Hostaš trug er mit seiner Arbeit zum Aufbau dieser Qualitätsinstitution bei. Auf dem Feld der Denkmalpflege verdiente er sich um die Dokumentierung und Rettung der Reihen von den bedeutenden künstlerischen und architektonischen Denkmälern. Während seiner pädagogischen Bahn beeinflusste er eine Reihe von Studenten. In Klatovy wurde Ferdinand Vaněk auch in einigen Verwaltungsorganen engagiert und wirkte in einer Reihe von kulturellen Vereinen.

Die Arbeit stellt die erste komplette Biographie von Ferdinand Vaněk vor. Sie geht aus dem Studium der archivalischen Quellen, zugänglicher Literatur und zeitgemäßen auch zeitgenössischer regionalen Presse aus. Ihre Ambition ist die Bedeutung dieser vergessenen Persönlichkeit für Geschichtsschreibung der Region von Klatovy zu gedenken.

Seznam pramenů a literatury

Nevydané prameny

SOA Plzeň. Sbíрка matrik. Farnost Klatovy, kniha narození 1888-1906, sign. 74.

SOA Plzeň. Sbíрка matrik. Farnost Klatovy, kniha narození 1888-1907, sign. 76.

SOA Plzeň. Sbíрка matrik. Farnost Klatovy, kniha úmrtí 1905-1911, sign. 83.

VMH v Klatovech. Archiv. Fond Písemná pozůstalost Jindřicha Vančury. Kart. 4. Složka Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930 (sic!).

VMH v Klatovech. Archiv. Fond Písemná pozůstalost Karla Hostaše. Dopisy Ferdinand Vaněk 1898-1913.

VMH v Klatovech. A - AO. Složka Ferdinand Vaněk 1-8.

Vydané prameny

Bukač (fafrnoch). In ZÍBRT, Čeněk (red.) *Český lid. Sborník věnovaný studiu lidu českého v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku. Sv. 19.* Praha: V. Šimáček, 1910, s. 202, 203.

ČERMÁK, Rudolf; VANĚK, Ferdinand. *Velvary. Monografie věnovaná podřipskému městu.* Velvary: Družstvo pro postavení tělocvičny Sokolu, 1927.

Dar museu. *Šumavan*, 5. 4. 1939, roč. 71, č. 26, s. 2.

Dar museu. *Šumavan*, 8. 4. 1939, roč. 71, č. 27, s. 3.

Dary v redakci složené. *Šumavan*, 12. 4. 1939, roč. 71, č. 28, s. 3.

DUNOVSKÝ, Jan; VANĚK, Ferdinand. Nové město Pražské. In *Čechy. Díl III. Praha. Část II., Malá Strana, Kamenný most, Staré město, Josefov, Nové Město, Vyšehrad, Holešovice-Bubny a okolí pražské.* Praha: J. Otto, 1898, s. 259-366.

F. V. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Klatovské listy*, 26. 4. 1902, roč. 16, č. 17, s. 2.

F. V. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Klatovské listy*, 22. 11. 1902, roč. 16, č. 47, s. 2.

HOSTAŠ, Karel. Hračky lidové z trhu mikulášského a vánočního v Klatovech. In ZÍBRT, Čeněk (red.) *Český lid. Sborník věnovaný studiu lidu českého v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku. Sv. 19.* Praha: V. Šimáček, 1910, s. 121-124, 127-129, 335.

HOSTAŠ, Karel. Kolovečský omlazující mlýn na staré ženy. In ZÍBRT, Čeněk (red.) *Český lid. Sborník věnovaný studiu lidu českého v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku. Sv. 19.* Praha: V. Šimáček, 1910, s. 335.

HOSTAŠ, Karel. O poustevnách a poustevnicích na Šumavě a v Pošumaví. *Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze, 1925, roč. 39, s. 29-55.*

HOSTAŠ, Karel. O vzniku a vývoji musea král. města Klatovy. In *Věstník Městského musea v Klatovech 1882-1908.* Klatovy: vlast. nákladem, 1909, s. 12-16.

HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Klatovské listy*, 31. 10. 1908, roč. 22, č. 44, s. 2.

HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 17. Politický okres domažlický.* Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1902.

HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand; BOROVSÝ, František Adolf. *Soupis památek historických a uměleckých v Království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 7. Politický okres klatovský.* Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1899.

HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 25. Politický okres přeštický.* Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1907.

HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 12. Politický okres sušický.* Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1900.

CHYTIL, Karel. Ferdinand Vaněk. In *Zvláštní otisk z ročenky Kruhu pro pěstování dějin a umění za rok 1929.* Praha: vlast. nákladem, 1930, s. 3-6.

JANDA, Václav. Poslední. (In memoriam † prof. Ferd. Vaněk). *Šumavan*, 8. 4. 1939, roč. 71, č. 27, s. 1-2.

Jubileum prof. Ferdinanda Vaňka. *Klatovské listy*, 29. 12. 1934, roč. 52, č. 52, s. 1.

KAFRA Josef (ed.). *Národopisná výstava československé v Praze. Hlavní katalog a průvodce.* 3. vydání. Praha: Výkonný výbor Národopisné výstavy československé v Praze, 1895.

Král. město Klatovy na Národopisné výstavě československé v Praze (pokračování). *Šumava*, 22. 6. 1895, roč. 28, č. 25, s. 3.

K uctění památky zesnulého prof. Ferd. Vaňka. *Šumavan*, 1. 4. 1939, roč. 71, č. 25, s. 4.

Ma-má-. Král. město Klatovy na Národopisné výstavě Československé v Praze. *Šumavan*, 15. 6. 1895, roč. 28, č. 24, s. 1.

Ma-má-. Král. město Klatovy na Národopisné výstavě československé v Praze (pokračování). *Šumava*, 22. 6. 1895, roč. 28, č. 25, s. 1-2.

Ma-má-. Král. město Klatovy na Národopisné výstavě československé v Praze (pokračování). *Šumava*, 13. 7. 1895, roč. 28, č. 28, s. 1-2.

MAXANTOVÁ, Berta; PRIKNEROVÁ, Emilie; JANOUŠEK, Jan; VANĚK, Ferdinand. *Sbírka původních monogramů k vyšívání. Sešit 1*. Praha: s. n., 1883.

Místní zprávy. Kuratorium měst. musea v Klatovech. *Klatovské Listy*, 24. 12. 1924, roč. 38, č. 52, s. 2.

Národopisná výstava československá v Praze 1895. Praha: vlast. nákladem, 1985.

NEKOLA, Fr. Soupis památek historických a uměleckých v pol. okr. Klatovském. *Šumavan*, 9. 9. 1899, roč. 32, č. 36, s. 2.

Odbor KČST. *Šumavan*, 1. 6. 1929, roč. 61, č. 42, s. 3.

Oprava děkanského kostela v Klatovech. *Šumavan*, 16. 11. 1895, roč. 28, č. 46, s. 3.

Osmdesát let prof. Ferdinanda Vaňka. *Šumavan*, 14. 12. 1929, roč. 61, č. 97, s. 1.

Otevření stezky prof. Ferd. Vaňka Klatovy–Velhartice. *Šumavan*, 17. 8. 1929, roč. 61, č. 63, s. 2.

PACOVSKÝ, Jaroslav. Osmdesát let prof. Ferdinanda Vaňka. *Letem světem*, 1929, roč. 4, č. 10, s. 14

PACOVSKÝ, Jaroslav. Stezka profesora Ferdinanda Vaňka. *Časopis turistů*, 1929, roč. 41, s. 165-168.

PLÁNIČKA, František. Dr. K. Hostaš, tvůrce a ředitel musea města Klatov. In PLÁNIČKA, František (et al). *Věstník musea města Klatov III. Sborník Hostašův, vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského musea Dra K. Hostaše*. Klatovy: vlast. nákladem, 1924, s. 5-12.

PLÁNIČKA, František. *Od pranýře k popravišti*. Klatovy: Ot. Čermák, 1936.

PLÁNIČKA, František. Prof. Ferd. Vaněk pětasedmdesátníkem. *Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze*, 1925, roč. 33, č. 1, s. 14.

PLÁNIČKA, František (et al.). *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův. Vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského musea Dra. K. Hostaše*. Klatovy: vlast. nákladem, 1924.

PLÁNIČKA, František. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem. *Šumavan*, 1. 4. 1939, roč. 71, č. 25, s. 2-3.

PODLAHA, Antonín; ZAHRADNÍK, Bohdan (edd.). *Jana Willenberga Pohledy na města, hrady a památné stavby král. Českého z počátku XVII. století*. Praha: Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1901.

Prof. Ferdinand Vaněk. *Národní listy*, 30. 12. 1924, roč. 64, č. 358, s. 5.

Prof. Ferdinand Vaněk. *Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze*, 1939, roč. 47, č. 1, s. 93.

Prof. Ferd. Vaněk mrtev. *Šumavan*, 29. 3. 1939, roč. 71, č. 24, s. 2.

Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem. *Šumavan*, 3. 1. 1920, roč. 52, č. 1, s. 2.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydáný za školní rok 1889-1890. Klatovy: vlast. nákladem, 1890.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydáný za školní rok 1890-1891. Klatovy: vlast. nákladem, 1891.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydáný za školní rok 1891-1892. Klatovy: vlast. nákladem, 1892.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydáný za školní rok 1892-1893. Klatovy: vlast. nákladem, 1893.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydáný za školní rok 1893-1894. Klatovy: vlast. nákladem, 1894.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydáný za školní rok 1894-1895. Klatovy: vlast. nákladem, 1895.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydáný za školní rok 1895-1896. Klatovy: vlast. nákladem, 1896.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydáný za školní rok 1896-1897. Klatovy: vlast. nákladem, 1897.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydáný za školní rok 1897-1898. Klatovy: vlast. nákladem, 1898.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydáný za školní rok 1898-1899. Klatovy: vlast. nákladem, 1899.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydáný za školní rok 1899-1900. Klatovy: vlast. nákladem, 1900.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydáný za školní rok 1900-1901. Klatovy: vlast. nákladem, 1901.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydáný za školní rok 1901-1902. Klatovy: vlast. nákladem, 1902.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1902-1903. Klatovy: vlast. nákladem, 1903.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1903-1904. Klatovy: vlast. nákladem, 1904.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1904-1905. Klatovy: vlast. nákladem, 1905.

Program c. k. státního reálného a vyššího gymnásia v Klatovech vydaný za školní rok 1905-1906. Klatovy: vlast. nákladem, 1906.

Rozvrh sbírek Průmyslového musea českého, kteréž založila Anna Náprstková, občanka pražská roku 1873. Praha: vlast. nákladem, 1879; *Náprstkovo České průmyslové museum.* Praha: vlast. nákladem, 1904.

Sedmdesáté a páté narozeniny. *Klatovské listy*, 20. 12. 1924, roč. 38, č. 51, s. 2.

Sedmdesát pět let prof. Ferdinanda Vaňka. *Šumavan*, 20. 12. 1924, roč. 56, č. 100, s. 2.

SCHOŘÍK, Adolf. *Nejnovější a nejúplnější plán královského města Klatov.* Klatovy: vlast. nákladem, 1914. Uloženo v archivu VMH Klatovy pod č. M44.

Sedmdesáté narozeniny. *Národní politika*, 31. 12. 1919, roč. 37, č. 358, s. 2.

Slavnostní otevření musea král. města Klatov v nové budově. In *Věstník Městského musea v Klatovech 1882-1908.* Klatovy: vlast. nákladem, 1909, s. 5-11.

Slavnostní otevření stezky profesora Ferd. Vaňka. *Šumavan*, 17. 8. 1929, roč. 61, č. 63, s. 2.

Starodávný orloj. *Šumavan*, 13. 5. 1899, roč. 32, č. 19, s. 3.

Staročeský orloj. *Šumavan*, 22. 7. 1899, roč. 32, č. 20, s. 3.

Stezka prof. Ferdinanda Vaňka. *Šumavan*, 11. 5. 1929, roč. 61, č. 40, s. 2.

Stezka prof. Ferd. Vaňka: Klatovy-Bartolemej-Velhartice. *Šumavan*. 8. 6. 1929, roč. 61, č. 44, s. 2.

Stezka prof. Ferd. Vaňka Klatovy-Velhartice. *Šumavan*, 24. 8. 1929, roč. 61, č. 64, s. 2.

VANČURA, Jindřich. *Dějiny někdejšího král. města Klatov. Díl I.* Klatovy: Město Klatovy, 1927.

VANČURA, Jindřich. *Dějiny někdejšího král. města Klatov. Díl II.* Klatovy: Město Klatovy, 1930-1933, 1933-1936.

VANČURA, Jindřich. Samuel Fontinus Klatovský. Památce vzorného vlastence a věrného Klatovana. In PLÁNIČKA, František (et al). *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův, vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského musea dra K. Hostaše.* Klatovy: vlast. nákladem, 1924, s. 45-54.

VANČURA, Jindřich. Sedmdesátník dr. K. Hostaš. In PLÁNIČKA, František (et al). *Věstník musea města Klatov III. Sborník Hostašův, vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského musea dra K. Hostaše*. Klatovy: vlast. nákladem, 1924, s. 19-25.

VANĚK, Ferdinand. Archa, bývalá společnost mladých výtvarníků v Praze. In *Zvláštní otisk z Ročenky Kruhu pro pěstování dějin a umění za rok 1929*. Praha: vlast. nákladem, 1930, s. 7-13.

VANĚK, Ferdinand. JUDr. Karel Hostaš. Příspěvek k jeho životopisu. *Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze*, 1924, roč. 32, č. 1, s. 11-16.

VANĚK, Ferdinand. Klatovy – o městských sadech, nepojmenovaný článek, 31. 7. 1923. In *Klatovy, Klatovsko – studie*. Klatovy: Okresní muzeum, s. 20-22. Uloženo v knihovně VMH Klatovy pod sign. 187 Kl 11.

VANĚK, Ferdinand. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Šumavan*, 13. 10. 1900, roč. 33, č. 41, s. 3-4.

VANĚK, Ferdinand. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Šumavan*, 15. 11, 1902, roč. 35, č. 46, s. 2-3.

VANĚK, Ferdinand. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Šumavan*, 22. 11, 1902, roč. 35, č. 47, s. 2-3.

VANĚK, Ferdinand. K přestavbě starobylé klatovské radnice. In *Klatovy, Klatovsko – studie*. Klatovy: Okresní muzeum. Uloženo v knihovně VMH Klatovy pod přír. č. 4.192, sign. 124 Kl, sign. sb. B4. 452 Kl, 88713.

VANĚK, Ferdinand. Mé povolání učitelské. *Nové směry*, květen 1932, roč. V., č. 9, s. 115-117.

VANĚK, Ferdinand. Město Klatovy, *Český směr. Obrazová příloha. Nedělní besedy*, 10. 2. 1924, roč. 26, č. 34, s. 5.

VANĚK, Ferdinand. Město Klatovy, *Český směr. Obrazová příloha. Nedělní besedy*, 17. 2. 1924, roč. 26, č. 40, s. 5.

VANĚK, Ferdinand. Město Klatovy, *Český směr. Obrazová příloha. Nedělní besedy*, 24. 2. 1924, roč. 26, č. 46, s. 5.

VANĚK, Ferdinand. *Obraz města Klatov na počátku XVII. stol. Poznámky k prospektu města od Jana Willenberga z roku 1602*. In *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův. Vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek Klatovského musea Dra. K. Hostaše*. Klatovy: vlast. nákladem, 1924, s. 57-71.

VANĚK, Ferdinand. *Obraz města Klatov na počátku XVII. stol. Poznámky k prospektu města od Jana Willenberga z roku 1602*. Klatovy: Ot. Čermák, 1940.

VANĚK, Ferdinand. Okres klatovský. In *Království České IV. Jihozápadní Čechy*. Praha: Pavel Körber, 1911, s. 339-389.

VANĚK, Ferdinand. Opravy v děkanském chrámu v Klatovech. *Šumavan*, 18. 8. 1900, roč. 33, č. 33, s. 2-3.

VANĚK, Ferdinand. Příspěvky k dějinám děkanského kostela v Klatovech a jeho nejnovější opravě. In *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnasia v Klatovech vydaný za školní rok 1902-1903*. Klatovy: vlast. nákladem, 1903, s. 1-16.

VANĚK, Ferdinand. Původní farní a děkanský kostel v Klatovech. In *Klatovy, Klatovsko – studie*. Klatovy: Okresní muzeum, 1927, s. 9-13. Uloženo v knihovně VMH Klatovy pod sign. 187 Kl 6.

VANĚK, Ferdinand. Rozhled z Hůrky. Doprovod k panoramatu p. prof. Vaňka, 27. 10. 1925. In *Klatovy, Klatovsko – studie*. Klatovy: Okresní muzeum, s. 35-38. Uloženo v knihovně VMH Klatovy pod sign. 187 Kl 12.

VANĚK, Ferdinand. Vzpomínky na Náprstkovo průmyslové museum „U Halánků.“ In TYRŠOVÁ, Renata (red.). *Památce Vojty Náprstka ve sté výročí jeho narozenin. 1826-1926*. Praha: Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě, 1926, s. 94-97.

VANĚK, Ferdinand. Vzpomínky z mého dětství na Velvary. In ČERMÁK, Rudolf; VANĚK, Ferdinand. *Velvary. Monografie věnovaná podřipskému městu*. Velvary: Družstvo pro postavení tělocvičny Sokolu ve Velvarech, 1927, s. 9-18.

VANĚK, Ferdinand. Zvonaři a konváři v Klatovech. Příspěvek k historii těchto řemesel v Čechách. I. část. In *Věstník Městského musea v Klatovech 1882-1908*. Klatovy: vlast. nákladem, 1909, s. 83-100.

VANĚK, Ferdinand. Zvonaři a konváři v Klatovech. Příspěvek k historii těchto řemesel v Čechách. II. část. In *Věstník Městského musea v Klatovech 1909-1911*. Klatovy: vlast. nákladem, 1912, s. 117-150.

VANĚK, Ferdinand. Zvonaři a konváři v Klatovech. Příspěvek k historii těchto řemesel v Čechách. III. část. In *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův. Vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek Klatovského musea Dra. K. Hostaše*. Klatovy: vlast. nákladem, 1924, s. 121-136.

VANĚK, Karel. Náš dědeček. Památce zesnulého prof. F. Vaňka připsal vděčný vnuk. *Šumavan*, 29. 4. 1939, roč. 71, č. 33, s. 1.

VANĚK, Oldřich. Bílá hora. *Samostatnost*, 6. 11. 1924, roč. 19, č. 44, s. 3.

VANĚK, Oldřich. Francouzská krize v evropské politice. *Samostatnost*, 7. 1. 1926, roč. 21, č. 1, oddělení Literární činnost klatovanů, s. 2.

VANĚK, Oldřich. Poznámky k článku min. dr. Ed. Beneše. *Samostatnost*, 11. 12. 1924, roč. 19, č. 49, s. 2.

VANĚK, Oldřich. Unie Polska s Československem. *Samostatnost*, 7. 1. 1926, roč. 21, č. 1, oddělení Literární činnost klatovanů, s. 1.

Včera v pátek...*Šumavan*, 1. 4. 1939, roč. 71, č. 25, s. 3.

Věstník Městského musea v Klatovech 1882-1908. Klatovy: vlast. nákladem 1909

Věstník Městského musea v Klatovech 1909-1911. Klatovy: vlast. nákladem, 1912.

Výroční zpráva c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech vydaná za školní rok 1906-1907. Klatovy: vlast. nákladem, 1907.

Výroční zpráva c. k. státního reálného a vyššího gymnázia v Klatovech vydaná za školní rok 1907-1908. Klatovy: vlast. nákladem, 1908.

Výroční zpráva c. k. státního reálného a vyššího gymnasia v Klatovech vydaná za školní rok 1908-1909. Klatovy: vlast. nákladem, 1909.

Výroční zpráva c. k. státního reálného a vyššího gymnasia v Klatovech vydaná za školní rok 1909-1910. Klatovy: vlast. nákladem, 1910.

Výstava pro Pošumaví v Klatovech r. 1909. Zpráva z pořadatelstva. *Klatovské listy. Týdenník věnovaný zájmům občanským, poučení a zábavě*, 1909, roč. 23, č. 3, nestr.

Zastupitelstvo král. města Klatovy. *Šumavan*, 26. 8. 1899, roč. 32, č. 34, s. 2.

Zprávy z klubu. *Za starou Prahu. Věstník Klubu za starou Prahu*, 25. 2. 1910, roč. 1, č. 2, s. 16.

Literatura

Antonín Wiehl. *Sborník příspěvků přednesených na konferenci pořádané ke 100. výročí úmrtí významného českého architekta v Plasích 23. září 2010.* Plasy: Město Plasy, 2012.

BEČKOVÁ, Kateřina a kol. *Sto let Klubu Za starou Prahu 1900 - 2000. Jubilejní sborník.* Praha: Chola ludus - Pragensia, 2000.

BENEDIKT, Jan. Historie klatovského musea v letech 1882-1945. In *Sborník prací z historie a dějin umění 2.* Klatovy: Galerie Klatovy – Klenová, 2003, s. 89-120.

BOROVSKÝ, František Adolf. *Řivnáčův Průvodce po Praze a okolí. S plánem Prahy, mapkou okolí a plánem Rudolfína.* 2. vydání. Praha: Fr. Řivnác, 1885.

BOROVSKÝ, František Adolf. *Řivnáčův Průvodce po Šumavě. Zevrubný popis celé Šumavy, její svahů, blízkých důležitých měst a krajin a pohoří Novohradského.* Praha: Fr. Řivnác, 1883.

BROUSKOVÁ, Libuše. Ferdinand Vaněk. *Klatovský deník*, 29. 3. 1999, roč. 8, č. 74, s. 12.

ČERMÁKOVÁ, Milada. Karel Hostaš – sbírkotvorná činnost 1882-1924. Ve sbírkách je znázorněn i obraz naší doby... In *Věstník musea města Klatov svazek IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského muzea JUDr. Karla Hostaše.* Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004, s. 7-8.

ČERNÝ, Adolf B. Pozdrav příteli Hostašovi. *Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze*, 1924, roč. 32, č. 1, s. 5-10.

DOMANICKÁ, Jana. Exkurz. „Věc estetického významu, jež v Plzni jest dosud v počátcích.“ Ladislav Lábek jako iniciátor a propagátor uměleckého života v Plzni. In JINDRA, Petr (ed.). *Umění českého západu. Sdružení západočeských výtvarných umělců v Plzni 1925-1951*, Řevnice: Arbor vitae ve spolupráci se Západočeskou galerií v Plzni, 2010, s. 67-74.

Sgrafitovat či nesgrafitovat? Dva přístupy památkové péče k úpravě hlavního průčelí plzeňské radnice. In *Musa pedestris. Sborník ke čtyřicátému výročí městského archivu v Plzni a šedesátým narozeninám Jaroslava Douši*. Plzeň-Ústí nad Labem: Albis International pro Archiv města Plzně, 2010, s. 237-253.

DUNOVSKÝ, Jan. *Obrázky. Ottova laciná knihovna. Spisy pro zábavu a poučení*, série 4., sešit 35, č. 42, Praha: 1881.

DVOŘÁKOVÁ, Zora. *Josef Václav Myslbek. Umělec a člověk uprostřed své doby*. Praha: Melantrich, 1979.

FALK VON FALKENHEIM, Vinzenz. *Geschichte des Prager Waisenhauses zum hl. Johann dem Täufer*. Praha: vlast. nákladem, 1863.

GUTWIRTH, Václav. *Vojta Náprstek*. Praha: Orbis, 1947.

HOSTAŠ, Karel. *Dějiny městečka Poleně*. Klatovy: Otakar Čermák, 1934.

HOSTAŠ, Karel. *Josef Dobrovský v lidové tradici*. Klatovy: Otakar Čermák, 1936.

HOSTAŠ, Karel. *K historii divadla v Klatovech*. Klatovy: Závod tiskařský a nakladatelský, 1921.

HOSTAŠ, Karel. *O poustevnách a poustevnících na Šumavě a v Pošumaví*. Praha: vlast. nákladem, 1925.

HRDLIČKA, Miroslav. *Pod Černou věží*. Klatovy: vlast. nákladem, 1940, nestr.

CHYTIL, Karel. *Petr Parlér a mistři gmündští*. Praha: Knihotiskárna a nakladatelství J. Otty, 1886.

CHYTIL, Karel. *Umění v Praze za Rudolfa II. Otisk přednášky konané v Umělecko-průmyslovém museu dne 6 a 13. března 1904*. Praha: vlast. nákladem, 1904.

-Ib-, Profesor klatovského gymnasia Ferdinand Vaněk. *Nové Klatovsko*, 24.-31. 3. 2009, č. 13, s. 9.

JUDr. Karel Hostaš. *Životopisná črta napsaná u příležitosti jeho 60tých narozenin*. Příspěvek ke kulturní historii našeho kraje. Klatovy: Redakce Šumavana, 1914.

MRÁZ, Karel. Dvoji starosta Karel Hostaš. In *Věstník musea města Klatov, svazek IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského muzea JUDr. Karla Hostaše*. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004, s. 4-6.

Klub za starou Prahu 1899-1909. Praha: vlast. nákladem, 1909.

KRÝSA, V. J. (ed.). *Krbcova Panorama Šumavy*. Plzeň: vlast. nákladem, 1933.

MYSLBEK, Josef, Václav. *Korespondence*. Praha: SNKLHU, 1960.

ORTH, Jan Ev. *Nástin historicko-kulturního obrazu Jindřichova Hradce od konce 15. století až k povstání stavovskému (1618)*. Jindřichův Hradec: vlast. nákladem, 1879.

ORTH, Jan Ev.; SLÁDEK, František. *Topograficko-statistický slovník Čech. Čili podrobný popis všech měst, městyšů, vesnic, pak zámků, dvorů, továren, mlýnů, hutí a podobných o samotě ležících stavení, jakožto i všech zpustlých hradů a zaniklých osad Království Českého*. Praha: I. L. Kober, 1870.

Ottův slovník naučný. Ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí. První díl – dvacátý osmý díl. Praha: J. Otto, 1888-1909.

PLÁNIČKA, František. *Dr. Karel Hostaš. Tvůrce a ředitel musea města Klatov. Vzpomínka k sedmdesátým narozeninám*. Klatovy: Městské museum, 1924.

PLÁNIČKA, František. *Za profesorem Ferdinandem Vaňkem*. *Šumavan*, 1. 4. 1939, roč. 71, č. 25, s. 2-3.

RUBÁŠ, Ivan. *Turistická stezka Ferdinanda Vaňka*. *Nové Klatovsko*, 16. 4. 2010, č. 25, s. 13.

ŘEZNIČKOVÁ, Kateřina. *Študáci a kantoři za starého Rakouska. České střední školy v letech 1867-1918*. Praha: Libri, 2007.

SECKÁ, Milena. *Vojta Náprstek. Vlastenec, sběratel, mecenáš*. Praha: Vyšehrad, 2011.

SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého. Díl I.-XV*. Praha: František Šimáček, 1882-1927.

SIEBEROVÁ, Ivana. *Národopisné aktivity JUDr. Karla Hostaše*. In *Věstník musea města Klatov IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského muzea JUDr. Karla Hostaše*. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004, s. 9-10.

SMOLÍK, Luboš. *JUDr. Karel Hostaš – zakladatel klatovského muzea a iniciátor regionální vlastivědné práce*. In *Věstník musea města Klatov IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského muzea JUDr. Karla Hostaše*. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004, s. 1-3.

SOUKUP, Josef. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století. XXXIII. Politický okres Písecký*. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1910.

STUDNIČKA, Alois. *O slohu v průmyslu uměleckém a v řemeslech výtvarných*. Praha: vlast. nákladem, 1879.

STUDNIČKA, Alois. *Sborníček pro malíře a lakýrníky*. Praha: vlast. nákladem, 19--.

STUDNIČKA, Alois. *Škola stínování. Pro vyšší třídy škol občanských, průmyslových a dívčích a pro nižší školy reální a gymnasiální*. Praha: vlast. nákladem, 1871.

ŠOLLE, Zdeněk. *Vojta Náprstek a jeho doba*. Praha: Felis, 1994.

ŠTĚCH, Václav Vilém; ŠPANIEL, Otakar; KOFRÁNEK Ladislav; POKORNÝ, Karel. *Josef Václav Myslbek*. Praha: SNKLHU, 1954.

TEJČEK, Michal. Klatovské hřbitovní kostely v 18. století. In *Sborník prací z historie a dějin umění 2/2003*. Klatovy: Galerie Klatovy – Klenová, 2003, s. 67-87.

TOMAN, Prokop. *Nový slovník československých výtvarných umělců. Svazek 1., Svazek 2.* 5. opr. vydání. Praha: I. Železný, 2000.

VANČURA, Jindřich. *Arnošt Denis*. Praha: Spolek výtvarných umělců Mánes, 1923.

VAVROUŠEK, Bohumil. *Josef Tulka. Román života a dílo*. Praha: Topičova edice, 1940.

WIRT, Zdeněk. *Antonín Wiehl a česká renesance*. Praha: Štenc, 1921.

ZAP, Karel, Vladislav. *Českomoravská kronika. Kniha první*. Praha: I. L. Kober, 1862.

ZAP, Karel, Vladislav. *Českomoravská kronika. Kniha druhá*. Praha: I. L. Kober, 1868.

ZAP, Karel, Vladislav. *Českomoravská kronika. Kniha třetí*. Praha: I. L. Kober, 1872.

ZAP, Karel Vladislav. *Historické a umělecké památky pražské. 25 rytin na oceli*. Praha: I. L. Kober, 1864.

ZOUBEK, František Jan. *Jana Amose Komenského Didaktika analytická*. Praha: Beseda učitelská, 1874.

Elektronické zdroje

Černá věž (Klatovy) [online]. [Cit. 3. 1. 2013]. Dostupné z: http://turistickyatlas.cz/vse/misto/7387_cerna-vez-klatovy.html

Černá věž Klatovy [online]. [Cit. 3. 1. 2013]. Dostupné z: <http://infoklatovy.cz/?page=pamatky&id=1>.

Historie k. u. k. Infanterieregiment Nr. 28 Pražské děti [online]. [Cit. 22. 1. 2013]. Dostupné z: <http://ir28.cz/historie-pluku>.

Historie. Svobodné zednářství v České republice [online]. [Cit. 6. 2. 2012]. Dostupné z: http://www.zednari.cz/historie_.html.

Hrob Jana Tomáška [online]. [Cit. 16. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.vets.cz/vpm/6243-hrob-jan-tomasek/>.

Klatovy [online]. [Cit. 3. 1. 2013]. Dostupné z: http://www.klatovsko.cz/?page_id=11.

Klub za starou Prahou. Historie. [online]. [Cit. 27. 1. 2012]. Dostupné z: <http://www.zastarouprahu.cz/>.

MOJSEJOVÁ, Kateřina. Karel Chytil (1857-1934). Akademický bulletin, 2007, č. 07-08 [online]. [Cit. 17. 1. 2013]. Dostupné z <http://abicko.avcr.cz/archiv/2007/7/12/>.

Obec Přelíc [online]. [Cit. 25. 1. 2012]. Dostupné z: <http://ww.prelic.cz/hist/index.htm>.

VÁCHA, Zdeněk. František Adolf Borovský (19. 8. 1852 Netolice – 1. 5. 1933 Praha) (1858) 1867 – 1933). Inventář. NAD č. 348 evidenční pomůcka č. 261. Praha: Národní technické muzeum Archiv pro dějiny techniky a průmyslu, 2005 [online]. [Cit. 16. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.ntm.cz/data/archiv/fondy-sbirky/348.pdf>.

Zpěvácký spolek Hlahol [online]. [Cit. 3. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.hlahol.cz/index.html>.